

הישיבה השבעים-וארבע של הכנסת העשירית

יום שלישי, כ"ח באדר התשמ"ב (23 במרס 1982)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:06

א. ברכת יושב-ראש הכנסת למשלחת הפרלמנט הצרפתי

היו"ר מ' סבידור: (Marcus) הם באים אלינו, יחד עם שני נשיאים של התנועה "ציונה" מצרפת, לאחר ביקורו של הנשיא מיטראן אני מאחל למשלחת ביקור נאה ויעיל במגעים ובשיחות שיקיימו גם עם הקבוצה לידידות צרפת-ישראל, גם בכנסת וגם בפעליהם האחרים.

Soyez les bienvenus, un bon séjour en Israël.

חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את הישיבה. הרשו נא לי, בטרם נעבור לסדר-היום, לקדם בכרזה משלחת של 38 חברי הפרלמנט הצרפתי בראשותם של ז'ורז' פרשה וקלוד ג'ראר מרכוס (George Preche, Claude Gerard)

ב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 14) (תיקון).
התשמ"ב — 1982, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט.
עוד הונחו: מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין הנהגת שעון קיץ ומסקנות ועדת הכספים בדבר ענף הפרחים.
היו"ר מ' סבידור: תודה. למזכיר הכנסת.

היו"ר מ' סבידור: אני מבקש ממזכיר הכנסת למסור הודעה.

מזכיר הכנסת נ' לורד: ברכות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונח היום על שולחן הכנסת: לקראת שנייה ולקראת שלישית —

ג. הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל אופן תפקודה ומדיניותה במושב האחרון של הכנסת; הצעת סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל פיזור עיריית אל-בירה ומעשיה בשטחים בגדה-המערבית, ברצועת-עזה וברמת-הגולן; הצעת סיעת שיני להביע אי-אמון לממשלה בשל מדיניותה בשטחים וברמת-הגולן

מה הוא כה מתפעל מזה שמקטינים את רמת הביטחון ומעלים את רמת החיים. ראינו איך מכל ההבטחות בקשר ל"לבאי" נותרה רק פיסת נייר ללא תקציב; ראינו איך התדרדרו היחסים שלנו עם ארצות-הברית של אמריקה; וראינו כיצד המשק הישראלי נע אל עבר אינפלציה מתודשת והעמקת התלות שלנו בגורמי חוץ; ולבסוף, שמענו את העלילה, כאילו מישור העליל היום על מישור שהוא רצח את ארלחורוב, תוך ניסיון לזכות שני אנשים שכבר זוכו ואדם שלישי שכלל לא הובא למשפט, זאת לאחר שחלפו 50 שנה ורוב האנשים שהיו מעורבים בפרשה אינם, לצערנו, בחיים.

אתעכב בקיצור נמרץ על כל אחד מן הפרטים הללו. פתחת-רפיח — אדוני ראש הממשלה, ממשלה מכובדת היתה באה אל העם ואל הכנסת, וראשה היה צריך לקום ולומר: אני הסכמתי לפנות את יישובי פתחת-רפיח; ולא להטיל זאת על מישור זולתך. יש יושר אינטלקטואלי גם בחיים שלנו. הייתם צריכים לבוא אל הכנסת, ליטול אחריות, להגיד דברי אמת; הייתם צריכים לבוא אל המתיישבים ולומר גם להם את האמת, לנוהג בהם בכבוד, על-פי חוק, בומן, להציע להם בית מול בית, משק מול משק, אזור התיישבותי כמקום אזור התיישבותי אחר.

היו"ר מ' סבידור: אנוני עוברים לשלוש הצעות אי-אמון בממשלה. אני מזמין את חבר הכנסת שמעון פרס.

שמעון פרס (המערך): אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המושב הנוכחי של הכנסת היה עד לטעויות פנטסטיות חמורות, לתפקוד שירותי של הממשלה, לעיות נורמות ממלכתיות ולרטוריקה מנופחת חסרת-תקדים בחייו הפרלמנטריים.

היינו עדים לתהליך מכאיב של פיגוי פתחת-רפיח תוך טיפול כושל בהסדר הפיצויים של המתיישבים; ראינו כיצד המשא-ומתן על האוטונומיה הפך למסע דילוגים, עד שנחתק במכור סתם; ראינו כיצד, דווקא לאחר שרמת-הגולן הפכה להיות, פורמלית, נתונה למשפטה של ישראל, הוטל עליה הסגר; ראינו כמעט ניסיון למיטוטה של מדיניות "הגשרים הפתוחים" והחלפתה בפועל ביצירתו של גטו פלשתינאי בתוך שטחי ישראל; ראינו ניסיונות פיזיים של שיבוש מבנה מערכת הביטחון, של הקטנת תקציבי הפיתוח, חברי הליכוד, אני זוכר איך אתם להטחם בגושא הזה. גם לא הבינתי את שר הביטחון,

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

אך במקום זאת עודדתם וגם גייתם בעת ובעונה אחת את התנועה לעצירת הנסיגה מסיני. מצד אחד סיעתם להקמת יישוב חדש, עצמונה, ומצד שני קראתם לאנשי תנועת העצירה "אנשים היסטריים". עם המחישבים נהגתם שה"יפה", הכתחתם הכתחות דמוניות, לא חוקקתם שום חוק, העברתם את הטיפול מהאחד לשני תוך השתמטות מאחריות, נורמות ממלכתיות התמוטטו, הכתחות ממשלתיות עפו ערופות ראש ומתוסרות כסיו. ובסופו של דבר היינו עדים לחקרים מעצבים מאוד בהיסטוריה של ישראל, גם בתור טיפול ממשלתי קשה וחמור.

המשאומתן על האוטונומיה נמשך כשנתיים וחצי. הוא לא התנהל בירושלים, בדיעתכם. כאשר המצרים היו מעוניינים לקרוא, הילסה הממשלה שלנו, ולהיפך, כאשר המצרים היו מעוניינים לעכבו — רק אז אנחנו היינו מוכנים לקדמו. עתה יושלם תהליך הפינוי, האוטונומיה תישאר תלויה כאוויר, חילוקי הדעות יצמיקו, המדינות שתמכו באוטונומיה יתעצרו ממנה, וכשטח יעלו פתרונות אחרים, פחות נוחים לישראל, יותר נוחים לפלשתינאים, והבעיה הפלשתינאית תתייצב, אף יותר מאשר קודם לכן, במרכז תשומת הלב העולמית. למעשה, כל מי שיסרב לאוטונומיה יזמין פתרון אחר, וכל מי שיהיה מעוניין בפתרון אחר, פחות נוח לישראל, יקשה על תהליך המשאומתן על האוטונומיה.

אשר לרמת-הגולן — לאחר ההחלטה להחיל את החוק הישראלי על רמת-הגולן נעזרה הממשלה בתקנות שעת חירום, והטילה על הרמה הסגר שקודם לכן לא ידענו כמותו. ברמת-הגולן, ואני אומר זאת במלוא האחריות, התנהלה מדיניות של בלבול מוחין. יום אחד אמרו לדרוזים: תקבלו תעודות זהות ישראליות. יום שני אמרו לדרוזים: אנחנו מוכנים לקבל בחזרה את תעודות הזהות הישראליות. כיום אחר אמרו: אתם מוכרחים לקבל תעודות זהות ישראליות. ולבסוף החליטו להטיל על הדרוזים עונש קולקטיבי ללא צורך.

חברי הכנסת, ראינו איך דברים הסתדרו במזרח-ירושלים. לכל התושבים הערבים יש מזרח-ירושלים יש תעודות זהות. לא כפינו עליהם, לא דרבנו אותם, לא זירנו אותם, לא איימנו עליהם, לא הטלנו עליהם הסגר.

עקיבא גוף (הליכוד):

הנאום הזה שלך מעל דוכן הכנסת יביא לכך שהם יתחילו להחזיר אותן.

אורה נמיר (המערך):

בכול אשם המערך.

שמעון פרס (המערך):

אתה באמת חושב כך? האם הם עושים טובה. מפני שהם לא שמעו נאום? הם זקוקים לתעודת הזהות מפני שהם צריכים לצאת מירושלים ולבוא לירושלים, לעבוד בישראל או במקום אחר. איש אינו עושה כאן טובות.

אני מאמין שגם הדרוזים הם עם נכון, עם שחי הרבה זמן, כמו עמנו, חיי מיעוט, והוא יודע בלבו ובנפשו שדינא דמלכותא דינא. במקום זה, חברי הממשלה, ערכתם דרמה עולמית, שבה את הטיפוס הלא-ינעיס משחקת דרומא מדינת ישראל. הצגתם אותנו באור פוגע, לא מוכן, לא מקובל, לא נכון. אני שואל את שר הביטחון: מדוע היה עלינו למנוע ממנהיג רוחני, אדם מוכבד, ידיד ישראל כמו אמין טריף —

שר הביטחון א' שרון:

אתה יודע שמה שאתה אומר אינו אמת.

שמעון פרס (המערך):

אני יודע שזאת אמת. אתה לא תהיה מומחה לאמת, אריק, לא בבית הזה.

אמל נסראלדין (הליכוד):

זה לא נכון.

שר הביטחון א' שרון:

אתה נואם בפני הכנסת ואומר דברים שאינם אמת.

שמעון פרס (המערך):

מדוע נמנע מהמנהיג הרוחני אמין טריף לבקר אצל בני עדתו? מדוע? כאשר רב יהודי רוצה לבקר אצל בני קהילתו, האם היינו נותנים ידנו למנוע זאת ממנו, עם כל ההבדל? מדוע היינו צריכים לסגור את הרמה בפני אמצעי התקשורת? הרי אמצעי התקשורת מוסיפים לדווח, אבל הם מדווחים שמעויות במקום ידע.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

מתי אתה מתכוון לסייר ברמת-הגולן?

שבת וייס (המערך):

מה רע בסיוור כזה? מה רע בכך?

שמעון פרס (המערך):

ידידי הטוב והיקר, אני הייתי ברמת-הגולן יותר פעמים ממך, וגם הייתי בכל פינה. אסייר כשאחשוב שזה דרוש. בכלל, היום רמת-הגולן היא חלק ממדינת ישראל.

שבת וייס (המערך):

כדאי שגם אתה תסייר שם. חבר הכנסת גולדשטיין.

אורי סבג (המערך):

האם אתם יישבתם את רמת-הגולן? אתם סכסכתם ברמת-הגולן.

שמעון פרס (המערך):

אני מבקר בכל מקום שאני חושב שצריך לבקר בו.

היורד מ' סבידור:

חברי הכנסת, הבה נשמור על רמת הדיון, לא על רמת-הגולן.

מיכאל ברייזר (המערך):

מה אומר על זה ראש הממשלה?

שמעון פרס (המערך):

מדוע צריך היה כלל להטיל הסגר על רמת-הגולן? אני יודע שכמה אנשים סביב שולחן הממשלה הזה, לא רבים, לא כולם, סבורים שאם אין מוחאים כף לחבונה העליונה שלהם, זו בגידה במולדת. וכך הם הולכים להפיץ בארץ, בלי כל הבנה, את דעותיהם על מהותו של משטר דמוקרטי. מדוע צריך היה כלל להטיל הסגר? אם דרוזי רוצה לצאת, יבקשו ממנו תעודת זהות. תהיה לו — ייתנו לו לצאת; לא תהיה לו — לא ייתנו לו. כשביל מה כל הדרמה הזאת? איזה עניין יש לנו להציג כך את מדינת ישראל? במקום חבונה, התחשבות וסבלנות, פניתם לעבר אמצעים שאינם חיוניים, להסגר הפוגע בשמנו, לניחוק העומד בניגוד להשקפת עולמנו או כיהודים, וגם בניגוד לזכויות הלא-פורמליות שאנחנו מצפים שבני מיעוטים ייהנו מהן ושנאנחנו רצינו ליהנות מהן כשהיינו מיעוט.

אל נפנה יותר מדי לכוח, אל נשתכר ממחיאות כפיים של איש לרעהו. מוטב קצת יותר התאפקות, סבלנות ואורך-רוח.

אשר ליהודה ולשומרון, אדוני היושב-ראש, אני מוכרח לומר, ששמחתו כאשר שר הביטחון הכריז, נדמה לי באוגוסט, על מדיניות של "יד רכה". כשקראתי את זה בעיתונים נזכרתי

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

שמעון פרס (המערך):

אני מצטט את דברי משה דיין ז"ל: "הנושא העיקרי שלשמו קיימת מדיניות הגשרים הפתוחים, ואם איננו רוצים בו אין צורך במדיניות של גשרים פתוחים, הוא: קיום הוויקה של ערביי השטחים לערבים שמעבר לגבול, בני עמם, או כפי שזה נקרא עכשיו — עם בני לאומם "השאלה היסודית הניצבת לפנינו" — אני מוסיף לצטט — "באלטרנטיבה היא: האם אנו רוצים לנתק אותם או לנסות ולנתק אותם ולכפות עליהם ישראליות? מבחינה תרבותית-חברתית וניתוח מן העולם הערבי?" השאלה לא השתנתה, התשובה השתנתה. או גשרים פתוחים או גטו פלשתינאי כפי על ידינו — זו השאלה. מה אנו רוצים ביהודה ובשומרון — שהתושבים ינתקו מהקשרים שלהם עם ירדן? מה אנו רוצים — שהם יקבלו דרכונים ישראלים כמקום דרכונים ירדניים? לאן אנו מובילים את העניין? מה השאיפה שלנו — להוסיף למדינת ישראל עוד מיליון ושלוש מאות אלף ערבים בניגוד לרצונם ולהפוך את ישראל למדינה דו-לאומית על דרך חד-סטרית של עימות? מהי שאיפתנו — גם של היישובים החיים ביהודה ובשומרון — לדרושים או לעימות מתמיד? מה אנו רוצים — הידברות או כפייה?

בוודאי, יש להיאבק באש"ף בכל מקום שהוא נמצא, ואין זה נכון שלא היו עבר תושבים בשטחים שהתבטאו וגם פעלו נגד אש"ף, ואני רוצה להגיד: הוויכוח אינו סטטיסטי — כמה מאורעות היו אז וכמה מאורעות יש עכשיו. הוויכוח הוא על המדיניות, אלה שהתבטאו נגד אש"ף יכלו אז להשעין את ראשם על התמיכה הירדנית. מה מטרת המדיניות החדשה — לנתקם גם מירדן? לסגור את הגשרים הפתוחים? אפשרנו לתושבי השטחים, לרבות אנשי האגודות הכפריות, לשמור על הקשרים עם ירדן. פיתחנו מערכת יחסים שהציגה אותנו בעולם כמי שהזמינו את ירדן ליטול חלק במשא-ומתן, והשארנו את נטל הסירוב למשא-ומתן על שכמ המסרבים, על שכמ הירדנים, במשך הזמן התפתחה גם מערכת יחסים מעניינת מאוד שאפשרה לכל הצדדים — גם כאשר לא היה הסדר פורמלי — להיות במצב שנוצר. התוצאה היא, שאין אנו רוצים עין לירדן, ואין ירדן מרשה למחבלים לחזור לשטחי ישראל: התוצאה היא שנוצר מערכת מים, רשתות של דרכים, שדות תעופה, אזורים חקלאיים, למעשה נוצר שטח שקרא לשלום, אף-על-פי שההצהרות הפומביות נעו לכיוון ההפוך. הירדנים ידעו יפה שאין לנו תוכניות להחליף את חוסיין בערפאת — גם כן המצאה ישראלית יוצאת מהכלל: אנו נפעיל כוחות להמליך את ערפאת במקום חוסיין בירדן, לא? רק הוא חסר לנו שם — ושאין לנו נלהבים מניסיונות הפלישה של סוריה לממלכת ירדן. גשרים פתוחים, נצרות סגורות, גבול רגוע, מצב מדיני נתון, למרות ההצהרות המדיניות. מהי המדיניות המוצעת עכשיו — "לשבור את הכלים"? לסגור את הגשרים? לסתום את הובלות? להוביל רוח אימים על פני מימי הירדן?

אין כלל ויכוח, חברי הכנסת, שכאשר מחבלים מרימים ראש או מאיימים על ביטחון התושבים, יהודים או ערבים, יש לפעול נגדם ללא היסוס. אני חושב שדבר זה היה ברור כשמש גם לכל תושבי הגדה.

שר הבריאות א' שוסטק:

ואתה תציע אי-אמון.

שמעון פרס (המערך):

אני מציע אמון על מה שאני אומר, ולא על מה שאתה אומר.

שר הבריאות א' שוסטק:

כן, אתה תציע אי-אמון.

כשר י"ד ענוגה היתה לה". זו לא היתה י"ד רכה" כמו במערך. היות ששר הביטחון עושה הכול טוב יותר, אז זו היתה יד ענוגה. ומיד פורסם מה הם הדברים המאפיינים את המדיניות הזאת: לא ניכנס לבתי-ספר, נכבד את הערבים במחסומים, לא נפגע בכבודם, נימנע מענישה קולקטיבית, ניתן להם את הזכות להשמיע את דעתם ללא מורא מתגובת הממשל הצבאי. אך הקערה התהפכה על פיה.

יוסי שריד (המערך):

הוא לא הבטיח שלא להרוג אותם.

שמעון פרס (המערך):

אני מבקש שלא לעזור לי.

פסח גרופר (הליכוד):

מה קורה כשהורגים יהודים? מה קורה אז?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

זה באמת משהו אחר.

שבח וייס (המערך):

מה זה, עין תחת עין?

פסח גרופר (הליכוד):

כשהורגים יהודים אין הצעה לסדר-היום בכנסת. זה לא מעניין.

שמעון פרס (המערך):

חברי הכנסת, ככלות הכול איננו "ירוקים" בשטחים. במשך השנים השכלנו לבנות מדיניות של גשרים פתוחים, גשרים פתוחים שהעולם למד להעריכם. האדריכל של המדיניות הזאת, משה דיין ז"ל, תיאר אותה כנאום בפני הכנסת ב-1972 במלים האלה: "הנושא העיקרי — — —

אהוד אולמרט (הליכוד):

— — —

שמעון פרס (המערך):

באמת, חבר הכנסת אולמרט, לא כל אחד עושה חשבונות כמור.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אתה עושה.

שמעון פרס (המערך):

לא. ב-1972 אני הייתי באותה ממשלה עם משה דיין ותמכתי באותם הדברים.

אהוד אולמרט (הליכוד):

מה שדיין עשה אנוחנו יודעים. בתקופתך עלו ראשי הערים תומכי אש"ף, והיה "יום האדמה". "יום האדמה" בשטחים היה כשאתה היית שר הביטחון.

שמעון פרס (המערך):

"יום האדמה" לא היה בשטחים אלא בארץ-ישראל.

אהוד אולמרט (הליכוד):

האם זה מחליש את הטענה, חבר הכנסת פרס, או מגביר אותה? זה רק מגביר אותה.

שמעון פרס (המערך):

האמן לי, חבר הכנסת אולמרט, איש לא יצטרך לקחת אותי כדי לעשות אתן שלום אצל ראש הממשלה. תן לי לדבר בשקט.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני אניד לך על אותם חברים שלך.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
אתה לא מבין, אדוני השר? אתה לא מבין? אתה
בקואליציה, אתה לא צריך להבין.
פסח גרופר (הליכוד):
ומה אתה מבין, אתה המומחה הבין-לאומי?
יחזקאל זכאי (המערך):
פיסי, בחקלאות הכול בסדר? מתי אתה מתפטר?

אהוד אולמרט (הליכוד):
— — —

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
הוא לא דיבר נגד חוק הגולן, הוא דיבר על השטויות
שאתם עושים.
פסח גרופר (הליכוד):
הוא לא דיבר? שאל אותו אם הוא בעד.

יעקב גיל (המערך):
מה זה שייך לעניין, חבר הכנסת גרופר?

שמעון פרס (המערך):
דבר זה היה ברור כשמש גם לחושבי הגדה, והם הסיקו
מכך גם את המסקנות הדרושות. אך מה שנאמר ברוך תבונה
הופר ברוך מהומה, העמקנו את המעורבות, נכנסנו למשחקי
יוקרה מיותרים והצגנו את עצמנו משל היה אש"ף צד שווה לנו
בגדה. ככלל, ממתי זה נשמע? יש אש"ף ויש ממשלת ישראל
ואנחנו מתחרים מי חזק יותר? זהו המצב בגדה? מתי היה מצב
כזה? אילו חיבורים הם אלה? זה פרי הדמיון, הלוא גם מי
שתומכים באגודות הכפריות המדברות אתנו, גם הם בעד
מדינה פלשתיאית, חלק מהם. אז מה? יש להבחין בין דעות
ובין פעולות.

שמעון פרס (המערך):
דבר זה היה ברור כשמש גם לחושבי הגדה, והם הסיקו
מכך גם את המסקנות הדרושות. אך מה שנאמר ברוך תבונה
הופר ברוך מהומה, העמקנו את המעורבות, נכנסנו למשחקי
יוקרה מיותרים והצגנו את עצמנו משל היה אש"ף צד שווה לנו
בגדה. ככלל, ממתי זה נשמע? יש אש"ף ויש ממשלת ישראל
ואנחנו מתחרים מי חזק יותר? זהו המצב בגדה? מתי היה מצב
כזה? אילו חיבורים הם אלה? זה פרי הדמיון, הלוא גם מי
שתומכים באגודות הכפריות המדברות אתנו, גם הם בעד
מדינה פלשתיאית, חלק מהם. אז מה? יש להבחין בין דעות
ובין פעולות.

שמעון פרס (המערך):
אנחנו אופוזיציה לממשלת ישראל, למדיניות שלה.

דוד שיפמן (הליכוד):
אבל אתה נותן עידוד לאש"ף.

שמעון פרס (המערך):
איני מעודד אף אחד. אני רואה לך, ואתה אל תחלק לי
צינונים.

דוד שיפמן (הליכוד):
אתה מעודד אותם.

יעקב גיל (המערך):
אנשי הליכוד, איזה סגנון סיגלחם לכם? מה זה פה? אתם
רוצים שגם אחרים יחבטאו כך?

שמעון פרס (המערך):
אנחנו ניהלנו את הדברים גם ברמת-הגולן וגם בגדה, וגם
עשינו משהו בארץ הזאת, ואינני זקוק לתעודה כזאת. מה שאני
אומר לך אמרתי לעצמי גם קודם לכן, בהיותי שר הביטחון.

אהוד אולמרט (הליכוד):
גם בחקופתן קרו מקרים, לרבות עם תושבי יהודה
ושומרון, לא פחות חמורים.

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת אולמרט.

אהוד אולמרט (הליכוד):
מותר לקרוא קריאת כינויים.

היו"ר מ' סבידור:
יש לכל דבר תקן.

אהוד אולמרט (הליכוד):
אחת לשבועיים.

שמעון פרס (המערך):
למי יש עניין כיום בחימום האווירה ביהודה ובשומרון?

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
אתה לא מבין, אדוני השר? אתה לא מבין? אתה
בקואליציה, אתה לא צריך להבין.

פסח גרופר (הליכוד):
ומה אתה מבין, אתה המומחה הבין-לאומי?

יחזקאל זכאי (המערך):
פיסי, בחקלאות הכול בסדר? מתי אתה מתפטר?

אהוד אולמרט (הליכוד):
— — —

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
הוא לא דיבר נגד חוק הגולן, הוא דיבר על השטויות
שאתם עושים.

פסח גרופר (הליכוד):
הוא לא דיבר? שאל אותו אם הוא בעד.

יעקב גיל (המערך):
מה זה שייך לעניין, חבר הכנסת גרופר?

שמעון פרס (המערך):
דבר זה היה ברור כשמש גם לחושבי הגדה, והם הסיקו
מכך גם את המסקנות הדרושות. אך מה שנאמר ברוך תבונה
הופר ברוך מהומה, העמקנו את המעורבות, נכנסנו למשחקי
יוקרה מיותרים והצגנו את עצמנו משל היה אש"ף צד שווה לנו
בגדה. ככלל, ממתי זה נשמע? יש אש"ף ויש ממשלת ישראל
ואנחנו מתחרים מי חזק יותר? זהו המצב בגדה? מתי היה מצב
כזה? אילו חיבורים הם אלה? זה פרי הדמיון, הלוא גם מי
שתומכים באגודות הכפריות המדברות אתנו, גם הם בעד
מדינה פלשתיאית, חלק מהם. אז מה? יש להבחין בין דעות
ובין פעולות.

שמעון פרס (המערך):
דבר זה היה ברור כשמש גם לחושבי הגדה, והם הסיקו
מכך גם את המסקנות הדרושות. אך מה שנאמר ברוך תבונה
הופר ברוך מהומה, העמקנו את המעורבות, נכנסנו למשחקי
יוקרה מיותרים והצגנו את עצמנו משל היה אש"ף צד שווה לנו
בגדה. ככלל, ממתי זה נשמע? יש אש"ף ויש ממשלת ישראל
ואנחנו מתחרים מי חזק יותר? זהו המצב בגדה? מתי היה מצב
כזה? אילו חיבורים הם אלה? זה פרי הדמיון, הלוא גם מי
שתומכים באגודות הכפריות המדברות אתנו, גם הם בעד
מדינה פלשתיאית, חלק מהם. אז מה? יש להבחין בין דעות
ובין פעולות.

יש להבטיח את התנועה בדרכים בכל מחיר. יש לשמור על
שלום התושבים, השאלה היא, כמובן, באילו אמצעים ובאיזו
מדיניות. השאלה הזאת, חברי הכנסת, איננה מופנית לחיילי
צבא-הגנה לישראל. הם אמונים בעיני כולנו היום, אתמול
ומחר על מילוי הוראות. על התאפקות מרבית. אני יודע עד כמה
הם מגלים התאפקות, הם והמפקדים שלהם, בכל מקום, בכל
שעה, כאשר הם נקראים לכך, ולזכותם אני רוצה גם לומר,
שבעבר השלטנו סדר בגדה במינימום של פגיעות, ועל כן גם
אפשר לעשות כך בעתיד.

אני יודע שיש לנו טענות לטלוויזיה, אבל הטענות לא ישנו
את הטלוויזיה. ארצות-הברית הפסידה את הקרב על וייטנאם
מעל מסכי הטלוויזיה, כאשר אמהות ראו איך ילדיהן נפגעים
— ולא נשנה את זה, ובהחלט, כאשר מנהלים מדיניות
בשטחים, מוכרחים להביא בחשבון שיש טלוויזיה, שתציג
כמידה רבה יותר את הנפגעים בקרב הדור הצעיר, בקרב
העורבים, זה בנוסף על גופו של עניין.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):
היא אינה מציגה את הנפגעים. היא מציגה את התוקפים
ולא את הנפגעים.

שמעון פרס (המערך):
בבקשה?

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):
הטלוויזיה מציגה את התוקפים ולא את הנפגעים.

שמעון פרס (המערך):
בסדר, אני אחראי לה, הרי דרוקמן, אבל אתה צריך
להביא את זה בחשבון.

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון —
— ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

יצירתה של ישראל, מצויה במשבר חריף. מותר לי לצטט את פסח גרופר בנושא זה — עצי הפרדסים מלאים פירות, ואין קוטף. ההשקעות כמעט שנעצרו. אני רוצה להגיד, שכאשר אני קורא בבוקר, ששלושה מושבים — דובב, אביכים ועלמה — על גבול הצפון, שיושבים בהם יהודים אשר השקיעו את כל חייהם בהפרחת הגליל, סגרו את השערים במחאה שלהם נגד ממשלת ישראל, ואין יוצא ואין בא, פרט אלה שמחלקים הבטחות למפוני רפיח והם נוסעים עכשיו לצפון לחלק הבטחות בנוסף דומה — מי חלם על מצב כזה? איזה ציוני? איזה יהודי? אני רוצה להגיד למבקר המערך, שאלו בתקופת ממשלת המערך, לא 150 מושבים חקלאיים אלא 15 מושבים חקלאיים היו נתונים במצב של יאוש, כל המפלגה היתה קמה על רגליה, כל הממשלה היתה קמה על רגליה. מה זה, רק בתוס? רק מאז? רק חשבון של רווח והפסד כספי? אברה לנו התחושה, אבל לנו היחס, התעשייה נאבקה על קיומה. חלקה נודד לתוך לארץ, ההשקעות בה כמעט שנעצרו. על כל נפש בישראל מסתובבים 1,000 דולר כבוושה, אבל 5,000 דולר אתם התחייבתם על כל נפש בישראל כהלוואות שלקחתם מארצות-הברית של אמריקה. על מה הוצא הכסף הזה?

רוני מילוא (הליכוד):

העיקר שבנק הפועלים גדל.

שמעון פרס (המערך):

על מה הוצא הכסף הרב הזה? על עלייה? — לא.

עדיאל אמורי (המערך):

חבר הכנסת רוני מילוא, — — —

רוני מילוא (הליכוד):

גם אנחנו רוצים לגדול עם הבנק.

שמעון פרס (המערך):

על חינוך? — לא, החינוך קטן: על רוחה? — לא, הקציב הרווחה צומצם: על ה"לביא"? — לא, בשבילו שר הביטחון לא הקציב כסף, הוא מחכה שחברות אמריקניות יתחרו ביניהן מי תיתן את הכסף: על השקעות במפעלי עתיד? — לא, אין תקציב פיתוח, הכסף הושקע במציאת-חן, ברכישת קולות, בעיצוב חיים קלים ומלאכותיים.

האם שמעתם מראש הממשלה שהוא תובע מעמו לעבוד יותר? שהוא תובע יותר פריץ עבודה? שהוא תובע להקים מפעלים חדשים? שהוא תובע מעמו יותר כוונות ביטחוניות? שהוא תובע מעמו יותר עלייה? יותר מדע? יותר מחקר? לא, הוא מבקש מהעם מחזיות כפיים, קריאות הסכמה, שהוא יצרים, חקירת רצח ארלונדוב — הבטיעה הגדולה של הדור.

אדוני היושב-ראש, אני בין מי שסבורים שראש הממשלה, במינוי ועדת החקירה, מחפש הסחת-דעת. אני חרד שאכן לזה נתונה דעתו, להעלות מן האוב את מריבות העבר, לערוך חשבון עם אנשים ששוב אינם בחיים, ששוב לא תהא להם ההזדמנות להשיב מלחמה שורה, ואם זה נכון, כפי שטוען ראש הממשלה — ושר המשפטים היה זריו מאוד לחזור על דבריו — שהאמת היא קטיגוריה מוחלטת, מעבר לזמן, מעבר לנסיבות — מדוע רק פרשה זו? אין עוד עשרות פרשות אחרות, שדמן זמן מן הארמה, שטרם נחקר עד תום?

אני רואים בצער את השקיעה בפרשה הישיבת להיסטוריה ולא לאקטואליה. אני רואים בדאגה את ההונחה של נושאים בוערים לטובת פרשיות מלכות, אך עם זאת, חברי הכנסת, אני גאים בהיסטוריה שלנו, אני גאים באנשים שעשו אותה, אני גאים באנשים ששמותיהם הוזכרו בקשר לפרשה ואינם בחיים עוד, ובשמים, ולמען כבודם, נשיב גם על האתגר הזה, נעשה גם

מטרת המדיניות צריכה להיות — למנוע אותו לפני שהוא יתפשט, ולקבוע מדיניות כלשהי.

הידרדרות היחסים עם ארצות-הברית: חברי הכנסת — ואני אשתמש בלשון המעטה — לאחר ההפרות הנוראות של ראש הממשלה על מידת ההבנה שהוא הגיע אליה עם הממשל בארצות-הברית באו ההפרות, והן נוראות לא פחות, על כוונתה של ארצות-הברית להפוך אותנו לווסלים, רחמנא ליעלן, לרפובליקה של בנות, כאחד הימים התבררנו מפי ראש הממשלה, שיש מזכר הבנה, מזכר שתואר על-ידי מר מנחם בגין, ואני מצטט אותו, כ"דבר חדש לנו" — שימו לב — "דבר חדש לנו, דבר חדש לארצות-הברית של אמריקה" — ובוזה לא די — "ודבר חדש לעולם החופשי". הכול השתנה עם מוכר ההבנה הזה, העיתונות התמלאה בתיאורים כיצד תינתן מטרייה אווירית שלנו לצי השושי, כיצד יתמלאו אסמינו בר אסטרטגי, כיצד ייערכו תמרונים משותפים, כיצד יורמו אלינו הזמנות גדולות של ייצור ופיתוח, וכמובן, כיצד אנחנו נסייע כירי האמריקנים לכופף את היד הסובייטית במזרח-התיכון, באפריקה, באסיה, לא עוד מדיניות פרוכנציאלית כפי שהייתה בתקופת המערך — מאפגניסטן ועד טורקיה. נשמעו אפילו אזוהרות מוסרות לאמריקה, שאם ארצות-הברית לא תנהג אתנו כראוי — אנו עלולים להמית את הסיוע הביטחוני שלנו לארצות-הברית.

מה לומר? אבל לממשלה הזאת חוש פרופרציה. אברה לה הכולת לשקול מצבים באורח מציאות. גם אז רצה מר שרון שנמחא לו כף, שנחפץ מההישג הגדול ההוא, היום אנחנו יודעים שהנכס הפך למכה; שארצות-הברית, אם לא כולה לפחות חלק ממחבני האסטרטגיה שלה, סבורים שלפעמים אמריקה צריכה לעשות תיאום אסטרטגי עם ברית-המועצות נגד ישראל ולא עם ישראל נגד ברית-המועצות.

מדוע כה הרחקתם לכת? זה קורה כאשר הרטוריקה מתחילה לעוף.

מיכאל קליינר (הליכוד):

ומה קרה ב-1956?

שמעון פרס (המערך):

אנחנו לא התחייבנו לעזור לאמריקה לפתור את כל בעיותיה. אנו יודעים שאנו רוצים חקיקים לתיאום עמדות עם ארצות-הברית. אנחנו רוצים בכך, מפני שאנחנו שייכים לעולם הדמוקרטי, מפני שנקס סובייטי איים עלינו, מפני שאנו מסוגלים כסופו של דבר להגן על עצמנו, מפני שאנו שואפים לשלום, ומפני שבעלדנו אי-אפשר להגיע לשלום. יש אפוא מפגש של ערכים ושל אינטרסים בין שתי הארצות שלנו. יש גם סחירות והתנגדות. מטרת המדיניות האמיתית של ישראל חייבת להיות — לרכוש את לב הקהל האמריקני לעמדות האמיתיות שלנו, הלא-מנוסות, הלא-רברניות; לפעול בלי לפגוע בצורכי הביטחון של ישראל; לפעול למען השלום. אין זה סוד שהמדיניות והרטוריקה של הממשלה הזאת לא חיזקו את ישראל בדעת-הקהל האמריקנית. הן חיזקו את המתחרים ואת היריבים של ישראל. ומה אתם רוצים? שנמחא על זה כף? שנחפץ מזה?

חברי הכנסת, לאט לאט מוסר עכשיו גם המסך מעל מצבה הכלכלי-האזרחי של ישראל. וכשם שלא היתה המצאת מרידור באנגריה, אין גם המצאת ארידור בכלכלה. מאז הבחירות אנו נזחלים לדעה שהמחירים מאמיים, שהאינפלציה דוהרת מחדש, שהכסף שנתפס על-ידי קודמו של שר האוצר ארידור כרוב, שמחיריהם של מוצרי היסוד האמירו אפילו כערב פסח, שהחוב החיצון הגיע למדרים מאיימים. החקלאות, פאר

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב ראש, חברי הכנסת — — —

היו"ר מ' סבידור:

רגע אחד, חבר הכנסת וילנר, חברי הכנסת, נא לשבת ולהפסיק את השיחות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, שר הביטחון ואלה אשר תומכים בו במידה זו או זו נמנעים מלשמע את כל האמת, את כל מה שצריך להגיד לממשלה הזאת. אנו מציעים אי אמון לממשלה, הרוצה לכפות בדם ואש את המינהל האזרחי, את הסיפוח למעשה של הגדה המערבית ושל רצועת עזה. אנו מציעים אי אמון לממשלת בגין-שרון, המשתמשת בשיטות קולוניאליות אכזריות, כדי להרוג ולפצוע מפגנים פלשתינאים, גברים, נשים וילדים.

אנו מציעים אי אמון לממשלה, אשר פיוזה את עיריית אל-כירה הנבחרת עליידי התושבים וסילקה בכוח את ראש העיר הנבחר, איברהים טורל, ומינתה ועדה קרואה מטעם הצבא, צעדים אלה הם שלב חדש בהגברת הדיכוי האכזרי בשטחים הערביים הכבושים.

אנו מציעים אי אמון לממשלה שהקימה ברמת-הגולן ארבעה גטאות כפירים הדרוזיים הסוריים, הטילה הסגר טוטלי, מרעיבה את התושבים ומתעללת בהם, מבצעת מעצרים מינהליים של מנהגים ומאסרים שרירותיים רבים, וזהו דיקטטורה צבאית קולוניאליסטית. הרומסת את כל זכויות האדם האלמנטריות וכל חוק בין-לאומי ואף ישראלי. עליידי הסלמת הדיכוי רוצה הממשלה לכפות את הסיפוח של רמת-הגולן על התושבים ולהחיש את ההכנות לסיפוח הגדה המערבית ורצועת עזה. ההסלמה של הדיכוי קשורה גם בהכנות הממשלה לפתיחת מלחמה תוקפנית חדשה בלבנון נגד העם הפלשתינאי והעם הלבנוני ונגד סוריה.

כל המדיניות הקולוניאליסטית והתוקפנית הזאת, חברי הכנסת, אנו מזדהים — עלולה להמיט אסון על ישראל ולהביא להשלטת משטר פשיסטי בתוך מדינת ישראל.

בגדה המערבית נערכת שביתה כללית זה היום החמישי. ברמת-הגולן קיים ההסגר, והתגובה היא השביתה זה השבוע השישי. המדיניות של הממשלה — — —

אדוני היושב ראש, — — —

היו"ר מ' סבידור:

אני מבקש. אני מבקש.

יעקב גיל (המערך):

— — — זאת חנוכה של הרגע האחרון. פתגם ערבי
אומר — — —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אם הממשלה מוכנה להודיע על התפטרות, אפסיק לדבר.

היו"ר מ' סבידור:

זה תנאי קשה מדי. נא לשבת. בבקשה, חבר הכנסת וילנר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

המדיניות של הממשלה בשני התחומים האלה, גם בגולן וגם בגדה המערבית, כבר נכשלה. בגולן היא רצתה לכפות את ההסכמה לסיפוח וגרמה להתנגדות טוטלית של התושבים. בגדה המערבית היא רצתה להקים הנהגה במקום אש"ף, וליכדה את כל האוכלוסייה סביב הנציגות של העם הפלשתינאי — אש"ף, ונגד המינהל האזרחי, נגד האוטונומיה, כביכול, ונגד הכיבוש.

חשבון היסטורי נוקב: מה עשה הרביזיוניזם ומה עשתה העבודה? לא מן האמת ההיסטורית אנו חוששים אלא מהעדר יחס לאמת השקולה של חיינו עכשיו, של דמותנו מחר.

חברי הכנסת, המושב הזה הוכיח, שהממשלה מובילה אותנו למצב שבו יורעו היחסים עם ארצות-הברית, יובלט ריחמור הסכסוך עם הפלשתינאים, תוגבר התלות הכלכלית שלנו בחסדי נדיבים, ואנו ננהל ויכוחים על דברים שחלפו ועברו מן העולם אך מוסיפים לעניין את מר מנחם בגין באופן אישי.

האם זוהי ישראל שאנו רוצים בה? האם זהו המצב ואין אחר? ישראל של ירידה, של פיצול, של עימות, של קיפאון בעשייה? אנו מאמינים שישאל היתה אחרת, מסוגלת להיות אחרת, חייבת לשכב אל עצמה, אנו מאמינים בישראל של פיתוח, בישראל של יצירה, בישראל של אפוק רטורי ולא של עורבא פרה מתמיד; בישראל שתהיה בעלת מדיניות משלה, שתשמור על אופיה, שתקפיד על ביטחונה, שתחתור לשלום מרצונה היא.

אנו מאמינים שניתן להגיע להיכרות עם ארצות-הברית, לא בנושאים הגלובליים — להיפך, אנו רוצים שאמריקה תעזור לנו בדיכוי עם רוסיה — אלא בנושאים האזוריים הפרובינציאליים שלנו כאן. אנו מאמינים שאפשר להגיע ליחסים טובים יותר עם אירופה, עם אפריקה ועם אמריקה הלטינית.

אנו מאמינים שאין הכרח לסגור את הגשרים הפתוחים, שאפשר בנכולות פתוחים, שאפשר לפתוח במשאומתן עם ירדן ונציגי השטחים ולהגיע לפתרון מכובד של בעיית הפלשתינאים ולהסדיר שלום. אנו מאמינים בדרקיום בכבוד עם הערבים, עם הדרוזים, ואיננו מאמינים בעימות מתמיד ומקביל בפנים ובחוץ.

אנו מאמינים שאפשר, וצריך לסיים את המשאומתן על האוטונומיה עם מצרים. אנו מאמינים שהכרחי לנסות לחדש את העלייה לישראל. אנו מאמינים שבכוחה של ישראל, מרעניה, חלוציה, יומיה — לשקם את החקלאות, לקדם את התעשייה, לצאת מחדש אל דרך העצמאות במשק. המדיניות הלא-יכולנה היא שהעמידה את ישראל כאור מסולף בעיני העולם, בעינינו אנו.

האמונה הקיימת בתוכנו — ולא רק הביקורת שאנו משמיעים — אמונה זו היא אשר מובילה אותנו למסקנה הרחופה, שאין לתת אמון בממשלה הזאת ובמדיניותה. באופן תפקודה ובדרך השמעתה את דבריה, אנו נפעל כמלוא הרצינות, במסגרת של הכנסת הזאת, כדי שישאל תשוב להיות ארץ צומחת וגדלה, ארץ שקומתה מזדקפת במעשיה ובדרכיה, ישראל הפועלת לפי ערכיה היהודיים וההיסטוריים ולפי האינטרסים הריאליים אשר מסיבה.

לא קנאה, לא מרירות ולא שנאה, אלא אמונה לזהות וניסיון עשיר הם שהביאו אותנו היום לומר פעם נוספת לעם, שהגיעה השעה להחליף את הממשלה וללכת בדרך שהוכיחה את עצמה כדרך של תנופה ותקווה. אנו קוראים לכל חברי הכנסת להצטרף להצבעת אי אמון לממשלה הזאת.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לחבר הכנסת שמעון פרס. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר וילנר.

מיכאל קלינר (הליכוד):

אתה מציע בחירות חדשות?

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אי אמון לממשלה —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אבל אתם בונים בעיקר על מה שקרר "האגודות הכפריות". השם דודין הפך אצלכם דגל. אבל — כמו יתר ראשי "האגודות הכפריות" — מי הוא? אפילו לפי העיתונות הישראלית הם כוגרים בעלמם. כל התושבים בזים להם ולשכמותם. אף שאגודות כאלה נכבדו צבאי, אף שהם מאיימים, אף שהמתנחלים מפעילים טרור, אף שהכנופיות של "האגודות הכפריות" מבצעות דברים אכזריים ביותר בלילות ואפילו בימים, למרות זאת לאתר שגם ירדן הביעה את התנגדותה ל"אגודות הכפריות" — ריכם מחפסטים. הגיעה אלי ידיעות, שעוד רוצים להתפטר, אבל מפחדים מהצבא, משרון וממילסון, המאיימים עליהם שלא יתפטרו.

כנופיות טרור מזרונות של דודין ודומיו, בוסף על כנופיות הטרור של המתנחלים ועל הטרור שמבצע הצבא, כפקודת שר הביטחון, ראש הממשלה והממשלה — מבצעות מעשי זוועה. באמצעים כאלה אתם רוצים לשבור, לכפות את רצונכם, לכפות הנהגה אחרת. אבל רוחו של העם הפלשטינאי איתנה, והוא מלוכד יותר מאשר אי פעם בהתנגדותו לכיבוש. בתביעתו למרנה פלשטינאית עצמאית בצדה של מדינת ישראל בהתאם להחלטות האו"ם.

שר הביטחון מר שרון הכריז בראשית השבוע בחיפה, ש"תומכי אש"ף בורחים מהגדה" — גילוי מדהים. האומנם? האומנם ברחו ראשי הערים קוואלס ומילחם? הם לא ברחו. אתם גירשתם אותם, להרפתכם. ובכלל, מה זאת אומרת שאתה תקבע מי ניהג את העם הפלשטינאי? היכן שמע כדבר הזה? אתה תקבע שדודין וקוסמיה ועוד חלילה כזאת הם יהיו ההנהגה? תראה בערים, בכפרים, הלאו מתייחסים אליהם כאל מוקצה מחמת מיאוס, בזים להם כפרהסיה, למרות הלחץ שאתם מפעילים.

ברצוני לציין, שאין זו רק דעה שלנו. אני יכול לקרוא ולצטט מעיתון "הארץ", למשל: "דודין נחשב עתה בעיני כל העם הערבי ובעיני הרוב המכריע של אוכלוסיית הגדה המערבית ורצועת עזה כמשקף פעולה מהסוג הנחות ביותר עם ישראל. ניסיונו זה של המינהל האזרחי ירדן מראש לכישלון". אפילו אלוף המילואים רפאל ורדי, שכיהן כעבר כמתאם הפעולות בשטחים הכבושים, החקומים ישיבה סיעה המערך כנכנס נגד ריאות בילדים ונגד פיזור עיריית אל-בירה. גם בזמנו היה דיכוי בשטחים הכבושים. אולם מחאתו מראה עד כמה מרחיקה לכת עכשיו ממשלת בגין-שרון, מתוך מגמה ברורה להכין את סיפוח הגדה המערבית ורצועת עזה למדינת ישראל ולהכין קוויזלוגים שיתנו יד לכך.

אולם מדיניות הסלמת הדיכוי, רצח ילדים ופציעתם, מאסרים ועינויים, עונשים קולקטיביים על ערים שלמות, ניסיונות שכירת שביחות סותרים בכוח הזרוע, סגירת אוניברסיטאות, איסור הפצת ספרים, לרבות מיטב הספרות הערבית והעולמית — כל אלה פועלים ויפעלו כבומרנג. כל אלה מלכדים עוד יותר את כל העם הפלשטינאי. בשטחים הכבושים במאבק הצודק לשלום על בסיס הקמת מדינה פלשטינאית בצד מדינת ישראל, מעשי הדיכוי והברברים ליכוד עוד יותר את העם הפלשטינאי בגדה המערבית סביב נציגותו אש"ף. הרגל הפלשטינאי מרום יום יום עכשיו בואוהו, ובאומץ בכל ערי הגדה ובכפריה. זה לא דגל מלחמה — זה דגל שחרור לאומי ושלום צודק עם ישראל. רצח ילדים כמדיניות ממשלתית לא רק שלא הרתע אלא מגדיל את הזעם ואת ההחלטה הנחושה והמלוכדת, שלא להשלים עם הכיבוש, לא בצורת מינהל אזרחי ולא בשום צורה אחרת.

דעת הקהל בישראל ברובה המכריע מגיבה בשאט-נפש על המדיניות הרצחנית הזאת של הממשלה, ורואה בה —

הממשלה נקטה עכשיו אמצעים, אשר אין לכונתם אלא שלב חדש, חמור ביותר, בדיכוי בשטחים הכבושים: הסגר ועוצר כשכם, ברמאללה ובאל-בירה; אין נותנים לעבור מערים אלה את גשרי הירדן; ניסיונות לשבור ככוח צבאי שביחות סותרים בתוך ירושלים המזרחית, שהיא כביכול חלק של מדינת ישראל, וכערים אחרות. איזו גבורה היא זאת? אתם פשוט פחדנים, מפחדים משיבתה. על-ידי צבא לשבור שביחות ולקחת סוחרים בירושלים בג'יפים ולסחוב אותם בפיוזמות לפתוח את החגירות? איך אתם נראים? ומאיימים על הסוחרים כמשפטים. ברפיה היתה הפגנה של מאות תלמידים נגד הדיכוי והכיבוש, והיו יריות, עשרות עצורים, ועכשיו יש שביחות כללית של שלושה ימים.

הסלמת הדיכוי יש לה מטרה פוליטית. "לקראת המשא-ומתן האחרון" — כך אני מצטט מתוך העיתון "ידיעות אחרונות" — "על הקרב על האוטונומיה נוסח בגין, נעשו צעדים שנועדו להחליש את השפעתו החזקה של אש"ף ביהודה ובשומרון. במסגרת זו וכמשקל נגד לאש"ף טיפח השלטון הישראלי את האגודות הכפריות".

הממשלה נקטה בפעם הראשונה בשטח הכבוש בצעד דיכוי חדש — פיזור עיריית אל-בירה, ועוד לפני כן — פיזור הוועדה להכוננה לאומית, שלמעשה פירקה כבר קודם על-ידי גירושם של ראשי ערים, על-ידי התנקשות בראשי ערים ועל-ידי ריתוקים. פיזרתם את עיריית אל-בירה, אבל נחלתם מפלה באל-בירה: חיפשתם — כל המקורות מפרסמים זאת — ערבי אחד, פלשטינאי אחד בכל העיר, שיהיה ראש העיר במקום איברהים טוויל, אך לא מצאתם בכל העיר אחד שיסכים למעמד החרפה הזה. אז לקחתם קצין של הממשל הצבאי, סגן-אלוף ברכוכבא, שקוראים לו מוריס, והוא הפך למנהל הוועדה הקרואה באל-בירה. הרי זו מפלה פוליטית שלכם. בכך הוכחתם, שכל תושבי העיר תומכים בראש העיר הנבחר וכעירייה הנבחרת, כמו שהעם הפלשטינאי כולו בגדה המערבית תומך בראש הערים ובכל הנציגים אשר בהר. עכשיו אתם ממשיכים להתנכל לראשי עירייה אחרים, לראש עיריית שכם, לראש עיריית רמאללה, לבאסם שקעה ולכרים חאלף ולעיריות שלהם.

אתם פתאום צריכים גדולים, רוצים בריוק עכשיו לברוק את הקצטיבים שלהן. איזה תירוק אווילי! מי יאמין לכם? אתם מכינים פרובוקציות מכוונות, ואלה הן אמתלאות גואלות של פחדנים ותככים עזובים.

רבתי השרים, אתם לא ייתרו לקרסוליים של באסם שקעה וכרים חאלף ואיברהים טוויל ראשי הערים ומנהיגי הציבור בגדה, אשר הציבור כבר בהם. אתם עם נשק — והם עם הכבוד ועם הצדק. בזמן ההפגנות בימים האחרונים ניסו לרצוח את באסם שקעה. אין שום רסן, אין שום מצפון, אין שום מוסר. לא חיפשתם אפילו מי ניסה להתנקש בחייו לפני כמעט שנתיים, וכן בחיי שני ראשי ערים נוספים. אתם מתמים על האירועים האלה. היפלתם את באסם שקעה, אדם בלי רגליים. ניסו לירות בכיוון של האנשים שעמדו לידו ורצו לרצוחו נפש.

מתנכלים גם לראש המועצה של ענבתא, וחדר חמדאללה, בגלל מה? — ראש העיר הנבחר מרוחק לעירו על-פי דין צבאי. במצב שנוצר, הוא נסע לרמאללה, כדי להתייעץ עם ראש עיריית רמאללה. הוא יועמד למשפט כבר מחר, וזווממים להוריד גם אותו מכהונתו ולפזר את המועצה של ענבתא. רוצים גם שם למנות הנהגה מטעם. יש לכם ודאי קצין נוסף, שיהיה ראש עירייה נוספת.

שר הביטחון א' שרון:

יש לנו קצינים רבים.

קיים איום רציני של החלת החוק הישראלי על הגדה המערבית ועל רצועת עזה. זוהי המטרה הפוליטית של מה שעושים עתה בגין ושרון. שגריר ישראל בארצות-הברית משה ארנס אמר, שאם לא יהיה הסכם מהיר על האוטונומיה — נחל את החוק הישראלי גם על הגדה והרצועה. ושר הביטחון שרון אמר ביום ראשון בחיפה — אני מצטט: "אם ירצו המצרים לעכב את תהליך האוטונומיה, אנו בהחלט יכולים להחיל את החוק הישראלי בשומרון, ביהודה ובעזה". אם כן, המטרה ברורה.

אני רוצה להוכיח למי שאין לו זיכרון: צרפת סיפחה את אלז'יריה והפכה אותה חלק מצרפת. מה זה עור? המינהל האזרחי הוא שלב לסיפוח, אבל מבחינת החוק הבין-לאומי ומבחינת המציאות בשטח — זה שטח הנמצא תחת כיבוש צבאי והנתון לדיכוי קולוניאלי כדוטלי. נוסף על איומי הסיפוח של כל השטחים, יש גם איום בגירוש התושבים. עכשיו זה יישמע פנטסטי, אבל זיכרו מה אמר האלוף כמילואים הארץ יריב על התוכנית לנצל שעת כושר בזמן מלחמה ולגרש 700,000 פלשתינאים נוספים, ועלידי כך "לפתור את השאלה הדמוגרפית". וכרמת-הגולן מאיימים, שלאחר ה-1 באפריל לא רק ימשיכו לקיים את הגטאות בארבעת הכפרים, אלא יטילו מעצר בית ואף מאסר בכלא על כל תושב שלא יסכים לקבל תעודת זהות אזרחית ישראלית ולהשלים עם הסיפוח. אנחנו דורשים פעם נוספת להסיר את המצור וההסגר ולשחרר את העצורים המינהליים ואת האסירים.

עכשיו אני רוצה לסכם, בלי לסיים את כל מה שרציתי לומר. לעומת זאת, ראו את הערעור של כל יסודות החוק במדינת ישראל. מציגים הצגת תיאטרון בימית. זאת היתה הצגה. הממשלה היתה מעוניינת בכך. פעמים רבות היא ארגנה את הפרות הסדר ואת ההשתוללות של המתנחלים ושל מתנגדי הנסיגה מסיני. כדי להציג את זה כל ערב בטלוויזיה וכדי שבחצר-לארץ יוכלו אחד כך להגיד: ראו את הקשיים שיש לנו כאשר צריכים להוריד יישובים.

יהודה פרח (הליכוד):
חם זמנו.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
חבר הכנסת פרח, אולי תפסיק למלא את תפקיד הסדרן בכנסת? לך למזנון, שם יותר נעים.

יהודה פרח (הליכוד):

כל הזמן אנחנו שומעים רק השמצות. שנאת ישראל.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שנאת ישראל? אתם שונאי ישראל.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני מדבר בשם האינטרסים של ישראל. אני רוצה להציל את ישראל מפני המדיניות הזאת. המדיניות של הממשלה הזאת מסכנת את כל עתידה של מדינת ישראל באזור. אל תדבר על שנאת ישראל. מי שמתנהג כך בשטחים הכבושים, מי שגורם כך להשמצת ישראל בעולם — הוא שונאי ישראל. אנחנו אומרים מה שאנחנו אומרים מתוך אהבת ישראל. המדיניות הזאת היא סכנה לישראל.

יהודה פרח (הליכוד):

לא הזכרת את זה כלל. נמאס לשמוע את הדברים האלה.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת פרח — "נמאס"? יש אנשים שישמעו אותך ויטענו שהדברים נמאסו עליהם. ככה זה. זה פרלמנט.

בצדק — סכנה לריקטורה צבאית, לפשיזם בתוך מדינת ישראל. לברטיליזציה של נפש הנוער ושל החברה הישראלית. ולהפיכת מדינת ישראל למפלצת בעיני עמי העולם.

חברי הכנסת, פעולות הדיכוי הקולוניאליות האכזריות האלה מסתמכות על חקנות ההגנה הברברית משנת 1945. ששר בישראל השווה אותן בשעתו לחוקים נאציים. אלה חוקים דרקוניים ביותר נגד "גייטס". הססמה "דם יהודים לא יהיה הפקר" מוגשת כססמה: "דם ערבים כן יהיה הפקר". זוהי מדיניות נזענית מובהקת. שיהודים היו צריכים להתרחק ממנה כמפני צרעת.

חברי הכנסת, נוסף על כל זה מפצים שקרים. שקרים פשוטים כמשמעם. למשל, בעניין רצח הצעיר מוחמד עבאדלה יוסוף סחוויל מעכוין עלידי תושב התנחלות שילה, שהיום פרסמו גם את שמו. ופציעת עוד שניים עלידו. כבר מצאו צידוק: הוא זרק אבנים. מנין? הלוא לא שאלו אותו, לא בדרך את העניין, לא ניתחו את הגופה לאחר שהיתה מונחת חמישה ימים בשדה. והוא הרי נורה בראשו מקרוב. וקודם, לפני זה, שרפו המתנחלים את הגנרטור בתוך הכפר. כתגובה הקימו התושבים מחסום. ועוד שקר פרסמו מטעם הצבא: הגנרטור לא נשרף עלידי מתנחלים אלא מקצר. שקר נוסף — בעניין שני המתנחלים שירו במפגינים, שהטלוויזיה הראתה גם לנו — אבל מסכתה של טלוויזיה נזעה. כבר מודיעים מצה"ל שזה, אלה שירו, השניים, הגנו על אוטובוס שהוביל ילדים.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת וילנר, כמה זמן עוד דרוש לך?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת פרס העלה פה הצעה במשך חמישים דקות. לא שמעתי שום הערה מיושב-ראש.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):

לחבר הכנסת פרס היו הרבה קראות ביניים.

הי"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת צירלי ביטון, אל תעזוב לי. אני רוצה שתדע, שלחבר הכנסת שמעון פרס הפריעו במשך 15 דקות עד אשר הגיע לכלל רשות הדיובור.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

15 דקות הפריעו:

הי"ר מ' סבידור:

כן. קרא את הפרוטוקול ותראה כמה פעמים הפריעו לו. גם לא הפסקתי את חבר הכנסת וילנר. רק שאלתי אותו כמה זמן דרוש לו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

דיברתי על שני המתנחלים שראינו בטלוויזיה. אם כן, מודיעים מן הצבא רשמית, שהם הגנו על אוטובוס עם ילדים. היום אני קורא ב"דבר", מפי סופר "דבר", שגם זה שקר. "דבר" כותב, כי "בצילום נראו בכיורו חיילים עומדים ליד האזרחים היוורים, אך אינם מפעילים את נשקם". זאת אומרת, כל הסיפור שהם היו במצב של הגנה על משהו הוא שקר. פשוט מאוד כאלה הם, לכן הם ירו. מה הביא לכך? כל השיטה של חנינות לרודפי ערבים עלידי ההמטכ"ל רפאל איתן חנינה לרצוח ערבים בדם קר, ללא כל הסתכנות בעונש.

אינני רוצה להאריך בדברים אחרים, כמו השביעה הכללית ברפיח. לאחר האונס של נערה-תלמידה ב-15 על-ידי קצין צה"ל. כבר מכריזים שהתלמידה הזאת פרוצה. ראש העיר וכל התושבים דוחים השמצה זאת. חוץ מזה, מי נתן לקצינים היתר לאנוס פרוצות?

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

ראש הממשלה מ' בגין:
בגיניסט? אין בגיניסטים.

היו"ר מ' סבידור:
אני מזמין את חבר הכנסת רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, הגשת הצעות אי-אמון היא שגרה, בדרך כלל, לסיעות באופוזיציה. אף-על-פי-כן, אני מוכן לומר שהצעת אי-אמון זו שאנחנו מגישים איננה שגרתית, משום שאנו מאמינים באמת ובתמים שנגרמים למדינת ישראל נזקים כה גדולים, שקשה יהיה לתקנם. אינני אומר שלא יהיה אפשר לתקנם, לא פסה אמונה מלב, אבל אני אומר: קשה מאוד יהיה לתקנם.

מי שמתכוון אל הזירה הישראלית רואה לפניו דבר אחד: יש נתק מחלט בין הנתונים הלאומיים שאנחנו חיים בהם, בין המציאות האופפת אותנו, ובין התגובות של המנהיגות הפוליטית. מה הם הנתונים הלאומיים האלה? אפשר למדוד אותם במספרים, אפשר לראות אותם בעין.

נתון לאומי ראשון הוא, שמאזן ההגירה השלילי שלנו מהווה סכנה ראשונה במעלה לקיומה של ישראל. בפעם הראשונה זה שנים רבות, ומאז הקמת המדינה, שיש לנו מאזן הגירה שלילי כזה. זהו שומע דיבורים על יהודי גליל, על יהודי יהודה ושומרון ועל התיישבויות והתחלואות. כל זה מדובר, בסך הכול, בקיבוץ הולך וקטן. מדובר בפזיזות של אותם אנשים, של אותם יהודים, במקומות שונים, ואילו הנתון המרכזי הזה, שבנו מכוחן שהחזון הציוני הראשון במעלה, יסוד הקיום של ישראל, אינו מתגשם, אם להשתמש בלשון המעטה, הנתון הלאומי הזה נדחק לשוליים, משום שהכותלות עוסקות בדברים שוליים, משניים, חסרי כל חשיבות.

הנתון השני הוא, שאנחנו נמצאים בצבת כפולה, צבת של חובות חיצוניים והולכים וגדלים, כקצב מחריד, עד למעלה מ-23 מיליארד דולר, מצד אחד, ומצד שני, תלות יותר ויותר גדולה בדעת קהל, ההולכת ומתרחקת מאתנו.

יוסף רום (הליכוד):
האם זה נושא ההצעה?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
תשמע אותי עד הסוף ותדע מה נושא הצעת אי-האמון.

יוסף רום (הליכוד):
אני רוצה להביע.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
כן, כן. קרא את דברי ההסבר שלי, בבקשה.

כאשר יודעים מה צבת כזאת, מה מספרים כאלה עושים לחברה אפילו חזקה יותר מישראל, אפשר לראות לאן אנחנו הולכים. אבל, גם הנתון הלאומי הזה נדחק הצדה, ועדת חקירה לגבי נושא שהתרחש לפני 50 שנה ואי-אפשר למצוא לו היום שום חשיבה משפטית קונקלוסיבית, המצאות דמיונית, מאחורי עיניים, מתחזים למיניהם? אלו הדברים שמעסיקים את החברה הישראלית היום, וגם העלויות והירידות היומיות באותו קונו לאומי שנקרא "בורסה".

הנתון הלאומי הנוסף הוא: שינוי לרעה, חמור ביותר, במאזן האסטרטגי, במאזן הכוחות במזרח-התיכון, כאשר אנחנו רואים שהידידה הגדולה היחידה בעצם שנותרה לישראל, ארצות-הברית, הולכת ומעדיפה על פנינו, הבה נאמר במלים גלויות, את אויבינו; וכאשר דעת הקהל בארצות-הברית, שהיתה צריכה לעצור את הסחף החמור הזה, הולכת

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
בסיום: ממשלת ישראל לא היתה יכולה להמשיך על דעת עצמה בכיבוש, בדיכוי ובסיפוחים שמכניס עוד חרשים לבקרים. ארצות-הברית, רייגן, הייג וויינברגר — גם הם נציגי אילי הנשק והנפט האמריקניים, יש להם חלק בדם השפוך ובהעדר השלום הכולל במזרח התיכון.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):
חבר הכנסת מאיר וילנר, מה נשמע באפגניסטן?

קריאה:
חבר הכנסת מאיר כהן, מה נשמע בחיפה?

היו"ר מ' סבידור:
חבר הכנסת מאיר וילנר, אבקש לסיים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני שר הביטחון, שאלה אחרונה לי אליך. שאלת באספה ההיא בחיפה: מה קורה לעם הזה? האם הוא החליט להתאבד? פנית לכיוון של אלה שאינם מסכימים למדיניות ולמעשים של הממשלה — וזה אינו כולל רק אותנו אלא את מחצית הכנסת. אני אומר: בדם ואש נפלה יהודה, וכדם ואש אתם יכולים להביא לכך שיהודה תיפול. שמדינת ישראל תיפול. הפתרון צריך להיות פוליטי. מדינת ישראל, יותר מכל גורם אחר, צריכה להיות מעוניינת בפתרון פוליטי. המדיניות השלטת, לטובת ארץ היא סכנה רצינית ביותר לישראל. אני חוזר ושואל: מדינת חוק אנחנו, או מדינת שוד? ישראל עכשיו מעוררת מבפנים, מבחינה מוסרית ופוליטית, ישראל עכשיו חלשה מבחינה חברתית ומבחינה כלכלית יותר מאשר אי פעם. אין מוטיבציה חיובית אלא רק: תפוס ככל יכולתך. או — יש כאלה שבורחים מן הארץ בגלל המצב הזה, פשוטו כמשמעו.

אתם אינכם רואים את הפרספקטיבה ההיסטורית. אתם תיכשלו כישלון חרוץ. אבל בינתיים אתם הורסים את נפש הנוער והעם. עבורו הזמנים שבכוח הרובה אפשר היה לשלול זכויות מעם. בסאם שקעה אמר לכם, כאשר הפילו אותו: "אתם מתנהגים כמו הורשים של היטלר ומוסוליני, כוחכם רק ברוכה". אלה דבריו של בסאם שקעה.

ראש הממשלה מ' בגין:
זה סטליניזם.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
למה הבאתם את האדם קטוע הרגליים למצב כזה? למה הבאתם אותו לדברים כאלה? — מפני שאתם מתנהגים באופן האכזרי ביותר. לכן אתם ראויים לאי-אמון. ככל שתמהרו ללכת מהשלטון, כן ייטב לעם ישראל, לביטחון ולשלום.

ראש הממשלה מ' בגין:
האם אין גבול לדברים?

היו"ר מ' סבידור:
הבנתי שזה ציטוט. אני יוצא מתוך הנחה, שחבר הכנסת מאיר וילנר אינו מזדהה עם הציטוט הזה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שאלתי מה גרם לכם שמביאים אדם ליד דברים כאלה.

היו"ר מ' סבידור:
זה ייבס כן לפרוטוקול.

ראש הממשלה מ' בגין:
קומוניסט, סטליניסט.

קריאה:
בגיניסט.

זה אפשר כמובן תמיד גם לומר, שהאופוזיציה לא נאמנה, היא בגדת, היא לא פטריוטית וכו'.

אבל, אדוני ראש הממשלה, כאשר, לפי השקפתנו, אנו רואים שהמכונית האומית נחונה כירי נהג לא מנוסה והיא דוהרת לפי התהום, הוכחתי לעצור, לנסות לעצור. ואני בהחלט חושב, שהמכונית האומית הזאת דוהרת לא לכיוון הכוץ. נעוד מלה אחת. מכיוון שאני יודע מה תהיה בערך רוח התשובה, אני מוכן להעביר שהמדיניות הזאת היא פופולרית מאוד, וזוכה במתיכת הציבור, כשם שהמדיניות של הממשלה השהייה לפני מלחמת יום הכיפורים היתה מקובלת על רוב ריבו של הציבור. יש לנו מההיסטוריה שלנו ומההיסטוריה של אומות אחרות ניסיון מסוים: לפני שבר — גאון, רוב גדול יכול להוליק את עמו לטרדריה גדולה, ותפקידה של הנהגה למנוע את הטרדריה הזאת. למנוע את הדריה הפופולרית לא התהום.

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת דובינשטיין. אם אומנם יש לך הזכות לדבר בשם טובת העם, מה הוא הקריטריון להחליט מהי טובת העם?

אמנון רובינשטיין (שינוי – מפלגת המרכז):
הכנסת מחליטה.

משה קצב (הליכוד):
הרוב.

אמגון דובינשטיין (שינוי – מפלגת המרכז):

וראי, הכנסת מחליטה, הירב מחליט. מישהו שולל מכס את הזכות הפרומלית? אבל כשם שאני שולל מהרוב את הזכות הפרומלית הלווילן את חברתו, את עמל, אל אסוק, כך אל תשולל ממני את הזכות להתרעו להזהיר בעוד מועד. ואני רוצה לומר לך, חבר הכנסת קצב, שיש לנו דעה האחרון שורה דוגמאות שמכויחות שהרוב טועה. ואני רוצה להוכיח את הטענה הזאת בשתי דוגמאות הנעוצות לעניין העומד לפנינו.

שבת וי"ס (המערך):

המחאות של היום הן הפרוגרמות של מחר.

אמנון רובינשטיין (שינוי – מפלגת המרכז):
נכון.

יוסף רום (הליכוד):

אבל לא כל המחאות של היום הן כל הפרוגרמות של מחר.

אמנון רובינשטיין (שינוי – מפלגת המרכז):

רבותי, שמעו את הדברים של היום ותחליטו אם הם יהיו הפרוגרמות של מחר. בדבר אחד אני מוכרח לומר לכם, שיש הוכחה חריגה שמעית לרברים שאני אומר. בעניין אחד, חבר הכנסת פרופסור רוס, חבר הכנסת קצב, חבר מהליכוד, יש הוכחה טגית קשה. יש הוכחה. יום פנינו סיני יהיה יום קשה לכולנו. זה לאלה מאתנו שחמכו בהסכם השלום, כמוני, ותמכו בכל הקריבות הקשים מנשוא. זהו יום קשה לכולנו. ואני אומר, שמדיניות נבונה לא פופולרית לפני מלחמת יום הכיפורים, מדיניות של מיעוט קטן, היתה נועזת ואמינה. חושב שיש של כך חילוקי דעות. היו לנו הצעות הרבה הרבה יותר נוחות לשלום עם מצרים לפני מלחמת יום הכיפורים. קיראו את ספרו של ראש הממשלה לשעבר יצחק רבין. קיראו את המסמכים על התקופה ההיא. הלאו יש יכולנו לקבל את ההצעה של הר החור המצרי מלפני מלחמת יום הכיפורים. אבל אז אמרו, שלעולם חוסן, שישיראל מצפצפת על הכול, היא כוח עולמי שיכול לכבוש מבדד ועד בנגוי. אז אנחנו אומרים "לא", ובלענו "לא" להסדר ביניים נוח, ואמרנו "לא" להצעה נוחה, ובלענו הסדר ביניים קשה יותר, ובלענו לבסוף את הדבר הקשה מאוד הזה של פנינו סיני. לאחר שהשקענו בו סכומים שהיו

ומתרחקת מִיִּשְׂרָאֵל בְּשֵׁל דְּבָרִים שׁוּלִיִּים, שְׂטוּחִיִּים, לֹא חֲשׁוּבִים.

אלה הנתונים האמיתיים. נגד הנתונים האמיתיים האלה, אדוני היושב ראש, רכותי חבר הכנסת, אנחנו רואים הנהגה פוליטית, תקראו לה ממשלה, תקראו לה שרים, תקראו לה רוב בכנסת, שבצעם אינה מציבה לחברה הישראלית שום אתגר.

שמעתי את ראש הממשלה נואם, מעל דוכן זה וממקום מושבו, ברוב כשרונו הרטורי הידוע, שעליו אין חולק, אבל לא שמעתי אותו מציב אתגר לחברה הישראלית, לאדם הישראלי, לאזרח הישראלי, לקבוצות של ישראלים. נתתי את לבי לכך, שאפילו מבצע ההתנחלות בשטחים היום מבוסס על: לא מוטיבציה חלוצית, לא על יצר לאומי, אלא על הרעיון שאדם יכול לקבל וילה ברכע ממחירה של דירה קטנה בשיכון עירוני, עס עשוע עצום. כלומר, אין בעצם שום תביעה — אם אפשר לעשות פארפראזה על דבריו של הנשיא קנרי: ממשלת ישראל היום אומרת לציבור אזרחיה — — —

יוסף רוס (הליכוד):
מה רע בכך?

אמנן דובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
אני מציין עובדות, חבר הכנסת דום.

יוסף דום (הליכוד):

אומרים לאנשים ללכת לעיירות פיתוח. מה רע בכך?

היו"ר מ' סבידור:

סליחה, אני מוכרח לתת עדיפות לשאלה שהציג ראש הממשלה. תן לראש הממשלה להציג את השאלה.

ראש הממשלה מ' בגין:

אמנון רובינשטיין (שינוי – מפלגת המרכז):

בהחלט. אדוני ראש הממשלה, אני מתנגד למדיניותך כשטוחים מסיבה שמיד אפרט אותה.

ראש הממשלה מ' בגין:

למדיניות הממשלה והכנסת.

אמנון רובינשטיין (שינוי – מפלגת המרכז):

ציינתי כפתח דברי, אני מוכן לחזור ולומר את זה, של אשמה לשמוע את זה בעתיד – אתגר שמציבה ההממשלה לאזרח הישראלי, להיפך, שמעתי הרבה דברים ואחרים, שמעתי שטוב לצרור, שמעתי שטוב לקנות, שמעתי שטוב לנסוע, שמעתי שטוב להצביע מח"ל, כן, גם זה שמעתי שמעתי אתגר שמובצב לחברה הישראלית, ואני אומר, אני חוזר ואומר, שבעצם ששומרת ההנהגה הפוליטית לציבור הישראלי לא פאראפראזה על מה שאמר הנשיא קרדי: אל תשכח אהה יכול לעשות למען המדינה שלך או למען הקהילה שלך או למען הציבור שלך, שאל מה המדינה יכולה לעשות למענך. זה בעצם השלט שהיינו צריכים לתלות כאן: "מה אפשר לעשות למענך?" ואני חושב, שהמדיניות הזאת מוליכה אלצרה צורה ומביאה עלינו רוח רעה, ואני אומר זאת בהקדמה לחדברים שאני רוצה להשמיע לפני הצעת אי-האמון, אבל הם כנראה כנראה, הם עומדים כסוד מדיניותה של ההממשלה – הפסח רצת, אולי אפילו את מודעת, מהבעיות המרכזיות האלה, שאין מי שיקום כאן ויכחיש אותם, את כל החדברים שאמרת כאן, אין אדם אחד שיאמר שהם לא נכונים, יש עליה, יש ירידה בחובות החיצוניים, הוא גידול במדינה האמריקנית, מזכר ההבנה לא זיכרונה לרכה, הוא קם לתחייה – אין מי שיאמר זאת, העובדות אינן שנויות במחלוקת, וכנגד

הצדקה, להטיל הסגר, לנתק חשמל, לנתק טלפונים, להטיל עונש קיבוצי, כאשר לא מדובר כחשד לפעולות חבלה אלא בפעולות מחאה, וייתכן בעבריות על החוק, ואם כך — העמידו את העברניים לדין.

זה לא רק עניין של דמותו המוסרית של השלטון הישראלי; זה לא רק עניין של שלטון החוק בארצנו; זה לא רק עניין של מעמד ישראל בחוץ-לארץ. אדוני ראש הממשלה, מה שאתם עושים בגולן זה סיכון כל העבודה שהושקעה בטיפוח יחסים בין יהודים ובין דרוזים בישראל, היתה כאן בכנסת משלחת של קציני מילואים בני הצהר הדרוזית, כולם אזרחים נאמנים לישראל. לא אחזור מעל דוכן זה על מה שהם השמיעו באוזנינו.

אני אומר, שבכל עניין צריך לשקול טובה מול רעה, נזק מול תועלת. ההסגר בגולן נזק לישראל, הפנימי והחיצוני, המוסרי והמשפטי, גדול מכל תועלת אפשרית, ואין לו כל צידוק. תקנות ההגנה כמו זהו, גם לפי הנוסחה הקיצונית ביותר, כדי להגן על ביטחון הציבור, כדי להגן על שלום הציבור, ולא כדי להטיל עונש קיבוצי כתחליף לעונש חוקי שאפשר להטיל על הדין.

רבותי חברי הכנסת, הבעיה איננה מתמצית בצערי ביטחון אלא או אלה, היא אינה מתמצית בסגירת הגשרים, הזמנית, אני מקווה, והיא איננה מתמצית בשאלת פיזור של מועצת אל-בירה. ואינני מתעלם מהבעיות הביטחוניות, ואינני מתעלם מכך שיש אנשים שמפתחים להביע את דעתם בשטחים. ואני יודע מה עושים השליחים של ארגוני אש"ף בשטחים. אינני מתעלם מכל זה. אני חוזר ואומר: מי מאתנו שיש לו פתרון קל לבעיה, שיקים: אני אינני מכיר אדם אחד כזה. אבל אני יודעים גם מהי הדרך הגרועה ביותר, והדרך הגרועה ביותר היא ליצור מצב שבו מדינת ישראל אובר ערכה כמדינה יהודית דמוקרטית, ואובד מעמדה כחלק ממשפחת העמים החופשיים. זהו המצב הגרוע ביותר, זה אומר להשאר בלי סיני ובלי שלום ובלי תמיכה ובלי קונסוסט לאומי, ולהיות מוכנים ללכת למלחמה ולהתמודדות נוספת עם העולם הערבי כבנותים הכלכליים, המדיניים והצבאיים הגרועים ביותר, זה הגרוע ביותר, ואני חושש שזה מה שיתקיים.

אני שואל, ושאלתי את ראש הממשלה הרבה פעמים, האם הוא מתאר לעצמו שבמדינת ישראל, ארץ-ישראל, יהיו שני עמים, האחד עם זכויות פוליטיות מלאות, והשני ללא כל זכויות פוליטיות. ראש הממשלה, לפני שהוא נסע לאיסמעיליה, לא חשב כך. כאשר הוא הציע את תוכנית השלום לראשונה, הוא הסביר לנו, לחברי הכנסת, שלא יהיה אפשר לדרוש זכות התנהלות בכל ארץ-ישראל, ביהודה ובשומרון, בלי להעניק זכות אזרחות וזכות התיישבות לכל ערביי ארץ-ישראל.

יאיר צפן (המערך):
דעתו לא השתנתה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):
התנגדנו לכך בזמנו. אבל אני שואל היום, במצב הנתון: האם מישור מאמין שיהיה כאן עם חסות, נטול כל זכות, שלא ישחקף כקביעת גודל, שלא יצביע בבחירות לכנסת שלנו ויהיה תחת שלטוננו, שלא תהיה לו מערכת משפטית משלו, וכל העולם כולו ישלים עם התהליך הזה והחברה הישראלית לא תיפגע בכל נימי עשה מהתהליך הזה?

אמר לי חבר כנסת אחד, שאינני רוצה להזכיר את שמו: תראה, העולם צועק, ולמשל דרום-אפריקה מצפצפת על העולם. העולם מוזהב — — —

יוסף רום (הליכוד):

תגיש הצעת אי-אמון בממשלת דרום-אפריקה.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

חבר הכנסת רום, אני מתפלא על ההערה.

הוא אומר: ממשלת דרום-אפריקה מתחיקה מעמד. אני אומר: עצם ההשוואה הרי מעביר צמרמורת. וזאת לא רק משום שאני רואה כסיט את הרעיון שמדינת ישראל הציונית והיהודית תדמה לדרום-אפריקה, שכן אז נצטרך להוריד את תמונתו של הרצל מכאן, משום שאין לו כל שייכות לחזון הזה. אני אומר שזה לא רק חלום בלחות, אלא זה גם דבר שלא בא כלל בחשבון, שאין לו כל סיכוי להתגשם. מדינת ישראל החלוצית, שתלותה בסיוע מתמיד של כלכלה, של כספים, של סיוע צבאי, הולכת וגוברת — אתם משווים אותה לאחת המדינות העשירות ביותר בעולם, שאינני יודע מה יהיה עתידה?

אני חוזר ושואל, ואיני מקבל תשובה — מה יהיה בסוף תהליך האוטונומיה, בסוף תהליך הפתרון הקבוע, כפי שנאמר בהסכמי קמפ-דייוויד? מה יהיה עם האנשים? יש ויכוח על שטחים. זה ויכוח לגיטימי. אני מבין אותו. אינני מזלזל בחשיבותם של שטחים להגנת ישראל, מעולם לא ולזלתי בכך. אני יודע שגם בתקופה הזאת, גם בעידן הטילים, יש משמעות לגבולות הגנה בטוחים. אבל אני שואל: מה יהיה עם האנשים? ואני שואל זאת לגבי שני סוגי אנשים: מה יהיה עם היהודים כאן, איזה מין חברה זו תהיה? ומה יהיה עם הערבים כאן? אינני חושב שאפשר להימנע מממן חשוכות על השאלות האלה.

ואילו הממשלה — ובכך אני מסיים, אדוני היושב-ראש, מסייה את דעת הקהל מכל הבעיות ומעסיקה אותנו בדברים שוליים וזוטרים.

ומשום כך, בין השאר, אני מגיש לה הצעת אי-אמון.

היור' מ' סבידור:

תודה רבה לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין. אני מומין את שר הביטחון למתן תשובה.

שר הביטחון א' שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המניע להצעות אי-אמון הוא, ללא ספק, המצב ביהודה, בשומרון ובירמח-הגולן. אבל, כנראה, קצת לא נוח ולא נעים להצטרף לסיעת חד"ש, יורשתה של פק"פ, שהסיתה ערבים כבר בשנות העשרים, בטרם התלכו היצרים, לרצח יהודים — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתה מארגן כיום את הפוגרומים שאציל ארגן בשטחים הערביים. אתה מזהיג היום את שיטות האצ"ל. זו האמת. בהסתה הזאת נגד הקומוניסטים אתה לא תחפה על — — —

היור' מ' סבידור:

אני קורא לך למתן את הלשון, בסופו של דבר, את כל ההאשמות שיש לסיעה שלך השמיע חבר הכנסת וילנר. הכול היה בפנים, אין צורך לחזור. תנו עכשיו לשר להשיב על כל מה שאתם השמעתם.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה לגופו של עניין? זאת הסתה.

שר הביטחון א' שרון:

מאחר שלא נוח להצטרף אל מי שהסית לרצח יהודים, הרחיבו קצת את היריעה ועסקו גם בנושאים אחרים. הגדיל לעשות חבר הכנסת שמעון פרס והתורה החזיק אחריי חבר

חובת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
— ישינוי להביע אי אמון לממשלה —

מי בכלל התכוון לסגור את הגשרים? מי העלה בכלל רצון
לסגור את הגשרים? לא אמת. ה"לביא" — חבר הכנסת שמעון
פרס — לא אמת: אפריקה — חבר הכנסת שמעון פרס — לא
אמת: גם היחסים עם ארצות-הברית — חבר הכנסת שמעון
פרס — לא אמת. יש לנו כהחלט חילוקי דעות עם ארצות-
הברית.

יהודה חשאי (המערך):

כבר אפשר לסיים את הנאום.

שר הביטחון א' שרון:

אבל קרה משהו ביחסיו עם ארצות-הברית. אני זוכר טוב
מאוד את ביקורו של ראש הממשלה הראשון של ישראל, דוד
בן-גוריון, זיכרנו לברכה — — —

אהרן הראל (המערך):

מה הוא אמר עליך?

אהוד אולמרט (הליכוד):

עליך הוא לא אמר כלום. הוא לא הכיר אותך.

רנני מילוא (הליכוד):

מה אתם אמרתם על בן-גוריון? אתם העמדתם את בן-
גוריון למשפט.

שר הביטחון א' שרון:

אני זוכר את ביקורו ב-1962, כאשר כדי לפגוש את נשיא
ארצות-הברית צריך היה לבוא בסתיו לניו-יורק. התקופה הזאת,
חבר הכנסת פרס, נגמרה.

יצחק רבין (המערך):

ב-1964.

שר הביטחון א' שרון:

הבקשות, הנסיעות עם שלי הקנייה, עם תחנות — אינני
מתייחס לביקורו של בן-גוריון, כי הוא לא היה כזה — אותם
ביקורים עם שלי הקנייה — — —

אבא אבן (המערך):

הם הצליחו.

שר הביטחון א' שרון:

קנייה וכניעה — — —

שמעון פרס (המערך):

באמת...

שר הביטחון א' שרון:

הייתי אומר, ההתרשפות כפי שהיתה, התקופה הזאת, חבר
הכנסת שמעון פרס, הסתיימה.

אהרן הראל (המערך):

התקופה שלך תימחק — — —

שר הביטחון א' שרון:

יש בהחלט חילוקי דעות, יש חילוקי דעות עמוקים מאוד,
והיו חילוקי דעות עמוקים מאוד בין ממשלת ישראל לממשלה
ארצות-הברית. אבל אל הממשלה הזאת מתייחסת ארצות-
הברית בכבוד, כי הממשלה הזאת עומדת על דבריה.

יאיר צבן (המערך):

לא רק בכבוד אלא גם כפחד...

יוסי שריד (המערך):

תשמע מה שאומרים עליכם.

רפאל סויסה (המערך):

אם כל כך טוב, למה כל כך רע?

הכנסת אמנון רובינשטיין. הרחיבו קצת, כדי שלא להיכנס
בדיוק לנעליים של פק"פ, רק"ח, חד"ש — הכול אותו הדבר.

שמעון פרס (המערך):

אל תחלק ציונים.

שר הביטחון א' שרון:

אני עוד אחלק לך הרבה דברים.

כבוד היושב-ראש, הרשה לי לפזר את מסך העשן ולגשת
ישר לנושאים ששימשו עילה להצעות אי-האמון שהובאו היום
לפני הכנסת, נושאי יהודה, שומרון ורמת-הגולן. אבל קצת
קשה, שמענו הרבה דיוברים היום. אוי, כמה דיוברים שמענו
היום. כמה פעמים נפלה לשון על לשון, כמה פעמים שמענו —

קריאה:

מתחיל להיות רציני...

שר הביטחון א' שרון:

בכל-זאת אי-אפשר שלא לומר כמה מלים על הדברים
שנאמרו כאן.

חבר הכנסת שמעון פרס, הקטנת הביטחון — לא אמת;
פתחת-רפיה: — חבר הכנסת שמעון פרס — לא אמת; דיוני
האוטונומיה — חבר הכנסת שמעון פרס — לא אמת.

רפאל סויסה (המערך):

קל מאוד לומר "לא אמת". מה למשל לא אמת?

שר הביטחון א' שרון:

תעודות הזהות — חבר הכנסת שמעון פרס — לא אמת;
השיח אמין טרין — חבר הכנסת שמעון פרס — לא אמת.

אהרן הראל (המערך):

מה אמר עליך בן-גוריון?

אהוד אולמרט (הליכוד):

מה אמר עליכם?

היו"ר מ' סבידור:

"לא אמת" זה ביטוי פרלמנטרי. עד כמה שאני זוכר,
כשאומרים "שקר", זה לא פרלמנטרי. תנו לשר לדבר.

יאיר צבן (המערך):

אבל לפעמים הביטוי "לא אמת" אינו מתאים.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת צירלי ביטון, לא הפריעו לחבר הכנסת וילנר.
למה אתה מפריע עכשיו?

שר הביטחון א' שרון:

אני רוצה למסור לחברי הבית, שכיום 25 בפברואר 1982
הודיע מנכ"ל ראש הממשלה לראש העדה הדרוזית — ב-25
בפברואר 1982, הרבה הרבה לפני שיצאת, חבר הכנסת שמעון
פרס, באותה האשמה שלא נותנים לשיח אמין טרין לבקר
ברמת-הגולן — 25 בפברואר 1982 הודיע מנכ"ל ראש
הממשלה לראש העדה הדרוזית, שהוא יוכל לבקר בכל עת
שרצה ברמת-הגולן ויוכל להיפגש עם אנשי רמת-הגולן.
הודעה זו נמסרה בכיתור של שיח אמין טרין. כדאי להיות אמין.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

איזה אמין? כמנף?

שר הביטחון א' שרון:

סגירת הגשרים — חבר הכנסת שמעון פרס — לא אמת.

כ"ח באדר התשמ"ב (23 במרס 1982)
— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

רוני מילוא (הליכוד):

אם כל כך רע, למה אתם מפתחים מבחירות חדשות?

יעקב גיל (המערך):

למה אתם לא מגישים הצעה?

היור"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת סויסה, אני מבקש — — —

יעקב זיאק אמיר (המערך):

איזה שם נפלא: סויסה.

היור"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת זיאק אמיר, גם זה שם יפה. אני מבקש שקט.

שר הביטחון א' שרון:

רבותי חברי הכנסת, ואני מפנה את דברי בעיקר לחברי הכנסת מהאופוזיציה. אני אמרתי כאן פעם, כשהפרעות חברי האופוזיציה גברו, שאני אנני ממנה, אתם צועקים — וביתניים כונים יישובים, סוללים כבישים, מותחים צינורות, קורי חשמל.

דב בן-מאיר (המערך):

גם מורידים יישובים, לא רק מעלים.

שר הביטחון א' שרון:

רבותי חברי האופוזיציה, גם היום אני לא ממנה, תפריעו יותר, הדבר ימשך יותר, אני מאמין שהרוכ שלנו יגדל. אנחנו לא ממהרים היום.

יאיר צבן (המערך):

אולי גם תתבגר במשך הזמן.

יעקב גיל (המערך):

חבר הכנסת רוני מילוא רוצה ללכת לנשיא לבקש הקדמה של הבחירות. תעזור לו.

שר הביטחון א' שרון:

אני לא בטוח שתגיע לרשימה, לא כדאי להסתכן.

יעקב גיל (המערך):

אני מציע לך, כוא נראה אם אתה תגיע לרשימה. נראה כמה קולות תקבל "שלומציון" בבחירות הבאות.

היור"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת, אל תאמר את זה בגיל.

יעקב גיל (המערך):

בגיל. בהחלט.

שר הביטחון א' שרון:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בעצם לא היתה לנו אופוזיציה שבאמת רואה את הדברים כפי שצריך לראות אותם, לא שהיא חסידות-לילה אומרת "אמן" אחרי פעולות הממשלה, אין לצפות לדבר כזה מהאופוזיציה, אבל אילו ראתה את הדברים כהקשרם הנכון; הנושא שצריך היה לעלות כאן היום על דוכן הכנסת ושמאחוריו צריך היה להתלכד כל הבית הזה היה נושא אחר — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

יהודי ברית-המנוחות.

שר הביטחון א' שרון:

במקרה זה, לא. אני רוצה לומר מה היה צריך לעלות היום על דוכן הכנסת אילו היתה לנו אופוזיציה כמו שצריכה להיות.

יעקב גיל (המערך):

להרחיב את הספריות.

שר הביטחון א' שרון:

אני רוצה לומר מה, לפי דעתי, צריך היה להעלות על דוכן הכנסת.

מיכאל בריזר (המערך):

תפסיק למתוח אותנו, תגיד כבר.

יעקב זיאק אמיר (המערך):

הוא מתכוון לממשלה רצינית.

שר הביטחון א' שרון:

ממשלה רצינית יש.

אני הייתי מעלה לדיון בכנסת היום נושא, שלפי דעתי כל הבית צריך היה להתרכז סביבו, והנושא הוא ההודעה שפורסמה בדיון עמאן ב-9 במרס 1982. מטעם המושל הצבאי של ירדן, שלפי החוק הירדני הוא ראש הממשלה, והיום הוא מוראד ברדאן. מה הוא הוריע? הוא הוריע על צו, מטיל עונש מוות והחרמת רכוש על כל מי שלא יתפטר תוך חודש מ"האגודות הכפריות". זו היתה ההודעה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

על זה לא שמענו שום תגובה מצד האופוזיציה.

יוסי שריד (המערך):

נכני אי-אמון בממשלת ירדן. פה-אחד.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

שר הביטחון א' שרון:

פסק-דין מוות לחבר "אגודה כפרית"?

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתם רוצחים אנשים בלי פסק-דין, חלמידים ותלמידות.

שר הביטחון א' שרון:

ואפילו היתה זו אגודה פוליטית, היכן זה נשמע בעולם? אנשים המתארגנים לשיפור רמת חייהם, פוסקים להם פסק-דין מוות?

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתם לא צריכים אפילו לפסק-דין, רוצחים בלי פסק-דין.

שר הביטחון א' שרון:

אנשים המתארגנים לשיפור רמת חייהם, גורדינגס הוא מוות? אנשים שאינם מכירים במרצח אש"ף ואינם מוכנים להיכנע למרצח אש"ף, האם גורלם הוא מוות?

תופיק זיאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה גורלו של כל קוויזלינג.

היור"ר מ' סבידור:

אני קורא אותך לסדר.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את הדברים האלה לוועדת הכנסת לבירור.

יוסף רום (הליכוד):

זו הסתה לרצח.

אהוד אולמרט (הליכוד):

לאומן ערבי יושב כפרלמנט יהודי ואומר "קוויזלינג".

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתה יודע מי זה קוויזלינג?

יוסף רום (הליכוד):

כאן היתה הסתה לרצח.

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
— ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

מדוע אינך עונה על ההאשמות האלה? מדוע אתה משתיק
ושותק? למה? תענה. מדוע אינך עונה על רצח בדם קר על-ידי
הצבא? למה אינך עתה על זה?

היו"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת טובי, אני מעריך מאוד מאוד את גובה הקול.
אתה מפליא לעשות ללא מיקרופון, אבל בבקשה לא להפריע.

יוסי שרד (המערך):

— — — והחקירה "הנמרצת ביותר" של הניסיון לרצח
יאשי הערים כבר נגמרה?

היו"ר מ' סבדור:

אני מבקש שלא להפריע לשר הביטחון. אתם השמעתם את
הטיעון שלכם. תנו לשר להשיב. איזה מין אתיקה היא זו? איזו
רמה של דיון?

רובי מילוא (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת מילוא, אל תעזור לי, בבקשה. חברי הבית, אנו
מוכרחים ללמוד להגיע לתרבות הדין. שלושה נואמים במשך
שעה וחצי השמיצו מה שהיה להם להשמיע, מכל הוויות. בא
עכשיו נציג הממשלה ונרצה להשיב, ואחם מפריעים לו ולא
נותנים לו להשיב. איזה מין חופש דבור הוא זה?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

היו"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת צירלי ביטון, אני קורא אותך לסדר.

יעקב גיל (המערך):

אדוני היושב-ראש, גם להם הפריעו.

היו"ר מ' סבדור:

זו לא היתה הפרעה. היו כמה קריאות ביניים, כמקובל
בפרלמנט. מה שעושים כאן עכשיו זה הפרעה שאיני יכול
להשלים אתה. אני מבקש לאפשר לשר הביטחון להשיב על
הטיעונים של שלושת מגישי הצעות אי-האמון. זו זכותו.

שר הביטחון א' שרון:

את כל הדברים שאמרתם שאתם הייתם צריכים לעשות, לא
עשיתם. אבל כראו נראה מה כן עשיתם. הרי בכל-זאת עשיתם
משהו. לא יכול להיות שלא עשיתם דבר. לא הייתם רוצה למנות
את כל מה שעשיתם, אבל הייתם רוצה להתייחס אל הדברים
שנאמרו בהנהלת סיעת המערך ביום 19 במרס 1982.

אורה נמיר (המערך):

איך אתה יודע? הית שם?

שר הביטחון א' שרון:

באותו יום הופיע אלוף במילואים רפאל ורדי, מי שהיה
מתאם הפעולות בשטחים, אשר זומן ליישוב סיעת המערך.
ואמר דברים קשים על המדיניות הנכבדת בשטחים. ורדי אמר,
כי לא ייתכן לירות באוויר ולפגוע בילדים. יורים בילדים ללא
צורך. בניגוד למדיניות בעבר — כך אמר. אני מאוד לא אוהב
להשתמש בדוגמאות האלה, כי אנחנו מעולם לא הטחנו אשם
בנושאים האלה. אתם מדברים על מה שהיה בעבר?

משה שחל (המערך):

ועדת חקירה.

שר הביטחון א' שרון:

הרשו לי לרענן את זיכרונכם — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה מגן על קוריוזינגים?

קריאות:

היו"ר מ' סבדור:

חבר הכנסת רוס, חבר הכנסת עקיבא נוף, בבקשה לא
להפריע.

יוסי שרד (המערך):

לצורך בירור העניין צריך ללכת לספרייה.

שר הביטחון א' שרון:

זה היה צריך להיות נושא הדיון היום, ומהבית הזה היתה
צריכה לצאת החלטה, שמאחוריה מאותרים כל חלקי הבית,
שמעבירה ועוזע בעולם כולו על גורדין מוות שנגזר על אנשים
הפועלים למען שיפור חייהם. כדאי להדגיש שמדובר
בהתארגנות וולונטרית. על זה צריך לתת פסק-דין מוות? איך
מכם לא אמר מלה בנושא הזה. מלה לא אמרתם בנושא הזה.
הממשלה פעלה בנושא הזה. היא זו שפעלה. אתם לא אמרתם
דבר. לא העליתם את זה בכלל. זה הרי דבר רגיל, למה לא?
מדוע לא תגזור ירדן גורדין מוות? ואני שואל: מדוע לא
יצאתם בקריאה הזאת?

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

שר הביטחון א' שרון:

חבר הכנסת רובינשטיין, תהיה רציני. אל תפריע. תהיה
רציני קצת.

היו"ר מ' סבדור:

אני מבקש שלא להפריע. לא הפריעו גם לך.

שר הביטחון א' שרון:

אני מבקש לציין בפני חברי הכנסת, שבקשתם של חברי
"האגודות הכפריות" לקבלת נשק באה רק לאחר שכוונו נגדם
מעשי רצח. אגב, מדוע לא נזעקתם אז להגיש הצעת אי-אמון
נגד הממשלה שאינה שומרת על אנשים שאינם נכונים
לאש"ף? מדוע לא נזעקתם אז? למה לא הגשתם אז הצעת אי-
אמון? אגב, לא הגשתם הצעת אי-אמון כאשר דרפו עד הורמה,
עד צוואר, את אוהדי ישראל ברמת-הגולן.
צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

על מי אתה מגסה לעבוד?

שר הביטחון א' שרון:

נאלמתם דום. שום מלה, לא אי-אמון, שום דבר, שום
מלה, חס וחלילה. מדוע לא הגשתם הצעת אי-אמון בממשלה
כאשר רצחו אנשים שלא עשו מאומה אלא רק התנגדו לאש"ף?
צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — — תענה על הצעת אי-האמון.

שר הביטחון א' שרון:

מדוע לא נזעקתם אז? איפה היתה אז הצעת אי-האמון
שלכם? האם זה לא היה דבר חמור? מדוע לא הגשתם הצעת
אי-אמון לממשלה על שאינה מגבירה את השמירה, והייתם
מאיצים בה על-ידי כך לנקוט את הצערים שהיא נקטה עכשיו.

יוסי שרד (המערך):

אם אתה מבין את זה, למה לא התפטרתם?

שר הביטחון א' שרון:

מדובר כאן באנשים שהתארגנו באופן וולונטרי ושאין
לפניהם כל מטרה של פגיעה בירדן. דרך אגב, חלק ניכר מהם
תומכים בירדן. מדוע לא נזעקתם?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מדוע אינך מדבר על רצח התלמיד על-ידי המתנחלים?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
תכחיש. תכחיש.

שר הביטחון א' שרון:
בין השנים 1967 ל-1977, כשאתם הייתם בשלטון, נהרסו 1,225 בתים. אינני מאשים אתכם על כך. היו לזה סיבות. בשנים 1978 עד 1982 נהרסו 60 בתים.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה עשית את זה בעזה.

הי"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת זיאר, אני קורא אותך לסדר.

אורה נמיר (המערך):
אתה ביצעת את זה.

שר הביטחון א' שרון:
אולי כדאי שנסתכל עוד קצת.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
הם יבדילו בינינו? הם לא יבדילו. זה עם ישראל.

רוני מילוא (הליכוד):
למה אז לא יצאת כאשר הרגו ילדים? אתה בא עכשיו בטענות אל השר?

אריה נחמקין (המערך):
מה קרה? מה יש?

רוני מילוא (הליכוד):
שמעת ציטוטים. לא הכחשת את זה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
זו הוצאת דיבה.

הי"ר מ' סבירור:
רבותי, חברי הכנסת משני עברי המתרס, חבר הכנסת נחמקין — — —

אריה נחמקין (המערך):
תתחיל מרוני מילוא. הוא לא היה שם והוא לא יודע.

פנחס גילרשטיין (הליכוד):
הוא קרא עיתונים.

הי"ר מ' סבירור:
אני מבקש שלא להפריע. חברי הכנסת, למה אנחנו מגיעים? ככה תצטיר הכנסת בעיני הציבור? זו תרבות דיון. שלא נוהגים לשר להשמיע את נאום התשובה? לאן אנחנו מגיעים?

אריה נחמקין (המערך):
שמאלה. שמאלה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הוא עוסק בתרבות רצח.

הי"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת זיאר, אתה מתבקש לא להפריע. אתה יודע, גם קריאות הביניים צריכות להיות לפי פרופורציה של הייצוג בכנסת.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):
אפשר שאלה ברשותך? קריאת ביניים ברשותך?

הי"ר מ' סבירור:
לא.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):
דווקא לפני שהוא ממשיך. אדוני שר הביטחון, אתה כותב עכשיו חוברת הסברה לאש"ף. אני מתחנן בפניך, אל נעשה שגיאה. נפסיק את השגיאות.

הי"ר מ' סבירור:
שר הביטחון שמע את הערתך. הוא נושא באחריות לדבריו.

שר הביטחון א' שרון:
כשאני אחזור על הדברים שנאמרו בהנהלת סיעת המערך, אני חושב שתשנה את דעתך.

מרדכי בן-פורת (תל"ם):
זו כנסת ישראל. זו אינה סיעת המערך כאן. לך יש אחריות גדולה יותר מאשר לסיעת המערך.

שר הביטחון א' שרון:
הייתי רוצה לרענן את זיכרונה של סיעת המערך. בפרק הגירוש — בין השנים 1967 ל-1977 גורשו 853 איש. בין השנים 1978 ל-1982 גורשו 4 אנשים. ועתה לפרק העצירים המינהליים, הרביתם לדבר על הנושא הזה.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
ארבעה עשו יותר רעש מאלף.

שר הביטחון א' שרון:
בין השנים 1971 ל-1977 — 700 עצירים מינהליים; בין 1978 ל-1982 — 50 עצירים מינהליים.

אותו מומחה שהבאתם לדיון אמר דברים נוספים.

משה שחל (המערך):
אותו מומחה, עם כל הכבוד, היה איש צבא ששירת את המדינה, ולא אנחנו הבאנו אותו.

שר הביטחון א' שרון:
הוא אמר, שאין כיום מדיניות בגדה.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

משה שחל (המערך):
אתה לא תתייחס אליו כך. מה זה מומחה? הוא מומחה שלי?

יגאל כהן (הליכוד):

הי"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת יגאל כהן, חבר הכנסת שחל, איזה עלבון היה כאן? עוד מעט אתה מקבל את שרכיט ניהול הישיבה. אינני רוצה ש"תתחמם" כל כך. חכה דקה. מה היה פה? הזמינו, אז מה יש?

משה שחל (המערך):
דובר על איש שמילא תפקיד — — —

רוני מילוא (הליכוד):
אריק שרון אינו מומחה? הוא לא מילא תפקיד?

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
אתם צועקים בידה. דברו אחד אחד. לא שומעים.

רוני מילוא (הליכוד):

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):
זה חוסר אתריות. היום הוא לא בתפקיד.

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
— ושני להביע אי-אמון לממשלה —

יעקב גיל (המערך):

לא, אני מדבר על האפשרות שהעיתונאים יסקרו את המצב
ברמת-הגולן.

שר הביטחון א' שרון:

ברמת-הגולן היינו עדים כמשך תקופה ממושכת — —

עקיבא גוף (הליכוד):

אתה שומע את הדברים מפי שר בממשלה. מה פתאום
עיתונאים? איזה מין גישה פרלמנטרית היא זו?

שר הביטחון א' שרון:

— לפגיעות חמורות בתומכי ישראל. היינו עדים
לתופעה, שרמת-הגולן — אומנם מדובר רק ב-12,000 נפש,
לא יותר מכך — החלה להפוך מוקד לגורמים אש"פ-סטיים,
מוקד לגורמים אש"פ-סטיים מהשומרון, והייתי אומר —
במידה לא קטנה לתומכיהם גם מן הגליל. והתחילה התארגנות
של ביקורים, של שיירות של אספקת מזון, ורמת-הגולן הפכה
דגל, ואמרו ערבים בשומרון: אם רמת-הגולן, עם 12,000 נפש,
יכולה לעמוד בעמידה כזאת, אנחנו לא נוכל לעמוד? והתחילה
פה תנועה מסוכנת מאוד. דרך אגב, אתם ידעתם את זה, אתם
ידעתם. למה לא הגשמתם הצעת אי-אמון לממשלה על מצב כזה
שהולך ומתהווה, שיסודות אש"פ-סטיים קיצוניים בשומרון
מארגנים משלחות ושיירות לשם? למה לא עשיתם את זה? לא
הדרתם לכביטחון ישראל?

שולמית אלתי (המערך):

אני כלל איני מבינה.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הם רצו לטפל ולסייע לפצועים, מה החרדה הזאת?

שר הביטחון א' שרון:

מה קרה, רבותי חברי הכנסת, בשומרון וביהודה? — אולי
המפנה החשוב ביותר שקרה בשומרון וביהודה כחמש עשרה
השנים האחרונות הוא שקם גורם מסוים שמשותף אתנו פעולה,
ואני רוצה להדגיש: אלה אינם משתפי פעולה במוכח המקובל
של הכיטוי ברחוב, אלה אינם קוויזלינגים, כפי שאתם קוראים
להם.

יוסי שריד (המערך):

אתה יודע מה אמר תת-אלוף בן-אליעזר עליהם? הוא היה
עד לפני חודש המושל הצבאי באזור.

שר הביטחון א' שרון:

הם אינם קוויזלינגים, כפי שאתם קוראים להם.

יוסי שריד (המערך):

שמעת מה הוא אמר עליהם? עד לפני חודש הוא היה
מושל צבאי.

יחזקאל זכאי (המערך):

הוא היה תת-אלוף עד לפני חודש.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

ומכשר.

שר הביטחון א' שרון:

קמו אנשים ללא מורא, באופן גלוי, והיו מוכנים לעמוד
מול מרצחי אש"ף ולא היו מוכנים להיכנע להם. זהו המפנה
הרציני ביותר שקרה בשטח.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הם מריונטות שלך ושל מילסון. הם מריונטות שלכם.

הי"ר מ' סבירור:

חודה רבה לחבר הכנסת מילוא ולחברי הכנסת משני חלקי
הבית על הסיוע בניהול הישיבה. אני מציע, למרות העצבנות
השוררת בבית, שנשמור על כבוד הבית ותוכנית הדיון.

שר הביטחון א' שרון:

עוד נאמר, שניהול העניינים הוא פרי של החלטות מקריות.
אני עוד אחזור לנושא של החלטות מקריות אחר כך. לא היה
צורך לפזר את מועצת עיריית אל-כירה. בדרך שהולכת בה
הממשלה כיום נהרסת ההידברות וגוברת העוינות כלפיו —
אמר רפאל ורדי. חבר הכנסת עוזי ברעם תמך אף הוא בהעלאת
ההצעה ואמר, כי יש להגיע על הפרובוקציות החוזרות ונשנות
של מנהם בגין. אנחנו משחיתים את הגורע שלנו, כיוון שאנחנו
מעמידים את חיילי צה"ל בעימות של דיכוי, אמר חבר הכנסת
ברעם, אשר הזהיר כי לממשלה יש כוונה להפתיע שוב — אני
בטוח שהממשלה תפתיע, לא בכיוון הזה, אבל היא תפתיע — אני
בהחלט החוק הישראלי בגדה. יושב-ראש ועדת החוקה של
מפלגת העבודה אמר, כי המפלגה צריכה לצאת נגד פרופסור
רוד ליבאי. הוא אמר, כי המפלגה צריכה לצאת נגד הפעלה
דרקונית של התקנות לשעת-חירום, תוך — אני רוצה את
תשומת לבכם, חברי הכנסת — קיפוח ורמיסת זכויות האדם.

יוסי שריד (המערך):

כבר מזמן לא נאמרו על-ידי המערך דברים כה נכונים.

שר הביטחון א' שרון:

רוד ליבאי תמך בהצעה להגיש אי-אמון לממשלה. זה מה
שאתם עשיתם.

ויקטור שם-טוב (המערך):

אדוני, למה לא ציטטת את מה שאני אמרתי באותה
הדמנות?

(צחוק באולם)

שר הביטחון א' שרון:

אני אענה לך על זה.

קריאה מספלי הליכוד:

"ב"ע המשמר" זה היה.

שר הביטחון א' שרון:

חבר הכנסת ויקטור שם-טוב, אתה הרי מכיר את מערכת
היחסים הידידותית שלנו. הרי אני לא אקפת אותך. אבל מאחר
שאנחנו רוצים להגדיל את פערי הקולות, ייתכן שאצטרך לדבר
עוד, ולכן השארתי את דברך לנאום הסיכום. אני לא אקפת
אותך, אני מבטיח לך הבטחה נאמנה: לא אקפת אותך בשום
פנים ואופן. אנחנו יודעים בדיוק מה אמרת.

יעקב גיל (המערך):

אתה מבטיח לקיים?

שר הביטחון א' שרון:

אני רוצה לומר במלים מספר לחברי הבית, כרשותך, כבוד
היושב-ראש, מה קרה ומה קורה היום ברמת-הגולן וביהודה
ובשומרון.

יעקב גיל (המערך):

אולי תאפשר לעיתונאים להגיד לנו את זה? מה דעתך?

עקיבא גוף (הליכוד):

הכנסת תחיה מפי העיתונאים?

הי"ר מ' סבירור:

אמרת את זה לנואמים אחרים?

יחזקאל זכאי (המערך):

— נגד הדבר היחיד הטוב שקרה במשך חמש עשרה שנה.

שר הביטחון א' שרון:

הייתי רוצה לומר, חברי הכנסת: לממשלה יש תוכנית של פתרון לנושא יהודה ושומרון. זוהי תוכנית שיזמה אותה הממשלה. אתם לא הצעתם שום תוכנית עד היום.

יעקב גיל (המערך):

שמענו אותה ברושינגטון.

שר הביטחון א' שרון:

יש תוכנית, ואני חושב שכל מבין אפילו מבין מעט, יסכים שאת התוכנית הזאת לא ניתן לבצע — גם לא כל תוכנית אחרת, גם לא תוכנית שלכם אילו הייתה לכם תוכנית, אבל אין לכם תוכנית — כשבשטח שולטים אנשי אש"ף. וטוב עשתה הממשלה, ואני מודה שהיא הפתיעה כאן. גם במערכה הזאת על ארץ-ישראל — זוהי מערכה על ארץ-ישראל, מה שקורה כרגע — גם בנושא הזה הפתענו. הפתענו ופעלנו בזמן. ומדוע? מדוע היה כל כך חשוב להיעמר מול גורמי אש"ף? אולי ארענן קצת את זיכרונכם. הייתי רוצה לפנות אל חבר הכנסת שמעון פרס ולומר לו: אתה, חבר הכנסת שמעון פרס, אתה העלית את אש"ף ביהודה ובשומרון —

שמעון פרס (המערך):

באמת, באמת.

אריה נחמקין (המערך):

באמת.

שר הביטחון א' שרון:

— על-ידי שורה של החלטות כושלות.

קריאות מספסלי המערך:

באמת, באמת.

שר הביטחון א' שרון:

אתה, חבר הכנסת שמעון פרס, גרמת לכך —

אברהם כ"ץ-יעוז (המערך):

כוושה.

יעקב גיל (המערך):

אוי לבושה. תשכתב את ההיסטוריה, אדוני שר הביטחון.

שר הביטחון א' שרון:

— שאש"ף חפש את עמדות המפתח בשומרון וביהודה.

יעקב גיל (המערך):

אדוני, תשכתב את ההיסטוריה. עכשיו אני מבין למה אתה צריך ספריות.

שר הביטחון א' שרון:

עלינו, על הממשלה, לפעול היום כדי לאפשר לערבים שאינם מצודים בארגוני הטרור להמשיך בחיים נורמליים תוך שאיפה לדו-קיום עם מדינת ישראל.

שמעון פרס (המערך):

"שלומציון" התנגדה לבחירות בנדה אז? הרי אתה היית מוכן לעשות הסכם עם משה קול על ויתור על הגדה. הלוא כל יום יש לך דעה אחרת. איך אתה עולה על דוכן הכנסת ומקשקש "שלומציון" התנגדה לבחירות?

שר הביטחון א' שרון:

חבר הכנסת שמעון פרס, אני הרי עומד לצטט מדברך.

ואני חושב שתכבוש בקרקע את פניך.

משה שחל (המערך):

— — —

שר הביטחון א' שרון:

זה קשה, קשה מאוד. זה מאוחר, אבל ממשלת ישראל —

רפאל טויסה (המערך):

שאל את חבר הכנסת שמעון פרס מה אמר דיין עליך.

שר הביטחון א' שרון:

אבל ממשלת ישראל, ואני מתכוון לממשלה הזאת —

שמעון פרס (המערך):

אתה מסית בנושא באופן כלתי אחראי.

רפאל טויסה (המערך):

כוושה וחרפה להגיד ששמעון פרס העלה את אש"ף.

שר הביטחון א' שרון:

ממשלה זאת, לא זאת שאתה טוען שתהיה לפני כמה חודשים ולא זאת שאתה מבטיח לנו היום שתהיה בתודש מאי.

אני מדבר על הממשלה של היום — — —

אדון הראל (המערך):

איפה? איפה יש ממשלה?

יעקב גיל (המערך):

איפה היא?

שר הביטחון א' שרון:

הממשלה של היום חייבת לטפל בנושא הזה, והממשלה הזאת, שכבר הוכיחה את נחישות החלטותיה בנושאים רבים —

שמעון פרס (המערך):

מזכר ההבנה, למשל.

שר הביטחון א' שרון:

— תתגבר גם על הנושא הזה, שאתה, חבר הכנסת שמעון פרס, אחראי לו, קולקטיבית, כחבר הממשלה עד 1976, ואישית בגלל קלות דעת. אני רוצה עכשיו לצטט מדברך.

יעקב גיל (המערך):

נדמה לי שבאותה תקופה היית יועץ לראש הממשלה, נכון?

יהודה תשאי (המערך):

אתה הצהרת שאתה מוכן לנהל משא-ומתן עם אש"ף.

שר הביטחון א' שרון:

אני רוצה לצטט מדברך, חבר הכנסת שמעון פרס, דברים שאמרת ביום 11 בפברואר 1976. זמן קצר לפני הבחירות, ואחר כך, אתאר את המצב שהיה בשטח באותו זמן. "יש לי שאלה כללית" — מדובר על פורום שישב כנראה — — —

שמעון פרס (המערך):

איזה פורום? אני רוצה לדעת מנין אתה מצטט.

שר הביטחון א' שרון:

אני אעביר אליך את הסטנוגרמה במלואה.

שמעון פרס (המערך):

לא, קודם כול אני רוצה לדעת מאיזה מסמך אתה מצטט, האם מותר לך לצטט את זה, והאם אתה מוכן לשים את כל הפרוטוקול על השולחן ולא להוציא צימוקים מהעוגה. אני רוצה לדעת ממה אתה מצטט.

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד
— הצעות סיעו"ט. (ש.) .ןות הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

שר הביטחון א' שרון:
אין במסמך הזה שום דבר סודי. אבל יש כאן דבר מרתק,
בכל אופן מיניין, ומעניין לשומעו.

דניאל רוזוליו (המערך):
אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה לסדר. אדוני היושב-ראש
צריך לדאוג לזה ששר הביטחון לא יצטט. אסור לו לצטט.

קריאות מספסלי המערך:

משה שחל (המערך):
אדוני היושב-ראש, מה הסיווג של המסמך? זה נוגע לך,
אדוני היושב-ראש. ולפי זה אתה צריך להחליט אם מותר לך
לצטט או לא. זה נוגע לתקנון, ואתה חייב להכריע בעניין זה.

שמעון פרס (המערך):
נביא את כל מסמכי עזה. נראה איך אתה תיראה אז.

דניאל רוזוליו (המערך):
אדוני היושב-ראש, אסור לו לצטט.

אברהם כ"ץ-עז (המערך):
אדוני היושב-ראש, אסור לו לצטט מסמכים שלא פורסמו.
זה מסמך סודי.

היו"ר מ' סבירור:
בסדר, אני שומע הכול.

שר הביטחון א' שרון:
הכול פורסם, רבותי. הכול פורסם.

היו"ר מ' סבירור:
אדוני שר הביטחון, אם זה מסמך פנימי, משיכה, אני
מציע שלא לצטט. אל תצטט, תגיד את התמצית.

שר הביטחון א' שרון:
אני מוכן.

יהודה חשאי (המערך):
מה פסק היושב-ראש? לא שמענו.

תמר אשל (המערך):
מה פסיקתו של היושב-ראש?

היו"ר מ' סבירור:
אתם מזלזלים באינטליגנציה. חכו דקה, אני מבקש.

מיכאל בר-זהר (המערך):
מה פסקת?

יהודה חשאי (המערך):
מה אדוני היושב-ראש פסק?

ראש הממשלה מ' בגין:

שמעון פרס (המערך):
אני גם רוצה לשאול אותך שאלה: הלוא אתה בעד בחירות
כמסגרת האוטונומיה. אילו בחירות אתה היית מנהל ביהודה
ובשומרון? אתה היית מרשה לתושבים להצביע? לפי הסכם
האוטונומיה.

ראש הממשלה מ' בגין:

שמעון פרס (המערך):
אתה הסכמת שתהיינה בחירות חופשיות ביהודה
ובשומרון. אתה יכול להיות ערב לתוצאות שלהן? ואם
התוצאות לא תהיינה לרוחך, תהיה נגד?

שר הביטחון א' שרון:
אני אניח את זה לפניך.

שמעון פרס (המערך):
אני רוצה לדעת באיזה פורום מדובר. ממה אתה מצטט?

שר הביטחון א' שרון:
חבר הכנסת שמעון פרס, אני מצטט מדיון שאתה ניהלת.

שמעון פרס (המערך):
איפה?

שר הביטחון א' שרון:
בתפקידך כשר הביטחון.

שמעון פרס (המערך):
מותר לך לעשות זאת?

שר הביטחון א' שרון:
אין בנושא הזה אפילו דבר סודי אחד. כמה שאני עומד
לומר, אין אפילו דבר סודי אחד.

שמעון פרס (המערך):
מותר לצטט מה אתה אמרת על עזה?

אהוד אולמרט (הליכוד):
אתה עושה זאת בלאו הכי כל הזמן.

דניאל רוזוליו (המערך):
אסור לך לצטט.

שמעון פרס (המערך):
אתה רוצה שאנחנו נביא לכנסת את כל מה שנאמר עליך
כקשר לעזה? תתכייש.

אהוד אולמרט (הליכוד):

דניאל רוזוליו (המערך):
אל תצעק.

אברהם כ"ץ-עז (המערך):

דניאל רוזוליו (המערך):
אסור לך לצטט. אדוני היושב-ראש, אסור לו לצטט.

שר הביטחון א' שרון:
יש לי שאלה כללית: האם יש כאן משהו כחדר — — —

היו"ר מ' סבירור:
אדוני שר הביטחון, זה מסמך סודי? מוגדר כסודי?

שר הביטחון א' שרון:
אינני יודע, וזה גם לא חשוב. אין פה שום דבר סודי.

אברהם כ"ץ-עז (המערך):
אולי לצטט את כל הדיונים — — —

דב זכין (המערך):
מה זאת אומרת אין פה שום דבר סודי? זו ישיבה של
משרד הביטחון. שר הביטחון אמר זאת.

היו"ר מ' סבירור:
אני שואל, האם זה מסמך סודי?

שמעון פרס (המערך):
אתה רוצה שנצטט מה שאתה עשית בעזה? מה שנאמר
עליך? מה שאתה אמרת?

ראש הממשלה מ' בגין:

שמעון פרס (המערך):

אני שאלתי שאלה ואני אומר לך, שבאותה אווירה —
 — אני העליתי את ההצעה. זה אותו נוסח שאחר כך מתביישם
 בו. זה אותו נוסח.

ראש הממשלה מ' בגין:

אמרתי לך לא פעם אחת, שהבחירות ביהודה ובשומרון
 ובחבל-עזה היו מיותרות לגמרי. אמרתי לך זאת לא פעם אחת.

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש, ד"ק אחת, חבר הכנסת פרס, אדוני ראש
 הממשלה. אני מבקש, תנו לי לנהל את הישיבה.

שמעון פרס (המערך):

יכול להיות שהבחירות היו מיותרות, אבל גם אתה רוצה
 בחירות. אתה יכול להבטיח שההוצאות תהיינה אחרות?

שר התחבורה ח' קורפו:

ודאי שהוא יכול להבטיח זאת. אלה בחירות על הסכמה
 לאוטונומיה, וזה דבר אחר לגמרי. אתה מזלזל — — —

שמעון פרס (המערך):

לא, יש חוק — — —

שר התחבורה ח' קורפו:

זה שונה לגמרי, פה יש מסגרת. אוהה הלכת לבחירות
 לראשי ערים מבלי לדעת את המסגרת.

היו"ר מ' סבירור:

אדוני שר התחבורה, תנו לי לנהל את הישיבה. אני מבקש.

שמעון פרס (המערך):

אין הברל — — —

שר התחבורה ח' קורפו:

לא יכול להיות — — —

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש, תשמעו היטב: חוק סודות המדינה — — —

שר הביטחון א' שרון:

אדוני, אני לא אקרא את המסמך.

מיכאל חריש (המערך):

ומה יהיה אם מחר אש"ף יסכים לאוטונומיה?

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש שלא להפריע. אני מבקש שקט. הפניתי את
 חשומת לבו של השר — — —

שר התחבורה ח' קורפו:

למה אתה מצביע עם ר"ח? למה לא הצעת הצעת אי-
 אמון שלך?

שמעון פרס (המערך):

ואתה מעולם לא הצבעת עם ר"ח?

מיכאל קליינר (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' סבירור:

אני הפניתי את חשומת לבו של שר הביטחון לחוק
 והשארתי את העניין לשיקול דעתו.

אריה נחמקין (המערך):

זו החלטה נבונה.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
 לשיקול דעתו?

היו"ר מ' סבירור:

אני יודע מה אני אומר. החוק קובע, שזה שהטיל איסור על
 דיון מסוים, גם יכול להסיר את האיסור. השארתי לשיקול דעתו
 של שר הביטחון. על-פי תוכן המסמך, שאותו אינני מכיר, האם
 הציטוט — — —

קריאה:

— — —

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש סליחה, כך פסקתי.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היו"ר מ' סבירור:

אותך אני קורא לסדר בפעם השנייה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
 למה?

היו"ר מ' סבירור:

מכיוון שאתה מפריע מעל לחקן.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
 איני מפריע.

היו"ר מ' סבירור:

אתה מפריע מעל לחקן. שבו, אני מבקש.

יעקב גיל (המערך):

אדוני היושב-ראש, יש לך היום המצאות.

היו"ר מ' סבירור:

יש תקן. חבר הכנסת תופיק טובי, יש תקן מספרי.

יעקב גיל (המערך):

אדוני, זה דבר חדש?

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש שקט. שר הביטחון, נא להמשיך.

שר הביטחון א' שרון:

אף שאין שום דבר סודי במסמך הזה, אני מעדיף שלא
 לקרוא אותו. אבל הייתי רוצה בכל זאת לשאול את חבר הכנסת
 שמעון פרס, אם אפשר לשאול: האם אמרת פעם, שמעבר
 למינהל עצמי ולבחירות, אין לנו מטרות מדיניות מוגדרות
 כרגע? אתה אמרת פעם דבר כזה?

שמעון פרס (המערך):

יכול להיות, תלוי מתי.

שר הביטחון א' שרון:

יש לי אליך עוד שאלה: חבר הכנסת פרס, האם אמרת פעם
 — — —

אהרן הראל (המערך):

אדוני היושב-ראש — — —

משה שחל (המערך):

— — —

קריאות:

— — —

שר הביטחון א' שרון:

אני רוצה לשאול אותך, האם אמרת פעם כך: "ייבחרו

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להביע אי אמון לממשלה —

שמעון פרס (המערך):

האם אתה אמרת שתיפגש עם ערפאת או לא? תשיב: אתה
תיפגש עם ערפאת או לא?

שר הביטחון א' שרון:

ואכן הם נבחרו — לא ההאשמים נבחרו. ואתה אמרת
פעם, שטוב שההאשמים לא נבחרו. הם לא נבחרו.

היו"ר מ' סבירור:

תנו לו להמשיך.

משה שחל (המערך):

— — —

היו"ר מ' סבירור:

אתה תשאל כשתשב פה.

משה שחל (המערך):

שאלתי אותו אם הוא מסכים.

היו"ר מ' סבירור:

אני מצטער, אינני נותן עוד רשות לשאלות.

שר הביטחון א' שרון:

בשכם לא נבחר אל-מאסרי הפרו-ירדני — נבחר בסאם
שקעה.

משה שחל (המערך):

רוצים לשאול את שר הביטחון — — —

שר הביטחון א' שרון:

בחברון היכן ג'עבר, ג'עברי נבחר? פהד קוואסמה נבחר.

משה שחל (המערך):

— — —

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת שחל, לפני שאתה פונה אל השר, אתה פונה
אלי, ואני לא מרשה. זה הכול. אני מבקש לשבת, לא להפריע.

שר הביטחון א' שרון:

ובחלחול הצלחתם כתוצאה מהמדיניות שלכם למנות את
מילחם. זה מה שהצלחתם לעשות.

היו"ר מ' סבירור:

היתה בעיה לחבר הכנסת שמעון פרס, הוא שאל, נחתי לו
את האפשרות לשאול. אולי אתם תשבו ותפסיקו להפריע?

משה שחל (המערך):

האם אתה אמרת כ"דיעות אחרונות" — — —

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת שחל, אינני נותן לך את רשות הדיבור.

משה שחל (המערך):

אני מוכן לתת לך את הקטע מה-27 כ — — —

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת שחל, אני מבקש ממך שלא להפריע.

שמעון פרס (המערך):

עם ערפאת, אתה, אריק שרון, לא הודעת שאתה מוכן
להיפגש?

אהוד אולמרט (הליכוד):

התכבירה שלכם יושבים עם העוורים של ערפאת. תכרי
כנסת ממפלגת העבודה נפגשו עם העוורים של ערפאת. הם לא

היו מוכנים להיפגש, הם נפגשו.

האש"פים — "יבחרו". האם אמרת פעם דבר כזה? לא אמרת
דבר כזה?

שמעון פרס (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להשיב על השאלה.

היו"ר מ' סבירור:

אדוני השר, אתה מרשה שהוא ישאל אותך שאלה?

יהודה חשאי (המערך):

אתה הודעת שאתה מוכן לנהל משא-ומתן עם אש"ף.

שמעון פרס (המערך):

אדוני היושב-ראש, נשאלתי, ואני רוצה להשיב.

יש להבחין כאן בין הדברים: אם ערבי חומך במדינה
פלשתינאית — רשותו לחמוך, ואנחנו לא יכולים לשים אותו
במעצר. אם הוא חבר פורמלי בארגון אש"ף, אם הוא משתתף
בפעולות טרור — אסור לו להיבחר ואסור לו לבחור. לפי
מיטב ידיעתי, שום ראש עיר שנבחר לא היה חבר בארגון
אש"ף, לא פעל בפעולות חבלה, ובגלל דעותיו אי-אפשר
לפסול אותו, ולא יהיה אפשר לפסול אותו גם באוטונומיה.
ואתה, אריאל שרון, אל תסית ואל תבלבל כאן מושגים. אם אדם
דוגל במדינה פלשתינאית, גם מר מנחם בגין מוכן לנהל אתו
משא-ומתן. הוא אינו מוכן לכך רק אם האיש הזה רוצה
להשמיד את ישראל או לפעול פעולות טרור נגד ישראל. על כן
אתה, כשר הביטחון וגם כאזרח, מוכרח להבחין בין כוונה ובין
עמדה לבין השתייכות ולבין פעולה. אני אומר: אם אדם דוגל
במדינה פלשתינאית, רשותו להיבחר. רק אם הוא חבר בארגון
אש"ף, אסור לו. רק אם הוא עושה פעולות חבלה, אסור לו.
אבל אתה עולה כאן על הבמה ומסית את העם, מסית אנשים
שאינם מבינים את ההבדל הזה. אתה אומר: אתה העלית את
אש"ף, אני העליתי את אש"ף? אני לא לחמתי באש"ף? אנשים
אלה לא שיחפו אתנו פעולה? הם הצהירו מה שהצהירו. ואתה
בטוח שאנשי דודין לא יצהירו אחרת? ביניהם אין אנשים
שרוצים מדינה פלשתינאית? הם כולם מסכימים עם דעתך?
תהיה אתרעא, מדויק, אל תעלה על הבמה הזאת להסית.

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת פרס, תודה רבה.

שר הביטחון א' שרון:

אני יכול רק לחזור על שאלתי: האם אמרת "יבחרו"
האש"פים — "יבחרו"?

שמעון פרס (המערך):

תלוי מה זה.

שר הביטחון א' שרון:

אמרת? אמרת? את זה אמרת?

היו"ר מ' סבירור:

טוב, שמענו, ההסבר רשום בפרוטוקול.

יהודה חשאי (המערך):

האם אתה אמרת שתסכים לנהל משא-ומתן עם אש"ף?

מיכאל ברייזר (המערך):

גם לי יש שאלה אל שר הביטחון.

היו"ר מ' סבירור:

אין לך מה לשאול.

שר הביטחון א' שרון:

ואכן הם נבחרו.

שר הביטחון א' שרון:

ואכן האש"פ יסטים נבחרו. הם נבחרו, ומאז הותווה קר. אבל מעניין מתי היה הדבר הזה. האם זה היה בתקופה של שקט, שבה אפשר היה להרשות את הרברים האלה? אני רוצה לתאר מה היה באותה תקופה של נובמבר 1975 עד מרס 1976. המצב ערב הבחירות, והיו הרבה אזרחים, כי מבחינתה של ישראל אלה היו בחירות דמוקרטיות. ישראל לא התערבה בבחירות. האם מבחינתו של אש"ף היו אלה בחירות דמוקרטיות? הרי השתמשו במעשי אלימות, באיומים לרצח כשריפת רכוש. השתמשו בכל האמצעים האלה. הבחירות היו בחירות דמוקרטיות? אני פשוט רוצה לתאר לחברי הכנסת מה היה המצב באותו הזמן. מה היה המצב?

דניאל רוזוולי (המערך):

כנסת מסכנה.

תמר אשל (המערך):

עם ישראל מסכן.

שר הביטחון א' שרון:

באותה תקופה עבר גל התפרעויות על הערים המרכזיות ביהודה ובשומרון. והוא הגיע לשיא במרס 1976. בתקופה זו, ובפרט בינואר 1976, התפרעו תלמידים בבתי-ספר, גרמו לסגירת חנויות, הציתו צמיגים ברחובות, הפיצו כרוזים והתנגשו עם כוחות הביטחון. האירועים התמקדו בעיקר בנפות רמאללה ושכם. בחורשים ניואר ופברואר 1976 גברו ההתפרעויות והגיעו לשיא במרס 1976. שבו היו כל יום אירועי מרי. לרבות התנגשויות עם כוחות הביטחון. צה"ל נאלץ להיכנס לבתי-ספר כדי לדכא התפרעויות, ונפגעו גם תלמידים. הדבר הגיע את ראשי עריות רמאללה, אל-בירה, בירזית, חלחול ושכם להגיש את התפטרותם. כתוצאה מלחצי הממשל — הטלת עוצר ברמאללה ובאל-בירה — והחששות כי צה"ל ייטול לידיו את ניהול הערים, הוקמה בשכם ב-18 במרס 1976 הוועדה להורכת לאומית — גם זה קרה אצלך, חבר הכנסת שמעון פרס — בת 37 חברים, ואנחנו יודעים את השפעתה ההרסנית של הוועדה הזאת בשטח מאז.

אברהם כ"ץ (המערך):

זו ועדה טובה או רעה?

יקטור שם-טוב (המערך):

האם זה נכון שהיית יועץ ראש הממשלה לענייני ביטחון בדיוק באותה תקופה? איך יעצת?

אהרן הראל (המערך):

מה יעצת?

יעקב גיל (המערך):

האם יעצת?

רפאל סויסה (המערך):

הוא לא שמע את השאלה.

שר הביטחון א' שרון:

מה קרה כאן? הרי אתם תמיד אומרים: אף אם אנחנו מסכימים עם מה שאתם עושים, איפה החוכמה שלכם? מה שאתם רוצים לעשות זה טוב, אבל החוכמה, איפה החוכמה?

רפאל סויסה (המערך):

תשעה קבין חוכמה נשארו אצלך.

שר הביטחון א' שרון:

ורבותי, כנראה, החוכמה היא נחלתם של אנשים הנמצאים כאופוזיציה. כשנרואים את כל ההחלטות האלה, את כל הטיפולים האלה, אי-אפשר שלא להתרשם שחוכמה יש, כנראה, רק כשנמצאים כאופוזיציה.

רבותי, לא היתה לכם תוכנית, לא היתה לכם שום תוכנית.

יעקב גיל (המערך):

עכשיו אני מבין למה צריך להפיל את הממשלה.

שר הביטחון א' שרון:

ולא היתה מדיניות. אבל, לעומת זה, לממשלה הזאת יש תוכנית, והיא פועלת לפיה.

קריאה:

יש חוכמה.

אהרן הראל (המערך):

כמה צדקו אלה שבחרו כך כשר הביטחון.

שר הביטחון א' שרון:

ואני רוצה להביא לפני הכנסת את החלטת הממשלה, את הנקודות העיקריות של החלטת הממשלה בעניין המדיניות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. ב-18 במרס 1981 קיבלה ועדת שרים החלטה, שמספרה כ/77, בנוגע למדיניות ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, האומרת: "מחליטים לאשר את הגדרת מטרות המדיניות ופרטי מדיניות הביטחון ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה — — —

עקיבא נוף (הליכוד):

זה אינו מעשה פרלמנטרי.

שר הביטחון א' שרון:

— בהתאם למסמך המצורף בזה". עיקרי המדיניות בהחלטה זו הם: 1. "הבטחת קיומה וביטחונה של מדינת ישראל על-ידי שליטה בלעדית של צה"ל בכל שטחי ארץ-ישראל ושליטת ריבונות זהה בשטחים אלה; 2. חיזוק ביטחונה של ישראל מול כוחות חיצוניים וכוחות עוינים פנימיים על-ידי קיום החיישנות יהודית ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה; 3. מניעת הקמת מדינה פלשתינית בשטחי ארץ-ישראל ומניעת התארגנות פוליטית עוינת העלולה להוות תשתית להקמת מדינה כזאת, ולעומת זאת עידוד פעילות החותרת ליישום הסכם קמפ-דייוויד; 4. מניעת השגת מטרות עוינות לישראל באמצעות טרור, ומלחמת חורמה כפעילות חבלנית עוינת; 5. השלטת חוק וסדר, שמירת השקט והמהלך התקין של החיים ושקידה על ביטחון האוכלוסייה באזורים אלה; 6. יצירת אווירה אשר תעודד הקמת תשתית להתגבשות יסודות מתונים ושוחרי שלום; 7. הבטחת פעילות אזרחית תקינה בניהולם של המוסדות המוניציפליים של האוכלוסייה המקומית; 8. קיום הידברות רצופה בין הממשל הצבאי ובין האוכלוסייה על כל שכבותיה; 9. קיום שיתוף פעולה בין האוכלוסייה היהודית ובין האוכלוסייה הערבית".

רבותי, לאלה שבאו היום בהתחסדות — לא הייתי רוצה להשתמש בביטוי שבו היה צריך להשתמש, במלה שהיה צריך לצרף למלה "התחסדות" — אני רוצה לומר: לכם לא היתה תוכנית, והוצב הלך והתדרדר. לממשלה שלנו יש תוכנית. שאת עיקריה קראתי עכשיו בפניכם. לא קראתי את כולה, קראתי את עיקריה. ואנחנו פועלים בהתאם לתוכנית הזאת. כל מה שקורה היום בשטח נועד למטרות שהורגשו בתוכנית הממשלה. ולעומת העבר, שבו היינו עדים למצב של מבוכה של העדר כל כיוון ברור, יש לממשלה הזאת כיוון, וחורף כל הקשיים הממשלה הזאת תמשיך בדרכה ותבצע את מדיניותה. כפי שקראתי אותה בפניכם, שורה לשורה, עד הנקודה והגת האחרונים. הממשלה תבצע את מדיניותה, כי זה תפקידה.

הממשלה הזאת כבר הוכיחה שהיא מבצעת את החלטותיה, וזאת תהיה החלטה נוספת שהממשלה תבצע. אני מאמין שיבוא יום, והיום הזה לא רחוק, ושקט יחזור לשרון

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

הפסיקו השלטונות מייד לטפל בענייני התושבים ומתנים כל טיפול בקבלת תעודות זהות אזרחיות ישראליות. אני רוצה לומר לחבר הכנסת טובי, שזאת הוראת החוק בישראל. מטפלים באזרחים ובתושבים, לאו דווקא באזרחים שיש להם תעודות זהות ישראליות. "משרד הפנים מסרב לרשום לידות ילדים כל עוד ההורים לא יצטיידו בתעודות זהות ישראליות" — זה החוק. "כמו כן חדרו השלטונות להנפיק תעודות זהות לאלה שהגיעו לגיל 16, אלא אם יקבלו תעודות זהות ישראליות אזרחיות" — זה החוק. "אלה שמסרבים, מחפשים אותם על מנת להעמידם לדין" — זה החוק. "משרד הרישוי הודיע לבעלי הרכב שעליהם להחליף את מספרי הזהוי של כלי-רכבם, שהוצאו על-ידי שלטונות הצבא במיוחד לרמת-הגולן, למספרים ישראלים גלילים" — זה החוק. הוחל החוק הישראלי ויש לצייד את הרכב במספרים ישראלים גלילים. "נושאי רישיונות הנהיגה נצטוו גם להחליף את רישון הנהיגה שלהם לרישון אזרחי ישראלי" — זה החוק. "הוצאת רישיונות בנייה ורישיונות לשחיתות עצי פרי הותנו בקבלת תעודות זהות ישראליות אזרחיות חדשות במקום התעודות הצבאיות" — זה החוק. "עובדים ופקידים הוזהרו שעליהם לקבל תעודות זהות אזרחיות ישראליות אם רוצים הם להמשיך בעבודתם". חבר הכנסת תופיק טובי, זה החוק הישראלי המחייב אותך ואותי וכל תושב במדינת ישראל.

תופיק יואד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אבל הם לא תושבים במדינת ישראל.

מאיר כהן-אבידב (הליכוד):
אתה אומר.

יוסף רום (הליכוד):

אתה אומר. הכנסת החליטה שהם תושבים. חבר הכנסת יואד, חכה שאגמור את דברי.

"נוכח לחצים אלה, התכנסו ב־10 בפברואר 1982 תושבי הכפרים הסוריים ברמת-הגולן והחליטו לשלוח תוזכר לשלטונות, וכו' הם תבעו לכבד את רגשותיהם הלאומיים, לא לכפות עליהם קבלת תעודות זהות אזרחיות ישראליות ולא להחיל עליהם את החוק האזרחי הישראלי". יפה מאוד, אבל הכנסת היא הירבונית במדינת ישראל ולא תושבים אחדים בכל אזור ואזור. לא תושבי נתניה יכולים להחליט, שממחר הם אינם מקבלים תעודות זהות ישראליות ולא תושבי דלית-אל-כרמל, חיפה או כל יישוב אחר במדינת ישראל. לעת עתה הכנסת היא זו המחליטה מי, מתי ובאילו תנאים מקבל תעודת זהות ישראלית.

אני רוצה לקרוא את הסיכום, שבו נאמר: "חזרנו מצד אחד מוועזעים ממעשי הדיכוי האכזריים ומצד אחר מלאי הערכה ורגשי כבוד לתושבי רמת-הגולן הסוריים, המלוכדים כשכיתם נגד כפיית קבלת תעודות זהות ישראליות אזרחיות, נגד כפיית הסיפוח עליהם. אנו פונים לכל בעלי המצפון, ללא הבדל השקפה פוליטית: הרימו קולכם נגד ההסגר והמצור על תושבי ארבעת הכפרים הדרוזיים ברמת-הגולן. תרבעו את שחרורם של העצורים המינהליים. רידשו לשים קץ להתעללויות בגברים, בנשים וילדים הערביים הסוריים ברמת-הגולן".

קראתי את הדברים כי, להערכתי — ואמר זאת יושב-ראש הכנסת, שאנחנו כאן חברי כנסת בכנסת ישראל, לא באנו כנסת עולמית — חוקי כנסת ישראל והחלטות כנסת ישראל מחייבות כל חבר כנסת ישראל, גם אם הן אינן מוצאות חן בעיניו וגם אם הוא מתנגד להן.

להערכתך, המסמך הזה הוא קריאה ועידוד למרד ולמרי נגד החלטות מדינת ישראל וכנסת ישראל. אני מעביר אותו

בשטחי רמת-הגולן, בשומרון וביהודה, ונוכל להגשים את מאווינו בשלום ובביטחון.

היו"ר מ' סבידור:

תודה לשר הביטחון, אנו עוברים עכשיו להודעות הסיעות, ואני מזמין את נציג סיעת הליכוד, חבר הכנסת יוסף רום, לעלות לדוכן.

יוסף רום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נציגי האופוזיציה אמרו דברים, הבאים לערער — לא רק להציג אי-אמון לממשלה — את אמון הציבור בממשלה ובמשרד הדמוקרטי. לפיכך יש הכרח לתת תשובות על דברי השטנה שנאמרו כאן.

ברצוני להתחיל בהצעת אי-האמון של סיעת חר"ש. הצעה זו מתבססת על כפירה בחוק שהתקבל ברוך גדול בכנסת ועל תמיכה בגורמים העוינים והמפירים את חוקי ישראל, והיא מעודדת אנשים הפוגעים בריבונות של החלטות הכנסת ושל חוקי הכנסת והקוראים להפר אותם.

מה בעצם נעשה? אני מסתמך על דין-וחשבון לציבור על המצב בגולן שהוציאה סיעת חר"ש. נאמר בו, שמאז חוקקה הכנסת, ב־14 בדצמבר 1981, את חוק סיפוח רמת-הגולן, כפי שכתוב כאן, "החלו השלטונות בצעדי כפייה, שמטרתם לאלץ את 13,000 התושבים הערביים הסוריים ברמה לקבל תעודות זהות אזרחיות ישראליות במקום תעודות זהות הצבאיות שיש בידם עד כה". אני שואל את חברי הכנסת מסיעת חר"ש, במיוחד את חבר הכנסת תופיק טובי ואת חבר הכנסת מאיר וילנר, שהם ותיקים בכנסת, האם אין בצעדי השלטונות האלה מילוי החוק הישראלי? האם כאשר כנסת ישראל החילה את חוקי ישראל על רמת-הגולן, האם החוק הישראלי אינו כולל את —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אם אתה רוצה תשובה — זה חוק בלתי-חוקי, וזכותם להפר אותו.

יוסף רום (הליכוד):

זאת רציתי לשמוע. יפה מאוד, חבר הכנסת טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
העולם כולו גינה זאת.

יוסף רום (הליכוד):

כרגע אנחנו נמצאים בכנסת ישראל. כנסת ישראל זו קיבלה את החוק הזה. אני כרגע שומע מפיו, שזה חוק לא חוקי, ושאתה קורא להפר את החוק הזה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מבחינה פרלמנטרית זה חוק בלתי-חוקי. זכותם כאזרחים בשטח כבוש שלא לקבל אותו.

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת תופיק טובי, בכל זאת תהיה קצת יותר זהיר, הרי אתה לא חבר כנסת בין-לאומית, אתה חבר כנסת ישראל. אני מציע לך לשקול את החשובה שלך.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זו תשובה פרלמנטרית מאוד.

יוסף רום (הליכוד):

חבר הכנסת תופיק טובי, חכה לסוף דברי בקטע זה, ותבין בדיוק את כוונתי בנאמר כאן.

ברצוני לקרוא את "ההאשמה הנוראה" על החטא הגדול שנעשה. "עתה, לאחר קבלת חוק סיפוח רמת-הגולן בכנסת,

— הצעות סינות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אי אמון לממשלה —

נושא העונש קולקטיבי, נושא יהודה ושומרון, נושא ועדת החקירה בעלילת רצח ארלוזורוב — אני מפרט את הנושאים שהציג ראש האופוזיציה בהצגת הצעת אי אמון — תגישו הצעת אי אמון על הדברים האלה. מדוע השם הכוללני "אי תפקוד"? מה הקשר בין נושאים אלה ובין אי תפקוד הממשלה? היו פה החלטות שאינן מוצאות חן בעיניכם, אז תגידו שבגלל א' ב' ג' אתם מציעים אי אמון, הייתי אומר, שאחד הדברים שמונעים מאתנו לדון בהיבטים מסוימים בהצעה זו לאי אמון הוא, שאם רוצים לדון בהיבטים הביטחוניים של הפעולות שנעשות ביהודה ושומרון, על אלה איננו יכולים לדון במליאה, את זאת יש לעשות בוועדת החקירה והביטחון. ואולי אם רוצים לדון בדברים כאלה במליאה, ייתכן שיש מקום להכריז על ישיבות סגורות של המליאה, שבהן אפשר יהיה לדון, אבל את זאת לא הצעתם. במקום זאת עולים על נושאים שונים. וכאן אני רוצה לעבור להצעות לגופו של עניין.

אני לפעמים מזדעזע, ושמעתי גם את דבריו של הפרופסור רובינשטיין כשהציג את הדברים כאן, כאשר נזעקים לעניין של זכויות אדם וזכויות אנוש, ואני מזועזע במיוחד מהצביעות המבצצות מכל סדק בנימוקיהם של אלה שמעלים את הנושא של פגיעה בזכויות האדם. וזכר אני כאשר הטילו חרם כרמית הגולן על אזרחי הכפרים הדרוזיים, ולא נתנו לאב להשתתף בחתונתו של בנו, ולא נתנו לבן לקבור את אמו שנפטרה, ופגעו ביחסי המשפחה של משפחות רבות, לא נתנו לווגות צעירים להתחתן מפני שהם היו באגפים שונים של משפחות — על כך איש לא דיבר ולא נודע, וזכר אני שכאשר הדברים האלה קרו, פניתי לחברי הכנסת, לאלה המוכרים כ"לוחמים למען זכויות האדם", גם לשולמית אלטני, וגם ליוסי שריד, וגם לאמנון רובינשטיין, ושאלתי אותם, איפה אתם? מדוע אינכם יוצאים להילחם על זכויות האדם של אלה? האם רק מפני שהם תומכים במדינת ישראל יהיה דמם הפקר? להם אין זכויות אדם?

שמעתי פה את חבר הכנסת פרס אומר, שלמי שאין תעודת זהות ישראלית פשוט לא צריך לתת לו לצאת מכפר. הוא אמר שיש לתת לצאת מהכפר לעבודה רק לאלה שיש להם תעודות זהות ישראליות, כפי שזה נעשה בירושלים ובמקומות אחרים. הרי זו בדיוק המדיניות של הממשלה בגולן, הרי זאת הכוונה של הצעדים שנעשו בכפרי הדרוזים בגולן.

שולמית אלטני (המערך):
אתה היית שם?

יוסף רום (הליכוד):

כן, אני הייתי שם.

שולמית אלטני (המערך):

אכפת לך שבהמות, נשים וילדים — — —

יוסף רום (הליכוד):

חברת הכנסת שולמית אלטני, איני זוכר שכאשר הוטל החרם הדתי על מוחסין ואחרים בדמת הגולן, את אמרת מלה. את יצאת להגן על זה שלא נתנו לקבור מתים? שלא נתנו למשפחות לקבור את מתיהן? זה בסדר?

שולמית אלטני (המערך):

לא היה הסגר קולקטיבי.

יוסף רום (הליכוד):

רגע אחד, סליחי לי, הסגר על בהמות זה בעיה שלך וזוגות צעירים שאינם יכולים להתחתן בגלל חרם, זה לא בעיה?

אברהם כ"ץ (המערך):

זה מכשיר את מה שנעשה עכשיו?

לידיעת היועץ המשפטי לממשלה, כדי שתיעשה הערכה, בדיקה, האם חברי כנסת ישראל מחויבים בהחלטות כנסת ישראל והאם הם יכולים להסית ולעודד הסתה נגד מילוי חוקי מדינת ישראל.

יקטור ש"טוב (המערך):

יש לך מה לומר לאלה שמסיתים בימים קוראים לצד"ל

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הכל הכלים מה שאתה אומר.

יוסף רום (הליכוד):

חבר הכנסת ש"טוב, אתה משווה את שני הדברים האלה? אני מציע לך שלא להשוות את הדברים, אין דימיון בין זה לזה, ולא כל אנלוגיה אפשרית. במקרה זה זוהי הסתה ברורה לאימילוי חוק של מדינת ישראל, ועל כך היועץ המשפטי לממשלה חייב לתת את דעתו. אני מתפלא באמת על הפרלמנטרים הוותיקים של סיעת חד"ש, שנחנו את ידם וחתמו על מסמך כזה.

על הדברים שאמרה סיעת חד"ש אינני מתפלא, זו דעתה, ודעתה ידועה. אי אמון שלה בממשלה ידוע. [אין לי טענות אליהם על מהות הדברים שנאמרו על ידם. אבל אני מתפלא מאוד על ההיגדרות של סיעת המערך אחרי סיעת חד"ש; אפילו אומר מעבר לזאת — על חוסר האומץ לקרוא לילד כשמו, אם סיעת המערך באמת מוצאת שיש להביע אי אמון לממשלה בגלל — — —

אריה נחמקין (המערך):

באמת, באמת, באמת.

יוסף רום (הליכוד):

סליחה, סליחה, סליחה. בגלל פינוי סיני, בגלל ההסגר כרמית הגולן, בגלל העונש הקולקטיבי, בגלל הפעולות ביהודה ושומרון — — —

יעקב גיל (המערך):

לא בגלל פינוי סיני, אלא בגלל המחל של פינוי סיני. אתה עומר על הדוכן, אתה מצטט — בבקשה תדייק.

יוסף רום (הליכוד):

על הדוכן מותר לי לומר את דברי, אנחנו עדיין מדינה דמוקרטית. כל זמן שאינני פוגע בדמוקרטיה מותר לי לומר את דברי. אם אתה או אחר מסיעתכם תרצו אחר כך להגיד — תוכלו אחר כך לעלות ולומר כל מה שיש לכם לומר. אני לא אפריע לכך. אני מבקש ממך שלא להפריע לי לומר את דברי.

יעקב גיל (המערך):

קורה לך לפעמים שגם אתה קורא קריאת ביניים.

יוסף רום (הליכוד):

קריאת ביניים, בבקשה, אבל לא להפריע לדבר. קריאת ביניים — בבקשה, אהלן וסהלן.

היור' מ' שחל:

חבר הכנסת רום צריך לסיים בעוד שתי דקות.

יוסף רום (הליכוד):

זה ייקח לי עוד כמה דקות.

היור' מ' שחל:

לא.

יוסף רום (הליכוד):

תוסיף לי את קריאות הביניים.

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

היו"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני קובע שחבר הכנסת רום סיים. אני מצטער.

יוסף רום (הליכוד):

לא, אני מצטער, הפריעו לי ולא נתנו לי להשלים את הדברים שהכנת.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רום וחברי כנסת אחרים — — —

יוסף רום (הליכוד):

אני מוחה על זה שלא נותנים לי — — —

היו"ר מ' שחל:

אני אנהג כלפי כל חברי הכנסת בלי יוצא מן הכלל באותה המידה.

שרה דורון (הליכוד):

— — —

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת דורון, אני מבקש להקשיב לי — — —

יוסף רום (הליכוד):

התחלתי לדבר ברבע לשבע. עכשיו שבע. יש לי עשר דקות להציג את הדברים. מחצית מזמני נלקח עליידי קריאות הביניים. אני מוחה על זה שלא נותנים לי להשיב.

היו"ר מ' שחל:

רשום אצלי. עליידי יושב-ראש הכנסת סכידור, שאתה צריך לסיים ב־18:55. אתה כעצמך מודה בשעה שבה התחלת לדבר. עכשיו השעה 19:03. קריאות ביניים אין בהן נטו וברוטו, הן על חשבוננו של הנואם. אני מצטער, אני נותן לך עוד שתי דקות לסכם, ובזה תם ונשלם. ולא נתחיל עכשיו כל פעם נאום מחדש.

שרונה ארבל-אלמחזלינו (המערך):

תן לו לסיים.

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת ארבל, אני מבקש ממך שלא להעיר לי איך לנהל את הישיבה. אני יודע שאת מנהלת את ישיבות ועדת הפנים ביד רמה, ושאת רבים שיכולים להתחרות עמך בניהול ישיבות, אבל אפשרי לי לנהל כאן את הישיבה בדיוק כפי שאני מבין. בבקשה, חבר הכנסת רום.

יוסף רום (הליכוד):

אנחנו שמענו דברים רבים לגבי הפעילות של הממשלה בשטחים שונים. אני רוצה להביא לחשומת לב חברי הכנסת מאמר שהופיע ב"ניו יורק טיימס", שבו חבר כנסת בכנסת ישראל, אומר — והייתי רוצה לשמוע מהמערך אם זו עמדת המערך — ש"זה לא נראה סביר שאפשר יהיה להגיע לשלום ללא השתתפות אש"ף, וצריך להביא לכך שתהיה הכרה הדדית בין אש"ף ובין מדינת ישראל".

עקיבא נף (הליכוד):

מי הוא זה? יש חבר כנסת כזה?

יוסף רום (הליכוד):

יותר מזאת, הוא קורא ללחץ אמריקני ואומר, שכדי להפעיל זאת, ארצות-הברית צריכה לחפש בני-ברית בתוך ישראל, לא בקרב הרוב אלא אפילו בקרב המיעוט, והוא מבין גם דוגמה, שארצות-הברית כפעם קודמת השכיחה להשתמש בשירותים של "שלום עכשיו" כדי ללחוץ על הרוב במדינת ישראל. אני מצטט כאן את הכתוב במאמר אשר התפרסם

שלמה הלל (המערך):

חבר הכנסת רום, אתה יודע שהדברים האלה היו בגלל חולשתו של השלטון, חולשתו של שר הביטחון.

יוסף רום (הליכוד):

אני מדבר רק על הצביעות של אלה שהיום מדברים בשם זכויות האדם.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מה אתה אומר על מה שקורה היום? אחם מתכוונים להמשיך כך?

שולמית אלטני (המערך):

— — —

יוסף רום (הליכוד):

שולמית אלטני, אולי את תשמעי קצת?

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רום, אני מבקש לפנות לחברת הכנסת אלטני לא כתור שולמית אלא בשם חברת הכנסת אלטני, ואני גם מבקש לסיים.

יוסף רום (הליכוד):

חברת הכנסת שולמית אלטני, כאותו סיור שאת ערכת שם עם חברי הכנסת יוסי שריר ושכח וייס, ואני ביקרתי באותם הכפרים כמה ימים לפני כן — — —

שולמית אלטני (המערך):

— — —

יוסף רום (הליכוד):

אני יודע וסיפרו לי, שאתם הייתם נוכחים בעת ששרו שירים לאומניים סוריים.

שולמית אלטני (המערך):

לא נכון.

יוסף רום (הליכוד):

חבר הכנסת יוסי שריר היה נוכח שם.

אריה נחמקין (המערך):

אין לו שמיצה, ליוסי שריר.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת רום, אני מבקש לסיים, אנחנו ברוחק של זמן.

עוזי ברעם (המערך):

— — —

יוסף רום (הליכוד):

לגבי שמינת החוקים: אני תמיד שומע ומאזין היטב לחברת הכנסת אלטני, כאשר היא מטיפה לכולנו, ובצדק, שיש לשמור את חוקי מדינת ישראל. חוקי מדינת ישראל הם דבר חשוב, ויש למלא אותם. כידוע, ובזאת אני טועה, כנסת זאת, כרוב של שני שלישים, הטילה את החוק הישראלי על רמת הגולן. ואם אינני טועה, אותם 12,000 תושבים דרוזים חיים באזור שכנסת זו, פה באולם הזה, הטילה עליהם את חוק מדינת ישראל המחייב אותם, נכון — לא לקבל אזרחות ישראלית לא לקבל תעודות זהות ישראליות.

שולמית אלטני (המערך):

לא על זה — — —

יוסף רום (הליכוד):

כן על זה — — —

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

זאת בדיוק צריכה להיות הטענה שלך — כתחום מדינת ישראל, כך מטפלים בתושביה?

שיחפו פעולה עם השלטונות, ומעולם לא היינו בשטחים המוחזקים במשבר כפי שאנחנו נתונים בו עכשיו. איך אפשר להאשים את חבר הכנסת שמעון פרס בכך שהוא העלה את אש"ף, כאשר ראש הממשלה בקמפ-דייוויד הודיע לנשיא קטר שהוא מוכן להיפגש ולנהל משאומתן עם אנשי אש"ף. אם הם אינם מוכרים ככאלה? ושר הביטחון הזה הודיע שהוא מוכן להמליך את אש"ף בירדן! האם הוא יהיה ברבת-עמון פתוח רוצח, פתוח שונא ישראל, פתוח מסוכן? זהו אותו שר ביטחון שהודיע שהוא מוכן להיפגש עם ערפאת, אפילו לא על-פי נוסחת שם-טובייריב, לאחר שהוא יכיר במדינת ישראל, אלא עם ערפאת של האמנה הפלשתיאית.

אדוני שר הביטחון, אתה תטיף לנו מוסר לעקביות? האם אין זה נכון שניהלת משאומתן עם כל מיני מפלגות יוניות להופעה בבחירות ברשימה אחת? השר לשעבר משה קול חי וקיים. ניהלת אתו משאומתן לרשימה משותפת על בסיס מצע יוני שבינוני.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מה — אריק שרון? זה לא יכול להיות.

ויקטור שם-טוב (המערך):

יורשים כאן אנשי סיעת שיוני. חבר הכנסת רובינשטיין —

שר הביטחון א' שרון:

אתה מדבר על דברים שאינך יודע.

ויקטור שם-טוב (המערך):

אמרת שבנאום התשובה תטפל ב:

אהרן הראל (המערך):

הוא ניהל משאומתן עם מפלגת העבודה.

שר הביטחון א' שרון:

מעולם לא דיברתי — — —

יעקב גיל (המערך):

היה לך פנקס חבר של מפא"י.

היור"ר מ' שחל:

חברי הכנסת, אני רוצה להבין מה קורה. אינכם פונים בשאלות לנואם אלא מדברים אל שר הביטחון.

ויקטור שם-טוב (המערך):

העיקר: לא על חשבון זמני.

ישנה כאן סיעת שיוני, וחבר הכנסת רובינשטיין נמצא בבית הזה. האם נכון ששר הביטחון דהיום ניהל עם סיעת שיוני משאומתן על הליכה משותפת לבחירות? לשמחתי, עם מפ"ם לא ניהלת משאומתן. זה אני יכול לומר.

שר הביטחון א' שרון:

גם זה שקר.

ויקטור שם-טוב (המערך):

אם דובר על חזמית וסגנון של שר הביטחון, ברצוני להזכיר התבטאות של מי שמכהן היום כסגן ראש הממשלה ושר החקלאות על אריק שרון. זה איננו הסגנון שלי. אני אינני משתמש בהגדרות ובכינויים מסוג זה. אבל הוא אמר עליך, שאחא "גנרל בטיסטה" של מדינת ישראל, וזהו הגדרה קטלנית. אריק שרון.

אינני זוכר מקרים רבים שהוגשה בהם הצעת אי-אמון לממשלה על-פי צו מוסרי, מצפוני, פטריסטי, ללא חשבונות מפלגתיים-פוליטיים, והייתי אומר אפילו בניגוד לחשבונות מפלגתיים-פוליטיים, כפי שעשה המערך הפעם.

באנגלית. אני מוכן לקרוא אותו במקורו. הוא כותב במאמר, שארצות-הברית השכיחה להשתמש בלחץ של "שלום עכשיו" כדי להביא את ישראל לוותירות גדולים ביותר וכדי להביא את השלום בין ישראל ובין מצרים בקמפ-דייוויד. אני מוכן לקרוא את המאמר במקורו, אבל לא אוכל לעשות זאת בגלל קוצר הזמן. אבל אולי בכל זאת אקרא קטע אחד:

"An american initiative that establishes a reciprocal right to self-determination for both nations — the Jewish and the Palestinian — will acquire partners. Only such an initiative is likely to succeed."

מאמר זה נכתב על-ידי חבר הכנסת יוסי שריד. אני שואל את חברי המערך: האם זו עמדת המערך? האם הדברים האלה מייצגים את מה שהמערך מציע לא רק לכנסת אלא גם לממשלה וזה? המאמר התפרסם ב"ניו יורק טיימס", עם הצעה איך להשפיע על מדיניותה של ממשלת ישראל.

והנה, מאנשים שכותבים מאמרים כאלה אנו צריכים לקבל הצעת אי-אמון. להערכתי, הכנסת תביע אמון מלא בממשלה ותביע אי-אמון במי שפונה לארצות-הברית בהצעות איך ללחוץ על מדינת ישראל ולהניע אותה לוותירות.

היור"ר מ' שחל:

רשות הדיבור לחבר הכנסת ויקטור שם-טוב, ואחריו — לחבר הכנסת אליעזר אבטבי.

ויקטור שם-טוב (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא היו לי ציפיות מוגזמות מנאומי של שר הביטחון. לכן קשה לי לומר שהתאכזבתי מהנאום הזה. הן מבחינת התוכן — ועל התוכן עוד אומר כמה מלים — והן מבחינת הצורה, לא היו לי ציפיות גדולות. סוף שר הביטחון לא היה מעולם מבחינת יכולתו הרטורית אריק דמוסטנס. אבל מבחינה אחת אי-אפשר לעבור לסדר-היום על נאומי, ואני מתכוון לעובדה, ששר הביטחון עשה לעצמו מלאכה קלה, הוא החליט שהמערך החליט להעלות הצעת אי-אמון רק על שני נושאים, כפי שהוא כחר אותם, והתעלם לחלוטין מנאומי של ראש האופוזיציה, חבר הכנסת שמעון פרס, שעשה פה סיכום ממצה של כל המשגים, המוחללים והכישלונות של הממשלה בכל שטחי החיים. הוא בחר לו בדברי התשובה את מה שנוח לו לומר, וגם על כך עוד אני.

הדבר השני המתיריד הוא, ששר הביטחון מתעלם לחלוטין מהעובדה שהוא שר הביטחון של מדינת ישראל ושהוא מדבר מעל הכמה הזאת כשר הביטחון של מדינת ישראל. אסור לשר הביטחון של מדינת ישראל להפוך נאום תשובה על הצעת אי-אמון בממשלה לנואם הסתה חסר אחריות, ברוטלי, דורסני, חסר מעצורים, עם ניסיון להביא מסמך סודי ולצטט ממנו דברים, כאשר לאחר מעצורים לו שזה בלתי חוקי ושאינו לכך תקדים. הוא מנסה להתחכם ולצטט את המסמך בצורה של שאלות ותשובות.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

זהו הנמר שאינו יכול לשנות את חברבורותיו.

ויקטור שם-טוב (המערך):

שמענו סטטיסטיקה על מה שהמערך עשה במשך עשר שנים מסרמות, שבשלוש שנים מהן היה הליכו שותף לשלטון. לא אומר שכל מה שעשינו בשטחים באותן עשר שנים היה נכון, אבל הדבר האחרון שראש האופוזיציה ושר הביטחון של אותן שנים צריך להצטדק עליו הוא הבחירות הדמוקרטיות שהוא ערך לראשות הערים — וכל אותם אנשים שנבחרו

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

של שר הביטחון, שהוא מצטיין בה עד עצם היום הזה, שר
הביטחון דהיום הציע לי לרץ כמספר 2 כרשימתו.

שר הביטחון א' שרון:
זה שקר.

יוסי שרד (המערך):
הדבר הזה פורסם, אם אינני טועה, 24 או 48 שעות לאחר
מכן, וזאת אפשר למצוא בעיתונים, זה בגדר של דוקומנט. זה
פורסם בעיתונים של אותם ימים, יומיים לאחר הפגשה, שוו
בנפשכם, רכותי חברי הכנסת, לו ידיעה זו לא היתה אמת, וכי
היה עולה על הדעת שמי שמכהן היום כשר הביטחון, או מי
שאז הקים את התנועה "שלומציון", לא היה מכחיש אותה,
תיכף ומיד? אנא, בטובכם, חפשו בעיתונים של אותם הימים,
ואם תמצאו את ההכחשה — — —

קראה:

בספרייה — — —

יוסי שרד (המערך):
בספרייה, ואן ורק בספרייה... ואם תמצאו הכחשה לידיעה
הזאת, אנא, בטובכם — — —

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שרד — — —

יוסי שרד (המערך):
ואם תמצאו הכחשה לידיעה הזאת, אנא בטובכם שילחו
אלי את ההכחשה יחד עם מברק של מחאה.

לכן אני רוצה לקבוע כאופן חרימשמעי, אגב, אין בזה
שום חידוש לגבי אישיותו של שר הביטחון, על התכונה הזאת
כבר עמד דוד בן-גוריון כיומנו — — —

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שרד, אני מבקש לסיים.

יוסי שרד (המערך):

בוזה אני מסיים, אני קובע, אני רוצה להתבטא כאופן מתון,
כפי שכל כך אופייני לי בדרך כלל, אני רוצה לומר — — —

היו"ר מ' שחל:

אני מצטער, אתה חייב להפסיק.

יוסי שרד (המערך):

אני רוצה לומר, ששר הביטחון אמר רבר שאין לו כל שחר
— ואני כאמת יוצא מגדר ברמת המתינות.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שרד — — — אני מבקש מחבר הכנסת
ויקטור שם-טוב להמשיך.

ויקטור שם-טוב (המערך):

אני מוכרח לומר, שהדבר היחיד שאני יכול לומר
בביטחון, הוא שאין לי כל ידיעה על כך ששר הביטחון אריק
שרון פנה גם לרק"ח להיות כרשימה אחת אתם. ידיעה כזאת לא
הגיעה לידי, ואני לא מעלה אפשרות כזאת. אבל חבר הכנסת
תופיק טובי ישנו כאן — — —

יוסי שרד (המערך):

— — — לובה אליאב, שולמית אלוני, משה קול, אגב,
הוא ניסה למכור את המקום השני כמה פעמים.

ויקטור שם-טוב (המערך):

החוק תקנת הגנה (שעת חירום), 1945, החוק אשר לפיו
הוטל ההסגר על רמת-הגולן, הוגדר עליידי מנחם בגין כ"חוק
נאצי", "חוק רודני", "חוק של שלטון דיקור", נא לא לבוא

אנחנו הצענו הצעת אי-אמון כדי לומר מעל במה רמה
זאת: זעקי ארץ אהובה על מה שמתרחש בכל מגורי חיינו
כהנהגת הממשלה הזאת.

אמרתי שהצענו הצעת אי-אמון מתוך חובה מוסרית
מצפונית. מפני שהחוק שעל-פיו הוטל ברמת-הגולן הסגר,
בלוקרה בלעז, הוא חוק מנדטורי, אדוני שר הביטחון, אתה
ציטטת פה מילים "דיכוי", "כיבוש" ו"דרקוני" משיבת הנהלת
סיעת המערך. החוק הזה הוגדר עליידי ראש ממשלת ישראל
כיום, והדברים כתובים ב"דברי הכנסת", משם לקחתי אותם,
כ"חוק בלתי מוסרי ולכן בלתי חוקי". חבר הכנסת תופיק טובי,
אתה פשוט ציטטת את דברי ראש הממשלה על החוק הזה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
נכון.

יוסי שרד (המערך):

חבר הכנסת שם-טוב, אתה מרשה לי להעיר הערה?

היו"ר מ' שחל:

חשאל את היושב-ראש, כך צריך לבקש.

יוסי שרד (המערך):

אדוני היושב-ראש, תרשה לי הערה.

היו"ר מ' שחל:

אם חבר הכנסת שם-טוב מסכים.

ויקטור שם-טוב (המערך):

אם היא תעזור לי.

יוסי שרד (המערך):

אם האמת תעזור לך, יכול להיות שאעזור לך.

אדוני היושב-ראש, שמעתי שכומן העדרי — — —

קריאות:

לא שומעים.

היו"ר מ' שחל:

לחץ על כל הכפתורים, אולי זה יעזור. המתן רקה.

אודה נמיר (המערך):

צריך לטלפן כדי להפעיל את המיקרופון?

היו"ר מ' שחל:

זה פועל עכשיו? כן.

יוסי שרד (המערך):

אני שומע שכומן העדרי נזכרה כאן פרשייה מן העבר —
אומנם לא מעבר כל כך רחוק, לא חמישים שנה, אבל כמה שנים
אחורנית — אותה פרשייה מפורסמת שבה שר הביטחון דהיום
דיבר אתי מיד לאחר שהקים את תנועתו "שלומציון" על כך
שאני אצטרף לתנועתו וארוץ בבחירות יחד אחר. אני שומע
ששר הביטחון דהיום הכחיש זאת, ובכן, אני רוצה לקבוע
באופן החלטי, חרימשמעי, שיום אחד אחרי הקמת התנועה
"שלומציון" הוזמן אותי מי שהיום מכהן כשר הביטחון, אריאל
שרון, אל משרדו כרחוב שמריהו לזין בתל-אביב, והציע לי —
זו היתה אחת השיחות המהירות ביותר שהייתי שותף להן אי
פעם, כפי שאתם יכולים להעלות בדעתכם, אבל את פרטי
השיחה הזאת אספר בפעם אחרת, זה לא חשוב כרגע — — —

קריאה:

כדאי שתספור.

יוסי שרד (המערך):

היא מביאה לידי ביטוי גם את הכנות הפוליטיות העמוקה

בטענות ליועץ המשפטי של מפלגת העבודה מר ליבאי על שהשתמש במלה "דיכוי". ההגדרה הזאת היא של מר בגין.

הורה פרח (הליכוד):
על אילו תקנות?

יקטור שש-טוב (המערך):

על אותן תקנות הגנה (שעת חירום), 1945. שעל-פיהן הוטל ההסגר. אבל ראש הממשלה אמר יותר מזה, הוא לא הסתפק רק בהגדרת החוק. שימו לב, חברי הכנסת, בכרך 9 של "דברי הכנסת" תמצא את הדברים מלה במלה. חבר הכנסת בגין אמר אז: "חוק שקיומו חרפה והפעלתו פשע". מה אתם רוצים מאתנו? כמדינת ישראל דמוקרטית, בשטח שהוטלה עליו ריבונות ישראל, מופעל חוק דרקוני כזה נגד אוכלוסייה אזרחית. לכן, מתוך חובת מצפוני-מוסרית העלינו את הנושא הזה כסיבה להצעת אי-אמון לממשלה.

אמרתי שהעלינו את הצעת האי-אמון גם כחובה פטריוטית. לנוכח הידרדרות המצב הן בנושא הכלכלי, הן בנושאים החברתיים, הן בחזית הציונית של המאזן השלילי כעלייה, הן כעניין המבוי הסתום בתהליך השלום, הן בנושא היחסים של יהודים וערבים, שאתם ולידם נחיה לדורי דורות, אנחנו מוצאים לנכון לומר מעל כמת הכנסת לממשלה לעצור. אנחנו מזוהרים מפני הנוק הנגס למדינת ישראל, לא רק בגלל מה שמחוללים לערבים ברמת-הגולן ובגדה המערבית, אלא גם בגלל מה שאנחנו מחוללים, חברי הכנסת, לעצמנו, לחיילים שלנו, לדרו הצעיר כולו. בקשר לכל זה אנחנו אומרים: לעצור!

מאיר שטרית (הליכוד):
שאלה.

יקטור שש-טוב (המערך):

לא, אני מצטער מאוד. הפריעו לי די הרבה.

היו"ר מ' שחל:

— — —

יקטור שש-טוב (המערך):

רק עכשיו התחלתי. חבר הכנסת יוסי שריד דיבר עשר דקות על חשבונות.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת שש טוב, אתה הסכמת.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה אתה מציע?

יקטור שש-טוב (המערך):

אמרתי שאנחנו הצענו הצעת אי-אמון לממשלה כלי חשבונות מפלגתיים, ובניגוד לחשבונות מפלגתיים, מפני שאני משוכנע, שמבחינת ההיגיון הפוליטי צריך להשאיר את הממשלה הזאת כדי שתבצע את התחייבויותיה לפי ההסכמים שהיא חתמה עליהם. לפי ההיגיון הפוליטי צריך לתת לממשלה ולמנה את סיון באותם תנאים נוראים שהיא, במדידיה, ולא אנחנו, יצרה. הרי מתהלכות בעיתונים בדיחות, שהמערך מציע אי-אמון, אבל מתפלל שחם ותלילה הממשלה לא תיפול. אין אלו בדיחות! אני מודיע לכם, חברי הכנסת, שתנועת העבודה, כאופוזיציה הראשית, מוכנה לקבל על עצמה את האחריות לשלטון ככל רגע, גם היום. אנחנו מסוגלים להציג תוכנית אלטרנטיבית שתבטיח את המשק; אנחנו מסוגלים לנהל מדיניות של צמצום פערים; אנחנו מסוגלים לחדש את העלייה.

צירלי כייטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

היה לכם זמן במשך 30 שנה.

יקטור שש-טוב (המערך):

אנחנו מסוגלים לבצר את השלום עם מצרים; אנו מסוגלים להגיע להסכם על אוטונומיה מלאה כחקופת מעבר בהתאם להסכם הישראלי-מצרי.

שרה דורון (הליכוד):

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת שרה דורון, אני מבקש שלא להעיר ליו"ר הערות. קני לי שערן בהזדמנות אחרת.

יקטור שש-טוב (המערך):

אם אתם מטילים ספק בנכונותנו לקבל על עצמנו אחריות לשלטון מייד, אני מציע לראש הממשלה שיעמיד אותנו במבחן יולך היום אל הנשיא. ואם הוא יעשה זאת, אני מייד אסיק מסקנה, שכעצם הוא בורח מהחובה לבצע עד הסוף את הסכמי קמפ-דייוויד ואת חווה השלום עם מצרים ולסגת סופית מסיני — כי הרי אין אנחנו מציעים אי-אמון לממשלה מפני שהיא מקיימת את חובתה עלי-פיה ההסכמים.

מאיר שטרית (הליכוד):

יאתם מגישים הצעת אי-אמון בממשלה על המצב בגדה. מה אתם מציעים?

אורה נמיר (המערך):

לא שמעת את הצעת אי-האמון.

יקטור שש-טוב (המערך):

חברי הכנסת, הייתי ברמת-הגולן.

שרה דורון (הליכוד):

היו"ר מ' שחל:

חברת הכנסת שרה דורון, חבר הכנסת דב זכין, אתה מפריע לחבר הכנסת שש-טוב. אחר כך כאים אלי בטענות על שאני מעדיף ונותן לו יותר זמן, ואומרים שהשער שלי לא בסדר. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת שש-טוב לסיים את דבריו.

יקטור שש-טוב (המערך):

אסיים בעוד שתי דקות. הפריעו לי רוב הזמן ולא הספקתי לומר את כל הדברים שרציתי לומר. אני אקצר, ואני מבקש עוד שתי דקות של סבלנות.

אני מוכרה להפנות את תשומת לבכם לדברים שאמר שר הביטחון בחיפה, דברים שנודף מהם ריח של ניסיון. עלי-פיה משטרים מאוד מאוד מסוימים... להציג אופוזיציה כבוגדה, כסכין בגב.

אמנון לין (הליכוד):

הוא לא אמר כך.

יקטור שש-טוב (המערך):

לא אמר. אני אומר מה שמשמע מהדברים. שמעתי בדיוק מה אמר. ויש לי אותן מאוד מוסיקלית, חבר הכנסת אמנון לין.

היה דבריו-ניסיון להציג אופוזיציה — כבוגדה, את דוברי האופוזיציה — כבוגדים.

צירלי כייטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הוא אמר זאת מעל הדוכן הזה. למה אתה צריך ללכת כל-כך רחוק, עד לחיפה?

יקטור שש-טוב (המערך):

שר הביטחון אמר: אין לי בעיה עם הערכים; יש לי בעיה עם יהודים. על הדוויזים הוא מטיל בלוקדה. אולי תכניס גם

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אִי־אמון לממשלה —

בעתיד. לכן יש לבדוק ולדאוג לכך שלא יהיה שימוש מופרז במכשיר זה של הצעת אִי־אמון דווקא בנושא השטחים, כי בנושא זה יש חילוקי דעות, ואנו נגדירים לדברים שאינם יכולים להועיל לעניין כולו.

תחילה אגע בהצעת אִי־אמון של המערך. קטונתי מלייען למערך מתי להגיש הצעת אִי־אמון. אבל מחובתי לומר, שהנושא הנקרא "אופן תפקודה של הממשלה במושב האחרון של הכנסת" הוא כוללני מדי. בכל תקופה של מושב של הכנסת יש נושאים שטופלו היטב, וכאלה שלא טופלו היטב. קשה להתייחס לתפקודה של ממשלה במושב שלם.

גם לא נראה לי העיתוי של הצעת המערך. כאשר מצבנו המדיני, החיצוני והפנימי הוא קשה אוֹבִי־קטיבית, מוטלת חובה גם על אופוזיציה אחראית, ובמערך אני רואה אופוזיציה אחראית מאוד, אם לא לעמוד לימין הממשלה כמאבקה הקשה, לפחות לא להכביר עליה, כי הבעיות הן כנפשה של האומה כולה. משום כך מפליא אותי, שדווקא מפלגה גדולה ואחראית, הדוגלת בממלכתיות ובסדר ציבורי, נגררה בשעה זו להגיש הצעת אִי־אמון בנושא כללי וקוללני, שאינו רלבנטי לנושא ספציפי כלשהו. מפלגה אחראית, הרואה את קשייה של המדינה וחשה שהאויבים מבחוץ טרם הניחו את נשקם המדיני והמילולי, ואף את נשקם הפיסי נגדנו, והרואה שההתיסה במפנים, כשטחים, גם היא מכבירה, צריכה להבין שדווקא בשעה זו אין לערער את היציבות במפנים, כדי שלא לחת פתחון־פה והרמת ראש לאויבנו.

איני שולל הגשת אִי־אמון ענייני, ובמועד הנכון. אבל שימוש מופרז בכלי זה אינו מעיד דווקא על חשיבותו של העניין ועל רצינותו.

כאשר לאלה שהגישו הצעות אִי־אמון בממשלה בשל מדיניותם בשטחים ובִּרְמַת־הגולן, ברצוני לציין שאנו נמצאים כעת במבחן גדול וחשוב, לאמור: האם נוכל להשליט סדר ושקט וחיים נורמליים ותקינים בשטחים? האם ניתן למסיתים ולמוסיתים לעשות ככל העולה על רוחם?

התהפרצויות בשטחים נובעות מהתנגדותם של הקיצונים, המוסיתים על־ידי אש"ף, למינהל האזרחי בראשותו של פרופסור מילסון. לדעתי, אנחנו עומדים הפעם בפני המבחן האמיתי, שהוא קשה, ואין להיתע מקיצוניותו. סיעתנו מקבלת את עמדת הממשלה לאמור: להיטיב עם משתפי הפעולה ולדאוג לכיבדותם ולתקינות חייהם, ולפעול כדי חזקה נגד האלימים והמסיתים ומידי האבנים.

לכאורה, התושבים היו צריכים להיות מרוצים מהמצב החדש, מן השינוי, דהיינו — מינהל אזרחי במקום ממשל צבאי. לכן הדעות, מינהל אזרחי הוא ליברלי יותר, פתוח, קשוב לבעיות השעה, ויעשה יותר ויותר כדי להקל על התושבים, ובהדרגה ניתן יהיה להגיע למצב שבו הם יוכלו לנהל את ענייניהם הפנימיים בתחומים הנוגעים אליהם. ישירות: החינוך, התרבות, המסחר וכיוצא באלה. ממשל צבאי, יהיה נוח כאשר יהיה, הוא צבאי.

אני יכול לציין, שהממשל הצבאי והמינהל האזרחי מאופקים דיים, ועושים כל אשר לאל ידם כדי שהסדר יישמר, אולם קורה דבר בלתי נסבל, אלה מקבלים הנחיות והוראות מערפאת ומשולחו, ושולחים את הילדים ליידות אבנים, אם מיהו נפגע מהעניין הזה, קמה צעקה, מעניין, גם בבית הזה קמה צעקה.

אני משבח כאן דווקא את צה"ל ואת המתיישבים על טוהר הנשק, על מלאם את ההוראות בקפדנות, לעתים גם תוך סיכון עצמי, על אותם תושבים לדעת, כי כשליחת ילדים וגושים

אותנו להסגר? אולי נסגור קיבוצים, את משמר־העמק, את מרחבה?

אנחנו הלכנו לרמ־הגולן מתוך אחריות ופטריוטיזם ישראלי. אדוני שר הביטחון, אמרתי במגיד־שמש, באספה של דרוזים מתוסכלים, עצבניים, פגועים בכבודם הלאומי עד עומק נפשם, שלא הם יקבעו את הגבול בין ישראל ובין סוריה, אלא גבול זה. ייקבע במשא־ומתן בין שתי הממשלות, וישראל תעמוד על כך שהגבול יישאר על רמ־הגולן. זה צורך ביטחוני של מדינת ישראל. אמרתי שהם יהיו אוכלוסייה שתמיד תחיה על הגבול, ושהם חייבים להיות מעוניינים בשלום. והם אמרו לי, לא אחד ולא שניים, כשיחות פרטיות וגם במפגש ציבורי, כי אינם שונאים את ישראל ואינם שונאים את היהודים. אמרו לי: 15 שנה היינו יחד אתכם, מה שאתם, אדוני שר הביטחון, עשית ברמ־הגולן הוא מרשם בדוק להפיכת יידיים לשונאים עם מעט מאוד מאמץ.

אותו הדבר לגבי המצב בגדה המערבית. היו לנו ימים קשים בגדה המערבית מאז 1967. מה שאתם עושים, כל התוכנית המילוטנית־שרונית שלכם, בגויה, לדעתי, על קש. הלוואי שיכולנו להעלות גורם פלשתינאי רציני, לא אש"ף, למשא־ומתן על שלום. הייתי רושם אתכם בספר הזהב.

שרה דורון (הליכוד):

עוד מעט תהיה כבר חצי שעה.

יקטור שפיטוב (המערך):

מה שאתם עושים בשטחים זה חיוק אש"ף וחיוק הקיצונים, ועוד תראה את זה בטווח הרחוק. המדיניות שלנו בשטחים היתה מדיניות של מינימום כוח ומקסימום תבונה. מה שקורה בארבעת ההודשים שלך כשר הביטחון זה מקסימום כוח ללא תבונה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אינך יכול לשפוט על סמך ארבעה חודשים.

יקטור שפיטוב (המערך):

לכן, חברי הכנסת, בשל כל הנושאים שהעלינו כאן, אנחנו מציעים אִי־אמון לממשלה הזאת. היא איננה ראויה לאמון הכנסת.

היור' מ' שחל:

תודה רבה לחבר הכנסת שפיטוב. רשות הדיבור לחבר הכנסת אליעזר אבטבי, ואחריו — לחבר הכנסת מנחם פרוש.

אליעזר אבטבי (תזית דתית לאומית):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, הצעות אִי־אמון שהוגשו היום, אפשר לומר, בסיטונות, על־ידי סיעות האופוזיציה, יש להפרידן זאת מזאת, גם כאשר כל אחת מהן מברכת באותו טון ובאותו נושא. יש מקום להפריד ביניהן.

קודם כול אני רוצה לציין, שהמכשיר הזה שנקרא אִי־אמון הוא מכשיר שמשתמשים בו בהגזמה, הטכניקה הזאת יכולה להיהפך, חלילה, לשיטה שעלולה להחליש את יציבות המשטר הפרלמנטרי. אילו ידעה האופוזיציה שעל־ידי כך יש לה סיכוי להפיל את הממשלה, אם חשבה שהנושא הוא קרדינלי במיוחד, אזי יש הצדקה מסוימת להגשת הצעת אִי־אמון. אבל נושא השטחים איננו נושא חדש.

יעקב גיל (המערך):

וז חקלאות? אתה מרוצה מהמבצ?

אליעזר אבטבי (תזית דתית לאומית):

היו כעבר התפרצויות בשטחים, גם בזמן הממשלות הקודמות, יש היום התפרצויות, ולצערי הן תימשכנה גם

— הצעות סיעת המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי
להביע אי-אמון לממשלה; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

להחלת החוק? הרי החוק נתקבל בכנסת, ויש להשלים עמו; גם מי שמתנגד לו חייב להשלים עמו. כל אלה הרוצים בקיום החוק, עליהם לחוק את ירי הממשלה, ולהבוע את ביצועו הלכה למעשה. לא ייתכן שקבוצת אזרחים תיקח את החוק לידיה, תעשה ותקבע מה שהיא רוצה. אם הם רוצים לקבל תעודת זהות — כן; אם לאו — לא. לא ייתכן דבר כזה במשטר שבו הממשלה רוצה לאכוף את החוק. עם כניסת החוק לתוקפו חלה על כולנו, על כל חברי הבית הזה, מלאו האחריות. עלינו להבוע את אכיפתו על כל חלקי האוכלוסייה.

לסיכום, אדוני היושב-ראש, אני שולח מכאן ברכת חזק ואמץ לחיילי צה"ל על מסירותם ועבודתם הקשה בהשלטת סדר בשטחים. הם ממלאים היום תפקיד חשוב. הם זכאים לברכת הבית הזה, וברכת העם תלווה אתכם, ותצליחו במילוי תפקידכם. חזק ואמץ. סיעתנו דוחה את הצעות אי-האמון בממשלה.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת אבטבי. חברת הכנסת דורון, האם השעון היה הפעם בסדר?

שרה דורון (הליכוד):
הפעם כן.

היו"ר מ' שחל:
אני מודה לך.

ד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

על שולחן הכנסת הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 14) (תיקון). התשמ"ב — 1982, שהחזירה ועדת החוקה. חזק ומשפט, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר מ' שחל:
תודה.

ה. הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל אופן תפקודה ומדיניותה במושבו האחרון של הכנסת הצעת סיעת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל פיזור עיריית אל-בירה ומעשיה בשטחים; בגדה המערבית, ברצועת-עזה וברמת-הגולן; הצעת סיעת שינוי להביע אי-אמון לממשלה בשל מדיניותה בשטחים וברמת-הגולן

המלא ובעידודו של ראש הממשלה. לאחר שפתחו במסע דיכוי ללא תקדים נגד אוכלוסיית רמת-הגולן, כדי לכפות עליה את חוק סיפוח הגולן, פתחו עתה ב"מאבק מכריע", בדברי השר ומפקדי הצבא, נגד העם הערבי הפלשתינאי בגדה וברצועת-עזה.

האש הבורעת כיום בשטחים הכבושים היא פרי יוזמתם המתוכננת והישוביהם הקרים של ראש הממשלה ושר המלחמה שלו. כשנכלול ירי ממשלת הליכוד בנסיבות הבין-לאומיות והאזרחיות הקיימות, ולא יכלו לבצע את זממם ולפתוח במלחמה חוקפנית בצפון נגד לבנון, כדי לשבור כאמצעותה ולחסל לחמיד, כדבריהם, את תנועתו הלאומית של העם הערבי-הפלשתינאי ואת שאיפתו לעצמאות לאומית — פתח השר שרון במלחמה בתוך השטחים הכבושים, והוא כיום

לרחוב ובידיו אבנים על חיילי צה"ל, יש משום סכנה גם להם. עליהם לדעת כי יכולים להיות גם נפגעים מתוכם. על מידי האבנים לדעת כי לא לעולם חוסן. למרות הסבלנות והסובלנות שמגלים חיילי צה"ל.

מייד האבנים מוסתים על-ידי מבוגרים. לא מזמן היינו עדים, בביריות, לשריפת כיפתו של חייל ישראלי, ומרחוק עמדו אנשי סגל האוניברסיטה, הביטו בנעשה, ולא רק שלא מחו ולא עשו דבר, אלא אף שיטפו פעולה והדבר נעשה בדיעבד וביחמתם.

מורי ורבותי, ירדן הרחיקה לכת עד כדי כך שהטילה על "האגודות הכפריות" ומשפטי הפעולה עונש מוות. עלינו לשוב ולומר, שירדן היא יצור כלאיים מלאכותי ויצור בלתי טבעי, שריטותיו. היא למעשה מדינה פלשתינאית. כל הסתה שתבוא משם תהיה, בסופו של דבר, כעוברה של ירדן, שהיא כביכול מתונה. היא מקשיחה את עמדתה בלי סוף, לא פחות מכל מדינה ערבית אחרת, ובקרב היא גם תיווה דיון במועצת הביטחון. ישראל עשתה לירדן חסד במשך שנים על-ידי הגשרים הפתוחים. ירדן הוזמנה לא אחת לבוא לדיונים. היא דחתה כל הצעה, ולכן אין לה כל זכות להתערב, לא כל שכן להסית נגד אגודות הכפרים, ולהוציא גורדין מוות ללא משפט, ללא דין וללא דין.

אשר לאלה המדברים על הגולן, ברצוני לומר: ממה נפשך? האם מתנגד או יכול להתנגד מישהו מחברי הבית הזה

היו"ר מ' שחל:
הודעה למזכיר הכנסת.

משנה למזכיר הכנסת ש' יעקבסון:
ברשות היושב-ראש, אני מהכבד להודיע כי הוגחה היום

היו"ר מ' שחל:
אנחנו חוזרים לדיון. חבר הכנסת מנתם פרוש ויתר על רשות הייבור. רשות הייבור לחבר הכנסת תופיק טובי, ויאתרו — לחברת הכנסת גאולה כהן.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממשלת בגין-שרון תוכה, כנראה, גם הפעם כאמון הרוח הזעום של חברי הכנסת. אבל הוועות המתבצעות בשטחים הכבושים, בגדה, ברצועת-עזה ובגולן כפקודת השר שרון ובגיבויו המלא של ראש הממשלה — הפשעים המתבצעים נגד העם הערבי-הפלשתינאי — רוקנו למעשה את הממשלה הזאת מכל זיקה לשלטון החוק, גם הישראלי וגם הבין-לאומי.

השר שרון והמפקדים הצבאיים שלו, הפועלים בגיבויו

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אי אמון לממשלה —

עכשיו מציע הפרופסור מילסון את הוועדות לבריקת — מה שהוא קורא — שחיתות בעיריות רמאללה ושכם. מעמידים את ראש עיריית ענבתא למשפט על כך שנסע לרמאללה ללא רשיון, וכל התחבולות האלה באות כעילה לפיזור העיריות ולהדחת נציגי היצבור הנבחרים. רק כדי לכפות את הקוויזלינגים של שלטון הכיבוש בדמותו של דודין, כדובר, כביכול, של העם הערבי-הפלשתינאי בשטחים הכבושים במקומו של אש"ף.

השר שרון מכריז באופן מצחיק וחסר כל כיסוי, שהדבר הגדול שקרה מאז 1967 בשטחים הכבושים הוא שקמו אנשים בדמות הגמדיה של דודין, שיהיו הנהגה אלטרנטיבית לאש"ף. זה מגוחך. מעמדו של אש"ף כנציגו של העם הערבי-הפלשתינאי בשטחים הכבושים לא נכפה באמצעות טרור, כאגדת הממשלה, ולא הועלה על-ידי חבר הכנסת פרס, כשהיה שר הביטחון, על-ידי כך שאישר את הבחירות המוניציפליות שנערכו בשטחים הכבושים ב-1976, כדברי השר שרון היום. מעמדו של אש"ף כנציגו של העם הערבי-הפלשתינאי מעוגן בכך שהוא מבטא את מאבקם ואת שאפותיהם של ההמונים בשטחים הכבושים לשחרור לאומי ולהקמת מדינתם הלאומית בצדה של ישראל, ושום טרור ודיכוי של שלטונות הכיבוש לא ישנו עובדה זו.

חיל הכיבוש והמתנחלים הגזענים עורכים פוגרומים באזרחים חטרי המגן, תוקפים תלמידים ותלמידות, נשים וילדים ביריות, בנו דרמים, ומבצעים עוד רצח ועוד רצח תוך התנהגות אכזרית ומבישה וחסרת כל מצפון, כדי להשתיק את זעקתו של עם שלם נגד הניסיון לחסל את קיומו הלאומי. כדי לכפות עליו משטר של נישול אכזרי מאדמתו, התנחלות קולוניאליסטית וכיבוש נחצי. ואלה, הנותנים הוראות למבצעי פעולות הדיכוי, מכריזים באופן דמגוגי, שזה כדי לשמור על הסדר ועל השקט.

הממשלה הזאת רוצה שקט של בית-קברות לעם הערבי-הפלשתינאי. מה שמתחולל כיום חייב להרים את קולו של כל אנשי המצפון ושואפי העתיד של שכונות טובה ודורקים בשלום של עם ישראל עם עמי האזור הזה. על כל הפשעים שמחבצעים בשטחים הכבושים, שהועלו והוזכרו בעיתונות ועל-ידי חברי הכנסת — רציחת הנער מוחמד עבדאללה מחוול מהכפר עבון על-ידי מתנחלים משלה, רציחת שני התלמידים בשבת ואתמול על-ידי החיילים היורים, הפגיעה בעיריית שכם והניסיון לחסל פעם נוספת את באסם שקעה ראש עלייה — על כל אלה שחק השר שרון, לא מצא לנכון להגיד מלה אחת בשבועות. מה יענה כשהוא הוא הנותן את הפקודות לבצע את הפשעים האלה? אבל הפשעים שמבצע השר שרון בשטחים הכבושים הם גם פשע כלפי העם בישראל, כשהוא מוליך אותם כשיתויה לדיקטטורה צבאית גם בתוך ישראל. מה שמחולל השר שרון בשטחים הכבושים זה פשע כלפי עתיד ישראל באזור, כשהוא מעמיק תהומות בין העמים ובין ישראל לסביבתה.

חברי הכנסת, המלחמה ששלטונות הכיבוש גזרו על העם הערבי-הפלשתינאי בשטחים הכבושים אין לה כל סיכוי להנצח את הכיבוש, ואם השר שרון ואם הכיבוש הגיעו עד כדי כך שיתלו את הצלחתם במריונטה דודין, בשכירי חרב בדמות הבובה הזאת, זה אומר דרשני, זה אומר שהגיעו לפשיטת-רגל גמורה, ואני רוצה לומר, שזה לא פנטזי ישראלי לנסות להציל את הכיבוש על-ידי חרוור המלחמה בין פלשתינאים לפלשתינאים, דבר שמנסים לעשות. ניסו את זאת קולוניאליסטים שקדמו להם: הצרפתים באלג'יר; הגזענים ברודזיה; הגזענים בדרום-אפריקה מנסים להכניע את מאבקו

רוצה לנהל "מאבק מכריע", כדבריו, נגד העם הערבי-הפלשתינאי בתוך השטחים הכבושים.

ראש הממשלה ושר המלחמה שלו, השר הגנרל שרון, חושבים שהזמן הנוכחי, ערב הנסיגה הסופית מסיני, הוא הזמן המתאים לשבור את העם הערבי-הפלשתינאי בשטחים הכבושים, ולחסל את שאפתו לעצמאות לאומית ולהקמת מדינתו העצמאית בצדה של ישראל, להביא להנצחת הכיבוש ולסיפוח הגדה ורצועת-עזה, והחלת החוק הישראלי שם, כפי שגילה השגריר ארנס ופסי שעשתה הממשלה בגולן.

בהשראת חוכנית הרפתקנית זו, ולפי הוראות השר שרון, פועלים הפרופסור המדופלם מילסון ומפקדי צבא הכיבוש, כדי לכפות עתה את המינהל האזרחי ואת תוכנית האוטונומיה פושטת הרגל על יושבי השטחים הכבושים, כשהמטרה האסטרטגית היא מימוש תוכניתה ההיסטורית של מפלגת "חרות" לעקירת העם הערבי-הפלשתינאי ממולדתו.

בהתאם לכך פועלת ממשלת הליכוד כיום כמפקדת אצ"ל, עם כל הוועדות הנובעות מכך, ולא כממשלת חוק וסדר. ממשלת מפקדי אצ"ל מחדשת כיום כלפי העם הערבי-הפלשתינאי כשטחים הכבושים את שיטות הטמנת הפצצות בשווקים הערביים מימי המנדט, ואת שיטות דירייסין נגד אוכלוסייה חסרת מגן, מה שמחרש כיום בשטחים הכבושים, הוועדות של חיל הכיבוש והתדרדרות המצב, נובע מהמלחמה שהשר שרון גזר על עצם קיומו הלאומי של העם הערבי-הפלשתינאי, על אוכלוסייה בלתי מזוינת, אשר נשקה היחיד הוא אמותה העזה בעדקת מאבקה לעצמאות, לשחרור לאומי ולשלום צודק.

לשר שרון יש חירוצים דמגוגיים רבים להצדקת המלחמה שהוא מנהל נגד נשים וילדים, נגד מוסדות וארגונים ייצוגיים, נגד אנשי ציבור ונציגיו הנבחרים של העם הערבי-הפלשתינאי, נגד עם שלם שאינו רוצה שיעקרו אותו ממולדתו, הפרופסור מילסון סוגר אוניברסיטאות, מפני שהוא רוצה הכרה כפויה במינהל האזרחי ובאוטונומיה, הוא מפזר את עיריית אליכרה, והשר שרון אומר באופן צבוע, שזה כדי להבטיח שירותים, כביכול, לחושבים, כמה דחוס הוא השר שרון — כדי שהתושבים יקבלו את השירותים הנאותים — אבל כל אחד יודע שהצד הזה נועד לפזר ולהריג מוסדות נבחרים, ארגונים ואנשי ציבור, המבטאים נאמנה את השאיפות הלאומיות הצודקות של המוני העם בשטחים הכבושים, כדי לפנות דרך לבכרות, למשתפי פעולה ולקוויזלינגים שיסכימו לצחצח את מגן הכובש הזה. כל הריכוז על הכבשת שירותים — — —

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
אדוני היושב-ראש, הביטויים האלה אינם מתאימים —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כן, אלה ביטויים המתאימים למצב הנוכחי.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
הם אינם מתאימים.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הם מתאימים מאוד למצב הנוכחי.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):
אני חושב שצריך לחבוב אותו לחזור בו מדבריו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כל הדיבור על הבטחת שירותים זה עורב פורח ודמגוגיה, כאשר כל אחר יודע שעל-ידי פיזור העירייה הנבחרת שיתק הממשל הצבאי את השירותים לתושבים.

— העצות סיעות המעור, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע איראמן לממשלה —

שם מחר, אפילו יותר ממה שקורה היום. אני רוצה להוכיח, זה לא קשה, שהיום ממשלת ישראל מפקירה עליידי הפינוי מימית גם את יהודה ושומרון. היום היא קובעת את כל החולשות שזמינו עליה את כל החלצים אשר יגרמו לה לומר: מה אני יכולה לעשות? את כל חלשה. היא רוצה את כל האפשרויות שחזקו אותה ואחר-כך תאמר: "אני יתומה".

יש "לינקג" בין מה שקורה היום בימית ובין מה שקורה היום ביהודה ובשומרון ובין מה שיקרה מחר. בשומרון, אדוני שר הביטחון, יש היום יד קשה. אני כעד מדיניות שתכריח את ראשו של אש"ף ואת התחשית שלו מיהודה ובשומרון ותעקור אותו. אבל אני מזדהה פה גם אותך, שאם אינך חושב ללכת עד הסוף — אל תתחיל. כבר שמענו שתוך 24 שעות אפשר להזיז את הטילים בלבנון. לכן מוטב שלא להתחיל, אם אי-אפשר לגמור.

אין ספק שנעשו הרבה שגיאות אשר הצמיחו שם את אש"ף. גם שגיאות של הממשלה הזאת ולא רק של ממשלות קודמות. חזקו את אש"ף, טיפחו אותו, והיום מאוחר מאוד, ואני מקווה שלא מאוחר מדי, אבל שום יד קשה שתעקור או שתנסה לעקור את אש"ף בשטחים, ביהודה ובשומרון, לא תצליח ולא תצליח אם ביד השנייה אתה עוקר באותה שעה יישובים מארץ-ישראל.

לענין מי נעשה הפינוי משם? האם לא לעיני אותם אנשי אש"ף גם ביהודה ובשומרון? האם הם אומרים לעצמם, שכל עובדה בשטח, שאתה הולך ומוסיף היום ביהודה ובשומרון, תמנע את הפינוי, חס ושלום, שיהיה? הנה היו עובדות בשטח בימית, זה נמנע ממך, מממשלת ישראל, לעקור אותן? האם אתה חושב שחייל צה"ל, הגורר היום יהודי בימית, יהיה לו כוח לעמוד כמו שצריך לעמוד בחזית אחת? אני יודעת שאני אומרת פה דבר קשה, אבל זוהי המציאות. אני רואה את חיילי צה"ל איך לבם שותת בקרבם, אינך מגביר בקרבם את המוטיבציה לשמור על יהודה ושומרון או על כל מקום אחר בארץ הזאת.

יש קשר בין מה שקורה בימית למה שקורה במקומות האחרים. האם אין קשר לזה ולעובדה שמובארק אומר: "אני לא בא לירושלים"? והבעיה אינה שהוא לא בא לירושלים, אלא הסיבה מדוע הוא לא בא לירושלים — מפני שהוא מוכרח להתחשב במה שאומר קדאפי או במה שאומר ערפאת? זאת אומרת, גם במה שאומרים ראשי הערים האש"פסטים, הם יודעים שהוא עומד מאחורי גבם. איך אפשר לומר שאין קשר?

האם אין קשר בין זה ובין מה שקורה בשטחים? למה שהם לא ירימו ראש? למה שהם לא ירימו אבן? ולמה שלא יידו אותה בראשינו? למה? נכון ששורש הבעיה שם הוא פוליטי, נכון שהיא לא תיפתר בשום דרך אחת אלא רק בדרך האמיתית, שקוראים לה "הפוליטית", בשבילנו זו סתם ארץ-ישראל, זו לא צריכה להיות פוליטיקה לרצות שזה יהיה חלק מארץ-ישראל.

אני כבר אני רוצה לדבר על כך שאתם סיכנתם את יהודה ושומרון קודם כול באותם הסכמי קמפ-דייוויד, כאשר השארתם חלק ריק מבחינת הריבונות. מה ההטעיה הזאת, שאנחנו הולכים לשמור על יהודה ושומרון? לפני שהתחלנו להפעיל את השמירה — כבר הפקרתם אותה, כבר יצרתם חור שקורא לגב, פרצה הקוראת לריבונות אחרת, וגם דעה זו הולכת ומתפשטת בעולם.

אנחנו יודעים את כוח העמידה של הממשלה. הבעיה איננה עמדות. הבעיה היא כוח עמידה. אני רוצה להאמין, שהממשלה הזאת רוצה לעמוד על יהודה ושומרון, אולם אני חייבת לשאול אותך: כמה אדום יותר דם יהודה ושומרון מרמו

של העם השחור לעצמאות ולריבונות עליידי שכירי חרב שחורים? האמריקנים ניסו את זה בווייטנאם וכשלה.

שר התקשורת מ' צפורי:
גם הרוסים באפגניסטן.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
וגם אתם תיכשלו כישלון חרוץ.

טועים ממשלת בגין ונושאי כליה אם הם חושבים, שהכוח הצבאי הנתמך עליידי שליטי ווייטנאם הוא אשר יכתיב את עתיד הארץ ואת עתיד האזור. ממשלת בגין-שרון רק תגרוור את הארץ ואת שני העמים להעמקת התהום ולהערמת מכשולים נוספים בדרך השלום הצודק. הכיבוש ייכשל בסופו של דבר. הכובשים ייסגו, ומה שינצח זה השלום הצודק, השלום הישראלי-הפלשתינאי, השלום שבו יחו שני העמים ושתי המדינות בדרכים בשלום ובכבוד הדדי של זכויות ובעצמאות. וכדי לקרב את היום הנכסף הזה יש לשחרר את ישראל ואת האזור כולו מהסיט הזה, ששמו ממשלת בגין, כמה שיותר מהר.

היו"ר מ' שחל:

תודה לחבר הכנסת תופיק טובי, רשות הדיבור לחברת הכנסת גאולה כהן, ואחריה — לחבר הכנסת כרציון רובין.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאז חתימת הסכמי קמפ-דייוויד העלתה סיעת התחיה והביעה מעל הבמה הזאת פעמים הרבה הצעות איראמן. לו היו דרגות של עוצמה מוסרית בהצעות איראמן, הרי איראמן שאנחנו מביעים היום היה, והינו, בעל עוצמה גבוהה, אולי מרעידה ביותר, כי יחד עמנו ברגע זה מביעים איראמן בממשלה כל עץ שנעקר בימית, כל אנחה של אדם שחרב עליו עולמו בימית, כל בית שנהרס בימית.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי חרב עליו עולמו בימית? מי? אלה שקיבלו מיליונים? אלה ששדרו את המדינה? על מה את בכלל מדברת?

גאולה כהן (התחיה):

אבל לא רק כל בית וכל עץ בימית.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הסתכלי על תקציב המדינה, איך הוא נראה בגלל האנשים האלה, בגלל השוד שאנשים אלה שדרו את המדינה? באמת — כל עץ בימית בוכה, כל ענף בימית בוכה.

היו"ר מ' שחל:

חבר הכנסת צירלי ביטון, אתה תתחיל לספור לי עכשיו כל פרט, עץ וכל מה שקשור בזה, ולא נסיים את הדיון. אני מבקש שתאפשר לחברת הכנסת גאולה כהן לומר את דבריה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
טוב שהעצים לא מצביעים.

היו"ר מ' שחל:

העצים לא מצביעים. נכון.

גאולה כהן (התחיה):

אבל לא רק כל עץ וכל בית בימית, אלא גם כל עץ וכל בית ביהודה ובשומרון. אדוני שר הביטחון, כל עץ וכל בית בכל מקום בארץ-ישראל מדעזעים יסודותיהם, כאשר הגרון הזה מונף היום על בתים בימית.

אני ארצה היום להוכיח, שיש "לינקג" בין מה שקורה בימית ובין מה שקורה ביהודה ובשומרון היום ובין מה שיקרה

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון —
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

היוריר מ' שחל:

אני מאוד שמח שאתה שמח ואני מאוד שמח שאתה מפרש, אבל תאפשר לחברת הכנסת גאולה כהן להמשיך.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

גאולה כהן (התחיה):

אתה האחרון שגם כואב את זה. אם אתה כואב, רד לשם. תסכול יחד אתם את הייסורים. אל תברח.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אל תלמדי אותי מה לעשות.

גאולה כהן (התחיה):

אתה לא היית שם, ואינך שם, כי אתה אפילו אינך כואב את הכאב הזה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

את לא תלמדי אותי מה לעשות.

גאולה כהן (התחיה):

אני אומרת לך: אתה הצבעת, קבעת את גורלם של היישובים האלה, ואתה בורח מהאחריות ובורח מההתחייבות בגלל רגשות אשם שיש לך, במקום ללכת אליהם ולהסביר להם שם את מה שאתה מסביר לי פה. זו פחדנות, זו השפלה חזקה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

לא כולם גיבורים כמון. מה אפשר לעשות?

גאולה כהן (התחיה):

ובכן אחרי ה-26 באפריל אני חוששת מאוד, אם אכן יהיה פינוי, שעלולה להיות סכנה שנאבד את יו"ש.

שולמית אלוני (המערך):

לא יו"ש אלא יהודה, שומרון וחבל-עזה.

גאולה כהן (התחיה):

ואני אומרת היום, שיהודה, שומרון ועזה יהיו בסכנה של אוכדן. ובגללם — ראו את האכסורד — כדי לשמור עליהם, מסרו את כל סיני, את כל הנפט, עקרו יישובים, עשו כל זאת כדי לשמור על יהודה ושומרון, והשאירו את עצמם בלי כל אותן אפשרויות מדיניות, פיסיות ומוסריות, כדי לשמור על יהודה ושומרון.

בנושא של צה"ל אני אומרת לכם, אני אומרת לכנסת ישראל, ואני נמצאת שם: רוצחים שם יום יום את הציונות. איפה ועדת החקירה שתחקור את הרצח הזה? יום יום רוצחים מוטיבציה, העם כולו — גם זה שמסכים לקמפיין דיווידי — מתהלך מודאג, עצבני. כל אחד שואל את עצמו, מה יהיה אחרי ה-26 באפריל? זוהי אמת, שאם העם עצבני כיום, וגם הכנסת הזאת עצבנית, ולא חשוב על מה, ביסודו של דבר כולנו עם מודאג היום, והם כלכלו לנו את המוח בבחירות עם טלוויזיות צבעוניות, עם צ'חצ'חים, עם סזונים. איפה כל הנושאים שעמדו אז על סדר-היום? אנחנו, התחיה, אמרנו: על סדר-היום שאלה אחת — מה יקרה אחרי ה-26 באפריל, אם יהיה פינוי? וכולם, גם המערך, גם הליכוד, הסיחו את הדעת מהשאלה האמיתית אל כל מיני שאלות משניות: מי יציל את המערך? מי יציל את הליכוד מהמערך? מי יציל את המערך מהליכוד? ואף אחד לא רצה לשעוץ אלינו. היום, איפה כל השאלות ההן שהיו על סדר-היום? מה קרע על סדר-היום? מה מדאיג כל יהודי כיום? — השאלה שעמדה אז בבחירות.

לכן אנחנו דורשים עתה ללכת לבחירות חדשות, כשזה הנושא המרכזי, בלי הסחת הדעת על-ידי כל מיני ועדות חקירה

של חבלי-ימית? חבלי-ימית איננו ארץ-ישראל? למה יהודה ושומרון? איזו מיסטיקה יש מסביב לשם הזה? האם מפני שהוא מוכרז בתנ"ך? האם אנחנו גמרנו את ההיסטוריה שלנו בארץ-ישראל? הגלעד וההבשן לא מוזכרים בתנ"ך? מה זה — יהודה ושומרון כן, ימית לא? על יהודה ושומרון אנחנו נעמוד. אם חבלי-ימית הוא חלק מארץ-ישראל, זה חלק מארץ-ישראל, הוא לא פחות חשוב מיהודה ושומרון. ולמה פתאום תעמדו על יהודה ושומרון? מתי קרה שעמדתם חמש דקות כפני לחצים? כאשר קראתם ללואים ונתתם לו על הראש? זו חוכמה קטנה מאוד. מה קרה כאשר הוא קרא לכם והכניס אתכם לקמפיין דיווידי ונתן לכם על הראש?

בגין יצא לקמפיין דיווידי בלי הפלשתינאים ועם ימית וחזר בלי ימית ועם הפלשתינאים. נכון, היו לחצים. אבל האם הלחצים יפחתו אחרי ה-26 באפריל? האם אז, בלי סיני, בלי הקלף האחרון שעדיין אפשר לדבר עליו בקשר לחלקי ארץ, עם כל השחיתות של המושגים הפוליטיים אצלנו, של העיקרון של פינוי תמורת פינוי, של כלפים, של מסחר: האם אז תהיה הממשלה הזאת פתאום יותר חזקה? היא תעמוד על שלה? מתי היא עמדה על שלה? מתי היא עמדה על שלה כשהיו לחצים, לא כאשר היא היתה לבד, סולו? לא כאשר היא אומרת: "יהודה ושומרון, יהודה ושומרון", אלא כאשר אמרו לה: "לא יהודה ושומרון", כאשר המכשך התחיל ללחוץ?

לכן, לא רק שיש כאן היום בהבעת אי-האמון לממשלה עוצמה מוסרית, אלא יש גם עוצמה מדינית. זאת, מפני שאולי היה אפשר להבין את השגיאה, את הטעות הנוראה מתוך שרון הדעת, ההתלהבות המשיחית, המסולפת, המעוותת, לפני שלוש שנים — הרי היום כל ילד יודע ש"המלך הוא עירום". היום, מאחורי שלושת חברי סיעת התחיה, שתמיד ראש הממשלה דוקר אותנו בזה שאנחנו רק שלושה, הוא עצמו יודע שמאחורי שלושה האלה עומדים שלושה מיליוני מודאגים במדינת ישראל, בדרגות שונות של דאגה, עם פתרונות שונים, גם אלה שהאמינו וממשיכים להאמין שצריך לתת צ'אנס לשלום — גם הם מודאגים. היום, אפילו לא להתנות — אפילו לא להתנות — בהתנאה כלשהי את הפינוי הזה? לא לומר: רגע, אבל אנחנו רוצים לדעת מה בקשר ליהודה ושומרון? מי שרוצה לדאוג ליהודה ושומרון, האם לא היה עושה את זה קודם כולו? אם כן, למה אתם מספרים לי שאתם רוצים ליהודה ושומרון? האם יהודה ושומרון יהיו מובטחים יותר אחרי אפריל, או הרבה יותר מופקרים אחרי אפריל? אני בהחלט עומדת כאן ומאשימה את הממשלה.

מיכאל קליינר (הליכוד):

יהודה ושומרון מובטחים כל עוד הממשלה הזאת לא תיפול, ואת יודעת את זה.

גאולה כהן (התחיה):

הממשלה הזאת כבר עומדת על הברכיים. היא גם תשתטח, היא כבר הראתה לנו שהיא יודעת להשתטח.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

כל יום הממשלה בונה ומפתחת את יהודה ושומרון.

גאולה כהן (התחיה):

היו גם דברים כנויים ומפותחים בימית. היו גם עצים, ושזאת ארץ-ישראל — גם אתה יודע, והרבנות הראשית עושה מחר יום צום ואבל, הרבנות הראשית שאתה מאמין בה.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

היא לא אמרה לבטל, היא קבעה יום צום. אבל כן, אבל לא לבטל. אין מי שאינו כואב את הפינוי. אנב, הם אמרו גם דברים — אני שמח שהיא מקבלת את קביעת הרבנות הראשית.

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אי אמון לממשלה —

גאולה כהן (התחיה):
די, עצור.

עוזי ברעם (המערך):
— — —

גאולה כהן (התחיה):
לא, שרון זה אופרה מיוחדת. זו לא כל הממשלה. אני מדברת על הממשלה.

עוזי ברעם (המערך):
— — —

גאולה כהן (התחיה):
מכירה, אבל לא. שרון אינו מקבל פקודות, הוא גם נותן. זאת הבעיה.

לכן, אני קוראת לכנסת היום שלא להסתפק בהצעת איי האמון. אלא להגיש לכנסת הצעה של כל סיעות הבית, הקוראת לבחירות חדשות. אני חושבת, שאולי הקריאה הזאת אל הממשלה חעשה את שלה. אין אנו סומכים על נסים, אנחנו מביעים אי אמון, אבל יותר משאנו מרימים את אצבעותינו כאן, אנחנו נאחזים באצבעותינו בימים, באדמה — זאת הבעת אי אמון הנובעת מאמונה בעם הזה ובאויז הזה.

חזיל אמרו, שכל מה שמסרו ישראל את נפשם עליו יתקיים בידיהם — אולי זה יתקיים בידיו, הלואי, אמן.

היורד מ' שחל:

תודה רבה לחברת הכנסת גאולה כהן. חברי הכנסת, חבר הכנסת בן ציון רובין ויתר על רשות הדיבור. רשות הדיבור לחבר הכנסת יגאל הורביץ, ואחריו — לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, אחרון המשתתפים בדיון.

יגאל הורביץ (תל"ם):

אדוני היושב ראש, רבותי חברי הכנסת, ביום הגורלי שבו הוחלט על אישור הסכם קמפ-דייוויד, עמדתי כאן ליד הרוקן הזה והתרעתי על הסכנות ועל האסון שיקרו, אם ניסוג מסיני ולא נבהיר ולא יובהר מעמדם של יהודה, שומרון וחבל-עזה.

רבים רואים באישור העם ובאישור הכנסת — הכנסת אישרה והעם רצה בכך — את הסכם קמפ-דייוויד חלב שפוף, וסוכרים שאין לסגת ממנו, וזאת עובדה מוגמרת ושאין מה לעשות, אף כי חלק ניכר מן החששות שחששו אז מתאמת. יש אותות ברורים — רק עיוור ומי שאיננו רוצה אינם רואים אותם — המעידים על ההתייחסות של המצרים להסכם, והיא, על כל פנים, אינה כשלנו. העניין העיקרי לא הוכרע. אנחנו בכוונה הסתרנו. בכוונה כיסונו, התעלמנו, פידונו ערפל במודע, כדי שלא לפסוק ולא להכריע בגורל יהודה, שומרון וחבל-עזה, מתוך הנחה, שהומי יעשה את שלו. אך הומי איננו עושה את שלו, והולכות ונקבעות עובדות פוליטיות ברורות, ואותות ברורים, של עמדותיהן של ארצות-הברית ומצרים. השארת את הדברים פתוחים, הדברים אינם נעולים, ורק עיוור איננו רואה, שלאחר ה-26 הפוילי גידרו המריקנים: רבותי, זה היה שלב א', עכשיו הגיע הפוילי לנושא העיקרי, איך הם קראו לזה? — לב הכעיה, הכעיה הפלשתאית.

היו אותות ברורים, שתבעו הרהור מחודש בזמן שנותר, כדי לראות ולומר: יש לחבוע חשובה ברורה מארצות-הברית. האם מוכנה ארצות-הברית להיות רבקה בהסכם קמפ-דייוויד ובאוטונומיה כפי שנקבעה, ל-4-5-6 שנים? או לא? לקבוע זאת היום. האם המצרים מוכנים לקבוע ולאמץ להם את ההסכם ולא להיפרד ממנו ולא להיתקף ממנו? — שיאמרו זאת בטנם ולך. אבל הממשלה איתנה בדעתה, כנראה, לדיבוק במלה הכתובה ובהסכם החתום ולא לסגת מהם.

ורצח ארלחורוב, וכמו שאמרתי — טלונזיות צבעוניות. ראש הממשלה צריך להתפטר לא מפני שתוצאת ההצבעה תהיה חיך כזה או כזה, אלא מפני שהעם מודאג היום, ומפני שלמעשה לפנות את חבל-ימית זה משימה בלתי אפשרית — לא מבחינה טכנית, מבחינה טכנית, כמובן, צה"ל יכול "להרים" את כל המתחללים, אבל אין לו כוח ביד להרים אותם. לא די שתהיה לו לא אלא צריך להיות לו גם כוח ביד, כוח נפשי. יש לו, לראש הממשלה, רגשות אשמה, הוא יודע מה זה כוח. הוא יקבל דיווחים מהשטח, כן, הוא מקבל דיווחים מהשטח גם על חיילים שאינם רוצים ללכת למשימה זו. 120 חיילי נח"ל מוצנח מגדוד 50 סירבו ללכת לפנות ואמר: אנחנו לא באנו בשביל הרבר הזה. יודעים את זה, וזה מחלחל בתוך הצבא, וטוב שיש לנו צבא כזה. אני אומרת את זה לזכותו, מעבר לכך שכל חייל צריך למלא פקודה. נכון שכל חייל צריך למלא כל פקודה, אבל כל אדם יש לו גם מצפון, יש לו גם פקודות לבן.

לכן אנו קוראים היום לראש הממשלה, שלא לספור את הקולות אלא לספור את הדאגות, ולהיות רגיש לקול האמיתי הוועק מן השטח בימית, כי היום מתמקד המאבק על ארץ-ישראל בימית. בכל דור זה מתמקד בקבוצה אחרת. במקום אחר, היום זה שם, לא שהם טובים מאחרים, אבל היום קבע הגורל, שהמאבק על ארץ-ישראל הוא שם, ומשם עולה הקול. מי שממשיך שלא לשמוע אותו בכוונה תחילה — הוא חירש. הוא חירש. מפני שהוא אוטם את אוזניו מלשמוע את הקולות האמיתיים, והוא ייתן את הדין, בהיסטוריה, על העניין הזה.

עוד היום אפשר לבוא למובאק ולאחרים ולהגיד להם: מה אתם רוצים, שאני ארים יד על נשים, על ילדים, על חלק אידיאליסטי ואמיתי של עם ישראל? מה יש, ה-26 באפריל זה תורה למותמר מסיני? אי אפשר לדחות את זה כדי לחשוב רגע, כדי שלא לעשות את זה בעצבנות כזאת? מה יש, את הנפט לא נתנו כמחווה למצרים חורש לפני התאריך? מה כוער? מה רצים? יש לשבת ולעצור לפחות כדי "לעשות חושבים", וללכת לבחירות עם הנושא הזה, ולפני שיש עובדות מוגמרות, כדי שהעם הזה לפחות יראה את העיקר, שלא תוסס דעתו מן העיקר, ויתייחס אליו.

לכן, אילו הייתי מאמינה שראש הממשלה מוכן לשמוע את הצעה הזאת — והוא בוודאי מצטער על הרבה עצות שלא קיבל מהבמה הזאת ממני ומאחרים — לו הייתי מאמינה שהוא בכלל שומע אחרים, ולא רק את עצמי, עדיין הייתי ממשיכה לפנות אליו. אבל אני יודעת, שאין תועלת בעניין הזה. אמרתי פעם, כאילו בנדיחות הדעת, שאם מובאק יבוא מתר ויאמר לו: אני רואה את הדיספורים שאחזה עובר, אתה יודע מה, כמה זה חבל-ימית, 1.3% מכל סיני? אני עושה מחווה, אני מוותר — היה אומר לו ראש הממשלה: לא אדוני, כנחשו וכלשונו תקבל עד המילימטר האחרון, אפילו תכריז עלי מלחמה.

(צחוק באולם)

כזה זה, ממש רצות אמוק כזאת, דיבוק כזה. אי אפשר לעצור. כל האורות האדומים נדלקים, כל האורות "העצור", כל האורות המוריס "לעצור", לחשוב. וכל הממשלה, המופיעה כרדיו כך או כך עם כל מיני הכרזות: עשו למען השלום וכו', אילו היה קם מר בגין בוקר אחד — "בלילה ההוא נרדה שנת המלך" — והיה מספר על סיפורים בלילה, שהוא ראה ילדים או ילד אחד ברחוב והוא וכולי והיה אומר די — או כלשון זאב דבוטניסקי, "באסטה" — כל הממשלה היתה מדקלמת, מחזרה מחזיקה אחריה והיתה אומרת: באסטה.

מחמד ותד (המערך):
מה זה באסטה?

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
— שינוי להביע אי-אמון לממשלה —

מרדכי בן-פורת (ח"ס):

חבר הכנסת שריר, תן לחבר הכנסת פרט להקשיב.

שמעון פרס (המערך):

זה בסדר, גדלו באותו מקום — — —

יגאל הורביץ (ח"ס):

אני בא לומר, שצריך להקים ממשלת אחדות לאומית עם כל מי שמבין, שהמצב הוא מצב חירום. צריך להקים היום ממשלת אחדות לאומית בלי כל שיקולים אישיים, ואני מעז לומר, גם בלי שיקולים תנועתיים. צריך להקים את ממשלת החירום הלאומית ולנסות, בכל הכוחות, כבר היום, להבהיר בינינו לבין ארצות-הברית, בינינו לבין המצרים, מה יקרה לאחר ה-26 במרץ. צריך להסיק היום את המסקנות. היום צריך להחליט מה לעשות אם יתברר, שאנו הולכים במודע אל הקיר האטום שנקרא שלום מבויס, מזוין לחלוטין. קר, צונן, שמאחוריו אין שום דבר, פרט לשגרירות עם כמה חיילים, לרוב ישראלים למצרים ולא מצרים לישראל, כמובן, בלי עסקות משותפות, בלי מפעלים משותפים, בלי ההדרכה הגדולה של ישראל בסני — אנו מכירים את זה, יש להם גרמנים ויפנים, יש להם מי שידריך אותם, הם לא "מתים עלינו". אנונו משתוקקים ביותר, אבל מתברר שזאת אהבה חד-דדית. אני בא לומר, כי ממשלה שאין לה אומץ ו"אין לה דם" לעשות מה שצריך, ורוצה למצוא חן ולהעלות בשנה קריטית כזאת את רמת החיים ואת הצריכה הפרטית כ-11%, כדי למצוא חן בעיני משהו ולא לראות מה יהיה בעוד חודש, בעוד תודשים ובעוד שלושה חודשים. ממשלה כזאת צריכה להשתדל עד כמה שאפשר להרחיב את השורות ולקרוז לשותפות מלאה. על כל פנים, אני אינני רואה מה טעם יש לחיות על ססמאות כשהרגליים אינן על הקרקע.

הי"ר מ' שחל:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. אחרון המשתתפים בדיון.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני הישבי-ראש, כנסת נכבדה, בקשה לי ליושב-ראש, האחרון תמיד טובל מהרחש של הרגעים שלפני הצלצול.

הי"ר מ' שחל:

חבר הכנסת וירשובסקי, אני אדאג שיהיה שקט, ואתה לא נראה לי טובל. חבר הכנסת רויני מילוא, חבר הכנסת עוזי ברעם, חבר הכנסת יוסי שריר וחבר הכנסת אהרן הראל, אני מבקש מכם שתקשיבו לדבריו של חבר הכנסת וירשובסקי או לפחות שתדברו בשקט.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני הישבי-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להתייחס בדברי לא כל כך למדיניות של הממשלה אלא לתוצאות שיש למדיניות הזאת כלפיו, כלפי העם וכלפי החברה. אני חושב שבכולנו, בנו עצמנו, כדור שלנו וכדור של הילדים שלנו, חל כרסום נורא באמות-המידה המוסריות שלנו, ואני חושש שהחוסן הפנימי, שאפיון תמיד את החברה הישראלית ונתן לה את הכוח להתקיים, להתבסס ולהתקדם, החוסן הפנימי הזה נפגע והולך כתוצאה מהפעולות של השלטון, שהן הרי נחלת הכלל מבחינת העובדות התזוורות אלינו יום יום בטלוויזיה, ברדיו ובעיתונות — ואינני בא להאשים אותם אלא את אלה הגורמים לכך.

נתייחס למה שקורה בימים, בדומה של איצנו, להפרת החוק המסיבית, הפרת חוק שמשולחבת על-ידי אידיאולוגיה שאומרת שיש חוק מעל החוקים, להרמת היד על חיילי צה"ל,

ברצוני להתייחס במלים מספר לנושא העומד לדיון היום — הצעת אי-האמון לממשלה שהוגשה על-ידי סיעת המערך. אני תומך ללא סייג בעמדתו התקיפה של שר הביטחון, שתהיה יד תקיפה שלא חיתן להתפטר, הן ברמת-הגולן והן ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. אבל הכעז שלי — שעליה אני מערער, שבה אני תוקף ומבקר קשות את הממשלה — היא, הכולל יודעים אותה: מה יקרה בתודשים הקרובים? הכולל מדרים על הנכונות והצורך להיאבק אולי נגד גורמי חזן שיהיו, ארצות-הברית בוודאי, אבל בעצם כל העולם המערבי, יותר מזה, מעבר לעולם המערבי, יד אחת עשו כולם נגדנו, וכנראה לרבות ארצות-הברית בזמן הקרוב, כדי ללחץ עלינו לקבל את התכתיבים שיהיו. אנונו נרגיש זאת היטב בזמן הקרוב.

אם יש לי ערעור ויש לי ביקורת נגד הממשלה, זה בתחום הנוסף, בתחום של ההכנה או ההתכוננות לקראת המצב שיהיה, והמצב הזה יהיה גם אם נכרח מכך ונתעלם מכך. יום אחד נפקח את עינינו ונראה באיזה מצב אנו. אנונו חיים במדינת האוכר-דפט החמורה ביותר שקיימת, ורוצים להתעלם מכך. השרים אינם רואים את היצר, כל אחד מהם רואה את מעט העצים שלו. ראש הממשלה אינו מחשיב כל-כך את עניין הכסף — מה זה כסף, זה עניין טפל, כולנו איננו רוצים כשום אופן לנהוג לפי היכולת והאפשרויות שלנו. זאת ממשלה שאיננה רוצה, במודע, מתוך קלות-דעת, להכין את המדינה למצב חירום, ועוסקת בכל מיני דברים טפלים. אתם רוצים דוגמאות? — הדוגמה הקלסית: לעשות היום את החשבון בין התנועה הרביזיוניסטית דבין תנועת העבודה, חשבון שלא נפרע ועכשיו הוא צריך להיפרע, עכשיו, חודש ימים לפני הנסיגה מסני, חודש ימים לפני הכ' שלאחר הא' שיגידו לנו האמריקנים. עכשיו להכניס הסחת-דעת, זה אולי כדאי היום. חיים בכותרות, חיים בנאומים, חיים בצילומים, ולא חיים במציאות והרגליים אינן על הקרקע. אולי יש ויכוח בין תנועת העבודה של פעם ובין התנועה הרביזיוניסטית, שמה שמאפיין אותה הוא, שהרגליים אינן על הקרקע. איפה אתם נמצאים? מה קורה לכם? אינכם יודעים מה יקרה מתרומחיותיכם? — שניים וחצי, שניים ושלושה-רבעי, שניים ורבע מיליארדי דולר בתעלולים כאלה וכאלה, הלוואי שלא יותר, גירעון שמדי שנה הולך ותופח, הולך ותופח כדור השלג המושגע הזה, רץ, ואנונו הולכים בתלות אירוכות-טווח ומשיגים הלוואות קצרות-המועד בריבית הרבה יותר גבוהה, וכביכול הרזרבות נמצאות, איך בנק הפועלים ובנק לאומי משיגים לנו כסף לזמן קצר בדולרים?

עקב גיל (המערך):

לפי הארי — הארי שחבורה — אין מצב טוב משלנו.

יגאל הורביץ (ח"ס):

האמן לי, האחרון שצריך להפריע לי זה אתה, תן מנוחה עכשיו, זה לא עניין של ויכוח פועט, הוויכוח הוא לא על הצעה זו או זו, אלא לאן אנונו הולכים בכלל. זה יותר מאשר הצגה של ויכוח מי אומר למי או מי מקנטר את מי, אני מדבר עלינו, שחושבים, ברובנו בצדק, כי אנו פטריסטים שמוכנים לתת הרבה למדינת ישראל. מה אנחנו עושים? מר בגין מציע — ואני מאוד מאוד מעריך את מר בגין, את מעלותיו ואת כושר המנהיגות שלו, אני האחרון שצריך לומר את זה — למפלגת העבודה להקים ממשלת אחדות לאומית, ומפלגת העבודה, בלי להיכנס כלל לכל הנושא, אומרת שאין על מה לדבר. הרי חייבת לקום ממשלת אחדות לאומית, ומהר, ואם מפ"ם תברח, ואם "אומץ" יימלט, שיימלטו. צריך להקים ממשלת אחדות לאומית ומהר, מכיוון שכל בתפיס רחבות וכל רצון לאומי אמין ואמין אנונו לא נחזיק מעמד. ואחרי מה שאמרתי על מדינת ה"אוכר-דפט" — — —

קואליציוני וכדי להחזיק את הממשלה הרעועה הזאת על כנה מוכנים לסגור למעשה, אם לא להלכה, חברת תעופה כמו "אל על". כדי להציל את הממשלה מוכנים להגיע לעימות רציני ביותר עם יהדות העולם של שינוי החוק "מיהו יהודי". אינני נכנס עכשיו לשאלה האם צריך לנהוג כך או אחרת — יש לי עמדה ברורה בנדון — אבל עובדה היא, שמפלגה מוכנה למען שררה וכיסא למכור את הערכים של עם אחד, עם ישראל, כאשר מגיעות תביעות מיהדות העולם, אין מתחשבים בהן, מוכנים לשנות את החוק ובלכד שהקואליציה הבלתי-קדושה הזאת תמשיך להתקיים.

כל הדברים האלה מביאים אותנו למחשבה, שמהו יסודי מקולקל במערכת השלטון של הממשלה הזאת. ייתכן שיש הרבה מעשים שאפשר לומר עליהם: כך דרכו של עולם, ופוליטיקה איננה הדבר הנקי והטהור ביותר, אבל כאשר אני רואה מבית ומחור, שאנו חייבים לוותר על החשוב לנו ביותר, על ערכים ועקרונות, כדי לקיים ממשלה כושלת ששברה את הקונסנסוס בעם, אינני חושב שזוהי ממשלה הראויה לאמון הציבור. אני חושב שזוהי ממשלה שצריך להחליפה. לכן אנו מצביעים בעד הצעת אי אמון בממשלה.

אדוני היושב ראש, אם לפני נאומי של שר הביטחון הייתי יכול לחשוב, אולי כאלפית האחות, שלא צריך היה להעלות את הצעת אי אמון, הרי לאחר ששמעתי את הטון ואת צורת הדיבור של שר הביטחון, העושה חשבונות, השולף נתונים ממסמכים שמוטב שלא היה שולף אותם, המחלק ציונים ושואל למה נהגו כך ולא אחרת במקום לתת חשיבות על השאלות הכועדות באמת — אני משוכנע שממשלה שיש בה השר הזה, אשר מבטא את הממשלה יותר מכל שר אחר, פרט לראש הממשלה, בממשלה כזאת אין לי אמון, וטוב שהיא תלך מהר ככל האפשר.

היו"ר מ' סבירור:

תודה רבה לחבר הכנסת וירשובסקי. רשות הדיבור לראש הממשלה.

ראש הממשלה מ' בגין:

אדוני היושב ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, אני מקווה שזאת הפעם האחרונה שאני נואם בניגוד לתקנון ובחסדו של היושב ראש, בישיבה. מתוך הנחה שכשכוננו בא — לי יהיה ריון נוסף בהצעה להביע אי אמון בממשלה —

קריאות:

לא שומעים.

ראש הממשלה מ' בגין:

אני מביע תקווה, שאחרי חוס פגרת הפסח אני אוכל לעלות על הבמה ולנאום ככל חברי הכנסת, על-פי התקנון, ועם הכנסת הסליחה.

אדוני היושב ראש, מחר או באחד מימות השבוע תתכנס ישיבה של מועצת הביטחון לדיון במעשי הדיכוי של ישראל ביהודה, בשומרון ובכרמל-הגולן. מי יום את הישיבה הזאת? הווי אומר — סוריה.

יש כאלה האומרים בלשון מליצה, שמועצת הביטחון היא הבית הגבוה לצדק הבין לאומי. לפי הכרתנו ועל-פי העובדות, זה בית המשפט הגבוה לעול ולצביעות. אבל צריך לזכור, כיצד באה סוריה לאותו מוסד בין לאומי הקרוי עליון. על-פי המקובל, השאלה הממשית היא, האם היא באה אל המוסד הזה כדייים נקיות? והתשובה היא כדלהלן: לפני תורשים אחדים בלבד ניתנה לצבא הסורי הפקודה לדכא את מה שהיה מכונה

להתנגדות לפעולות השלטון. לגרמת הנוק בידעין ובדורן לרכוש של מדינת ישראל. לכל זה גרם קוצר הראייה של הממשלה, שהיתה יכולה למנוע את כל התופעות האלה, אילו היתה פועלת בזמן ובצורה הנכונה נגד הניצנים הראשונים של הפרת החוק, אבל לא, היא לא עשתה זאת, וכיום אנחנו רואים ערב בטלוויזיה, איך צריך צה"ל לפעול נגד מפירי חוק, איך זה משפיע עלינו, איך זה משפיע על ילדינו, איך זה משפיע על אנשים שצריכים לשרת בצבא, ואלה דברים שאי אפשר להגיד שהם כורח שנגזר עלינו. עם קצת תבונה אפשר היה למנוע אותם ואפשר היה להגיע לפיני ימית, אולי מתוך אותו כאב שמדברים עליו, אבל לא חיו הפרת חוק גסה כפי שהיום עושים אנשים, שלא גרו שם ולא סבלו שם ולא פיתחו שם, אלא אנשים שרוצים להשיג הון פוליטי.

בצפון הארץ, בגולן, אנחנו רואים אזור, שהיום הוא חלק ממדינת ישראל ונהגים בו כמו באזור צבאי ומפעילים בו חקנות חמורות ביותר, וראש הממשלה אומר, "מה אני יכול לעשות, אומנם גם אני לא אוהב את החקנות האלה אבל מוכרחים להפעיל אותן כדי להגן על אזורי ישראל, לרבות אזורי ישראל הערבים". אם זה כך ואנחנו נזקקים לנשק של חקנות שאנחנו פסלנו אותן, שאנחנו ראינו אותן חמיד כדבר שלילי, משהו מנהלת העבר שצריך למחות אותו — משהו יסודי אינו תקין בפעולתה של הממשלה, אשר הביאה עלינו את חוק הגולן, ואחם זוכרים איך הביאו לנו את חוק הגולן, וגם על זה יש לדבר, שתוך פחות מעשר שעות בכית הזה הביאו בדחפור חוק שרק הביא לנו נזק, וכל אלה שהעזו לומר, שהחוק הזה יביא לנו נזק, והגדרו כאן על-ידי גורמים שונים כעריצים, כעוכרי ישראל, כבוגדים, כמפריעים לפעולתה של הממשלה. אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, מה שקורה היום בגולן קורה בשטח מדינת ישראל אליבא דמחוקק הישראלי, וזה יכול לקרות גם באזורים אחרים, נורמות וסודיות של זכויות אזור נרמסות ברגל גסה, ואנחנו חייבים להשלים עם זה. מה יחשבו האזרחים שקוראים על זה כל הזמן? האם זה לא ישפיע עליהם? האם הם לא יגידו, רגע אחד, אולי אין ביריה אלא צריך לפגוע בזכויות האזרחים לא רק שם אלא גם במקומות אחרים? זה מגיע לידי כך, ששופט בית-המשפט העליון לשעבר, שרוצה לבוא לבקר באזור כראש האגודה לזכויות אזור, אין נותנים לו להיכנס לשם. אני חושב שההידרדרות המוסרית וההידרדרות הערכים שלנו הגיעו לקצב מסחרר ומפחיד.

בגדה אנו רואים, כי באמצעים אלימים, באמצעים חריפים, אנו נאלצים להשליט את החוק והסדר. אינני בעד ידיו אבנים או תקיפת חיילי צה"ל או עשיית פעולות נגד אנשים שנמצאים בשטח בתוקף תפקידם. אבל עצם היותם שם כחיל כיבוש, כאשר מאחורי גבם יש התנחלות רכתי, מביאה לתהליך הזה.

אם אני משווה את הכתורות של העיתונים של היום עם הכתורות של העיתונים בשנים 1946, 1947, 1948, אני רואה דמיון מפחיד ומוזעזע בין הכתורות דאז ובין הכתורות של היום. אלא שבאותן שנים אנו נלחמו נגד שלטון זר, והיום נלחמים בנו אלה שרואים בנו שלטון זר. מצב זה מוכרס בנו ואנו חייבים להכיר בכך, שאם נמשיך לשלוט כפי כזה, בהרבה ובלתי כירה נגיע לאלימות הולכת וגוברת בגדה, שתחייב אותנו להשתמש בכוח. וזה יפגע בערכים שלנו, בציונות, במוסר שלנו.

אדוני היושב ראש, יחסי אנוש נפגעים כתוצאה מכך במדינת ישראל. נאמר לא אחת: אדם לאדם זאב. אני רואה בחברה נוראה את ההמונטנות של הערכים במערכת הפוליטית שלנו. אני רואה שבהסכמים קואליציוניים אפשר למכור גם את העיילות הכלכלית וגם את המוסר. למען הסכס

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להכרע א"אמון לממשלה —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי אתה שתגיד לי לסתום את הפה?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איוו גסות-דורות של חבר, כנסת.

הי"ר מ' סבדור:
חברי הכנסת, אני מבקש שקט וקצת דרך-ארץ.

ראש הממשלה מ' בגין:
לא רק אנחנו, בית ישראל, שמענו את ההודעה הזאת, כל העולם שמע אותה. אחם יודעים שזאת הודעה כוזבת. לא היו שום יריות בלדים. אני הראשון שהבנתי צער בישיבת הממשלה בבוקר על הפגיעה כנפש שהיתה. היא נגרמה ביריות שנורו כדי להגן על חיילינו. אבל כל אכזר בנפש מצערת. אנחנו איננו רוצים לשפוך דם של שום ערבי. גמרנו אומר שלא לשפוך בשום תנאי דמו של יהודי. איננו רוצים שיהרג ערבי. אנחנו רוצים לחיות עם האוכלוסייה הערבית בארץ-ישראל בשלום ובכבוד הדדי. אבל לפעמים קורה — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
יום יום שופכים דם. אתה שולח ביכת עידוד לחיילים שיורים.

הי"ר מ' סבדור:
חבר הכנסת טובי, אני מבקש שלא להפריע. אני שמעתי כמה הערות שלא הגבת עליהן קודם, כשדוברו למה אתה לא מגיב. למה פה אתה מגיב? שאלו אותך למה לא הגבת במקום אחר. לפחות אל תגיב כאן.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

הי"ר מ' סבדור:
חבר הכנסת וילנר, אני מבקש שלא להפריע. מדבר ראש הממשלה.

ראש הממשלה מ' בגין:
ראיתי אמש את האבנים שהכינו נגד חיילי צה"ל, סלעים. ידידים יקרים מהאופוזיציה. כל אבן זאת עלולה להרוג בן אדם.

יוסי שריר (המערך):
בסיפות אין כרייה. יש דינמיקה מסוימת.

ראש הממשלה מ' בגין:
חבר הכנסת יוסי שריר, אטפל בך הערב. חכה. אטפל בך הערב. במאמר של "ניריווק טיימס". אל תמהר. יש לי מאמר שהופיע ב"ניריווק טיימס" בחתימתך. אני קראתי אותו. אולי חבר הכנסת פרס לא קרא. הוא ישמע היום את תוכן המאמר שלך ב"ניריווק טיימס".

בוורדי, זאת טרגדיה. אבל יאמרו לנו שיורים בלדים?

מה, כיהודה ובשומרון ב-15 השנים האחרונות לא היו יריות? חברי יורכי חבר הכנסת יצחק רבין, כאשר אתה היית ראש הממשלה, לא היו יריות ביהודה ובשומרון? אנחנו פעם ניקרנו את עיניים? אנחנו פעם אמרנו, שיורים בלדים, או שהתיעבנו מאחוריים? ערב התכנסותה של מועצת הביטחון אנחנו נתנו חומר לסורים ולאחרים להיות קטגורים נגד עם ישראל?

יכולתי לומר: בושתי ונכלמתי. אני אומר: כאבתי והצטערתי. אני מדבר אל חברים שהם פטריוטים. אני אומר את זה בכל ההכרה. אבל איך נוהגים פטריוטים ערב ישיבת מועצת הביטחון? זה סוף פסק?

מרד בעיר חמת. על-פי הידיעות המוסמכות שכידנו, טבח הצבא הסורי 6,000 איש, אשה וילד; 3,000 נעדרים עד היום הזה. לא נתכנסה מועצת הביטחון, לא היה שום גינוי, גם לא של מחלקת המדינה של ארצות-הברית.

אין זה סוף פסק. אביא לידעת הכנסת את העובדות כפי שהן נודעו לנו: 1978 — הסורים נכנסו למלחמה עם הנוצרים בלבנון וכבשו חלק ניכר מאדמתם. הם פעלו על-ידי הפגזה מסיבית של השכונות הנוצריות שבמזרח ביירות. הפגזה זו גרמה לאלפי אכזות, הרוגים ופצועים בקרב האוכלוסייה האזרחית, לכריחה המונית של תושבים אל הר הלבנון, ולהרס מרכיב הרבעים הנוצרים של עיר הבירה של לבנון. מאז הרבעים הנוצרים הם בבחינת רכעי רפאים. אוגוסט 1978 — כוחות סורים נכבשו את מרחב כתרון הנוצרי שבצפון לבנון. הם הפגינו — מה שהיה מכונה טיהור כפרים. באחד הכפרים נעצרו והוצאו להורג מאות שרירות וישיה חשודים, שניים מהם קרובי משפחה של חברי פרלמנט לבנונים בני האזור. פעולות אלה נפסקו רק לאחר מחאות חריפות של הנשיא סרקיס לפני הנשיא אסד. 27 ו-28 ביוני 1978 — קבוצה חמושה שנשלחה על-ידי הסורים פשטה על שלושה כפרי נוצרים בצפון הבקעה, חטפה 40 יוונים קתולים ורצחה 26 מהם. דצמבר 1980 — יוני 1981: הסורים הקיפו את העיר זחלה, כיתרו אותה מכל עבר. הם תקפו את העיר ברציפות במשך שבע שעות בארטילריה כבדה וגרמו לעשרות הרוגים בקרב האוכלוסייה המקומית. בחודשים הבאים התנהלו כמה סיבוכי קרבות כינם לבין הכוחות הנוצריים. ההפגזות הסוריות פגעו באלפי תושבים מקומיים וגרמו בעיר הרס ניכר. הכיתור הסורי גרם למחסור חמור במצרכי אספקה בסיסיים, ולפרקים הם אף לא אפשרו הכנסת ציוד רפואי לעיר. יוני — יולי 1979 — נערות מצוירות בתחמקלים יצאו כדי להוריד את רעלות הפנים מנשים סוריות. הן לא ניסו להשתמש בנשק נגד נשים — עד שהורן להן להפסיק את ההתעללות הזאת. מרס — אפריל 1980 — כחלב שבצפון סוריה היה מה שנקרא מרד עממי. הסורים הכניסו טנקים. כוחות הצבא ביצעו טיהורים נרחבים של שכונות העיר. תוך שימוש באכזריות, כאלומות נגד האוכלוסייה המקומית. יולי 1980 — בכלא תרמור נרצחו מאות אסירים בקרב האנשים הקרויים האחים המוסלמים וכן בקרב בני המשפחות של החשודים. נקבע חוק להקמת בתי-דין שדה לשיפוט מהיר של חברי האופוזיציה. 29 בספטמבר 1981 — שוב התעללות באוכלוסייה אזרחית. ולבסוף, כמה שהתחלתי, הטבח באוכלוסייה האזרחית בחמת.

אדוני היושב-ראש, שום גינוי לא הושמע בשום מדינה תרבותית בעולם לגבי מעשי זוועה אלה. גם משם לא נשמע שום גינוי.

עכשיו מתכנסת מועצת הביטחון כדי לשמוע את התלונה של המדינה הברברית הזאת, של המשטר הרצחני הזה — הוא יבוא להתאונן על מדינת ישראל.

הנה, בעצם הימים האלה אנו מספקים חומר למתאוננים הסוריים במועצת הביטחון. שלשום הקשבתי וצפיתי בטלחיתיה, סופר שם על ישיבה של הנהלת המערך. כל הכבוד לחברי וליריבי מן המערך, הישיבה היתה סגורה. אבל הודלפה מן הישיבה הנועלה ידיעה, שלפיה אדם חשוב, בעל זכויות רבות במדינת ישראל, קצין בכיר לשעבר, אוחז שיש לו היום כל חופש הביטוי, אומר: יורים בלדים. ולא היתה שום תגובה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

זה נכון.

מאיר כהן-אביב (הליכוד):
סתום את הפה, די כבר.

האדם. אז אנחנו מנסים להחזיר את הסדר ואת החוק על כנו, היום, על-פי המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה. אתה קורא לזה "דיקטטורה צבאית"? זה שם? זה נכון? איננו נותנים למורדים במלכות ישראל להשתולל. זה חטא של הממשלה? איך אתם הייתם נוהגים? איך נהגתם כאשר היו התמרדויות כאלה ביהודה ובשומרון ובחבל-עזה? האם איננו זוכרים? האם אנקר את עיניכם היום? האם אני אספק שוב חומר למועצת הביטחון? לא אעשה זאת. אבל למה אתם מתבטאים בצורה כל-כך חסרת אחריות? האם אינכם יודעים שכולנו חיים בבית וכוכית? האם זה סוף פסוק?

הנה קרא קריאת ביניים חבר הכנסת הנכבד, יוסי שריד. יקשיב רק רגע לדברי, לפני יומיים אני קורא ב"ניוירוק טיימס" מאמר החתום על-ידי יוסף שריד. כל הכבוד, סופר בין-לאומי כותב מאמרים ל"ניוירוק טיימס", אני קורא. החלק הראשון מוצא חן בעיני מאוד. הוא אומר לאמריקנים: מה אתם עושים. אתם מטילים סנקציות על מדינת ישראל? זה כעצם רק מאחד את העם נגד המדיניות שלכם. לא טוב, לא טוב אתם עושים. אני כל-כך שמחתי, התכוננתי ליום שבו אבוא לכנסת ואצלע עד למקום הזה, ואשאל פתק לחבר הכנסת יוסי שריד ואודה לו על המאמר הפדגוגי היפה שהוא הביא כאחוזי העם של ארצות-הברית. אחר כך, אני מגיע לחלק השני, שומו שמים. הוא מסביר לעם של ארצות-הברית איך הוא צריך לנהוג, איך הוא צריך להביא לכך שתהיה הכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם היהודי, כפי שהעם היהודי יכיר בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. בשני המקרים — מדינה, לעם היהודי יש כבר מדינה. עכשיו צריך להקים מדינה פלשתינית. חבר הכנסת פרס, האם זו דעתך?

שמעון פרס (המערך):
לא.

ראש הממשלה מ' בגין:
אם כך, כתוב זאת ל"ניוירוק טיימס".

שמעון פרס (המערך):
זה כתוב גם בהסכם קמפ-דייוויד.

ראש הממשלה מ' בגין:
לא. לא נכון. על-פי הסכם קמפ-דייוויד לעולם לא חקום מדינה פלשתינאית.

שמעון פרס (המערך):

ראש הממשלה מ' בגין:
תן לי לסיים את המשפט. אני רוצה להעיר את תשומת לבך שהחתימה היא כזאת: יוסף שריד, Member of the Labour opposition party. אם לא תחיש שאין זו עמדת מפלגת העבודה, דע לך שהירושם בקרב מיליון אמריקנים אשר קוראים, במישור או בעקיפין, מאמרים המתפרסמים ב"ניו יורק טיימס" יהיה, שזאת עמדתה של מפלגת העבודה. שמעון פרס (המערך):

מתוך הטקסט אפשר להבין זאת, כי כתוב, The legitimate rights of the Palestinian People

ראש הממשלה מ' בגין:
לא נכון. זה הלאו אוטונומיה. The legitimate rights.

שמעון פרס (המערך):
לא.

חבר הכנסת שם-טוב מיהה בידי שר הביטחון על שלא הזכיר את הודעתו אחר הביקור שלו ברמת-הגולן. הוא אפילו אמר, אדוני היושב-ראש, שקיפחו אותו, ואפילו התבטא שזאת עוד הוכחה לקיפוח של עדות המזרח. אני לא אקפה את עדות המזרח, ויקטור ידידי, וגם לא אותך.

יקטור שם-טוב (המערך):
אני חשבתי שיש לך חוש הומור.

ראש הממשלה מ' בגין:
רגע, תן לי לדבר. אני מדבר ברוח טובה. אתה עלית לרמת-הגולן, חזרת, שמעתי את דבריך: "דיקטטורה צבאית". דיקטטורה צבאית?

יקטור שם-טוב (המערך):
אני קראתי מ"דברי הכנסת" — — —

ראש הממשלה מ' בגין:
אני מדבר על מה שקרה: ביומיים האחרונים. הרי אתם לא רוצים ועדות חקירה לגבי העבר, מה אתה מזכיר מה שאמרתי לפני 20 שנה? כבר אמרתי לחבר הכנסת רובינשטיין, גם היום זו דעתי: ישנה החוק — לא יהיה זה חוק, חוק מדינה, ואם אפשר על-ידי להגן על חיילי ישראל, אנחנו נשתמש בחוק הזה. מה פה החידוש?

מה זו דיקטטורה צבאית? נו, ודאי, אנחנו החלנו את החוק הישראלי על רמת-הגולן. אתה התנגדת. שבעה מחברי המערך הצביעו בעד החלת החוק על רמת-הגולן. נכון או לא? נכון. חבר הכנסת בריזה? נכון. חבר הכנסת רענן נעים?

רענן נעים (המערך):
שמונה הצביעו.

ראש הממשלה מ' בגין:
שמונה, הוא השמיני. אכל גפילטע-פיש והצביע. שמונה חברים של המערך הצביעו בעד. חברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמחלינו. נכון? סילתי לי על שאני מזכיר לך את חטאיך, אבל החטאים האלה ישמשו היום לרגלייך בגן-העין.

דינאל רוזוליו (המערך):

ראש הממשלה מ' בגין:
הא, גם אתה, חבר הכנסת רוזוליו, הצבעת.

דינאל רוזוליו (המערך):
אני הצבעתי בעד. נכון שהיו חברים שהצביעו בעד — —

ראש הממשלה מ' בגין:
חבר הכנסת רוזוליו, מה אתה מפריע לי? מה יצא מזה?

ובכן, הרויב המכריע בכנסת החליט להחיל את השיפוט, המשפט והמינהל של המדינה על רמת-הגולן, יש מרידה בהחלטה זו של הכנסת, בהסחת הסורים וארגון המחבלים. ואנחנו קוראים להם, לפתח(דרוזים ברמת-הגולן, לא לפתח(דרוזים אלא לנשוא(דרוזים: לא נכפה עליכם אזהרות ישראליות, לא נכפה עליכם שירות בצבא, אבל אל תפעילו טורו. הם הפעילו טורו איום, טורו דת, טורו ששולל את כבודו-של אדם. אני שמעתי שהתאוננו על הטרור הזה. לא קברו מתים בגלל הטרור הזה. לא היה אפשר להשתתף בחתונת הבת בגלל הטרור הזה. אז מה, אנחנו צריכים להשלים אתו, גם אחרי החלטת הכנסת? הרי הכנסת ברוב קולות הכריעה בזה. או שמא אנחנו צריכים למנוע זאת? הרי זאת התעללות איומה להשאיר גופות של מתים ולא לקבור אותן, משום שכוהני דת אחרים מועלים בשליחותם ומטילים טורו איום כזה, משפיל כבוד

חוכרת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות. המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת שטייט, אני בא בטענות אליך? אך מותר לי להשיב, אני משיב. האם אני אוסר עליך את הריבוי? אני פונה אל מצפונך. אם אינך רוצה לשמוע, המשך לדבר.

קריאה:

המצפון שלכם צריך להעיק עליכם. זה לא מה שאנחנו מברכים אלא מה שאתם עושים.

יעקב גיל (המערך):

מה ההתחסדות הזאת? מה אתה אמרת בעקבות מלחמת יום הכיפורים? אנחנו רוצים לשמוע מה אמרת בפרס ב-1973.

ראש הממשלה מ' בגין:

אני רוצה עוד פעם אחת לשאול אתכם, כלי להיכנס לפרטים: האם לא היו תמונות מסוימות ב"נירירוק טיימס" של חיילים ונערות? האם אתה זוכר את התמונות האלה, חבר הכנסת יצחק רבין? שנינו ראינו אותן. האם לא היו ידיות כדי להגביר התפרעויות? ידיות של מי?

הצבא צריך להגן על האומה. כל ממשלה בישראל צריכה לדאוג לכך שחיילים לא ייפגעו, או יהודים. אנחנו נדאג לזה. אתם מוציאים לעז לא רק על הממשלה שלכם — אתם רשאים להיות באופוזיציה — אלא גם על המדינה, על האומה. האם אתם חושבים שאיננו יכולים להוציא את רשימת המאורעות ביהודה ובשומרון כ"14 השנים האחרונות? לא אעשה זאת. אתם יודעים למה אני מתכוון. אתה שואל האם לסגור את הטלוויזיה ואת הכנסת. לא צריך לא לסגור את הטלוויזיה ולא לסגור את הכנסת, דבר מה שאתם רוצים, אבל לי, כראש הממשלה, יש זכות להשיב לכם.

בישיבת הממשלה, אדוני היושב-ראש, שלחתי ברכה לחיילי צה"ל הנוהגים בהתאפקות. צריך לדעת את נפשו של החייל העומד מול מתפרעים הזורקים בו אבנים, להורגו. צריך לדעת את נפשו של החייל. כל אחד מאתנו יודע זאת. הם באמת נהגו בהתאפקות. אם קרו טרגדיות, צר לנו. אנחנו מביעים את מלוא עצרנו על כך. אומר חבר כנסת ממפ"ם, מן המערך: הברכה הזאת של ראש הממשלה מסוכנת מאוד. מסוכנת? האם אסור לברך את חיילי צה"ל הממלאים את תפקידם בתנאים קשים, מול סלעים, מול מתפרעים? אסור?

מחמד ותד (המערך):

השאלה היא על מה הברכה. בירכת על שהרגו.

ראש הממשלה מ' בגין:

זה אתה אמרת? אני זוכר שיחה שלך אתי בארבע עיניים. לא אגלה מהי. זה סגנון אחר לגמרי.

מחמד ותד (המערך):

זה היה על אזרחי מדינת ישראל, מהמדינה, לא מהשטח הכבוש.

ראש הממשלה מ' בגין:

לא אחזר את השיחה שהיתה, משום שהיתה זו שיחה אישית. בינינו, זה היה סגנון אחר, שונה לגמרי. חבל.

אדוני היושב-ראש, אם מותר לי, אני רוצה גם מעל במה זו לשלוח ברכה לחיילי צה"ל, לפי דעתי על דעת הרוח המכריע של הכנסת. חיילי צה"ל עומדים במבחנים קשים. אנחנו נתגבר על הקשיים. אני לי שום ספק שנתגבר. האם שכחתם שביהודה ובשומרון, וברמת הגולן פעילים ארגוני המחבלים? האם שכחתם את הרצח של ערבים ביהודה ובשומרון על-ידי מחבלים? האם אינכם יודעים נגד מי אנחנו עומדים? אתם תיתממו? תתחסדו? אתם תופיעו כיהודים הנוחים, הטובים.

ראש הממשלה מ' בגין:

אתה אומר לא, אבל מה החלטנו בקמפ-דייוויד? החלטנו על אוטונומיה. אתה כבר אמרת שאתה תומך באוטונומיה.

משה שחל (המערך):

חבר הכנסת זיגמן מחזיק בדיוק בדעה של חבר הכנסת שריר. הוא חבר סיעת הליכוד. האם חייבת סיעת הליכוד —

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת שחל, חברי וידידי זיגמן לא כתב מאמר ב"נירירוק טיימס". הוא כנראה לא כל-כך מוכשר כמו חבר הכנסת יוסי שריר.

משה שחל (המערך):

הוא מוכשר מאוד.

ראש הממשלה מ' בגין:

אתה מבין אם כן, שאין ראייה מזיגמן.

אני מדבר על דבר קונקרטי. איך זה הולכים ומסבירים ל"נירירוק טיימס" כיצד צריך להקים מדינה פלשתינאית ביהודה, בשומרון ובעזה, נגד דעתך, חבר הכנסת פרס?

יוסי שריר (המערך):

אדוני ראש הממשלה, אני גאה מאוד במאמר הזה.

ראש הממשלה מ' בגין:

אתה גאה, אני יודע. אתה רוצה לראות את ערפאת, ואתה גאה. אתה נושא נאום על ונטילטור אינסטלטור, ואתה גאה. אם כן, מה היא גאוותך? זו גאוות שווא. יש גאוות עמים בישראל, זה ידוע.

יוסי שריר (המערך):

אתה תהיה המוציא לפועל של אמונת.

ראש הממשלה מ' בגין:

אני אומר לך שאתה גרמת נזק — לא נזק גדול, אנחנו נסתדר, חבר הכנסת שריר. אפילו מן הנעל שלך לא יישאר שריר, אני מבטיחך. גם ב"נירירוק טיימס" לא יישאר שריר.

אבל, אני פונה לידידי חבר הכנסת שמעון פרס, הוא עומד בראש מפלגת הטוענת שאסור להקים מדינה פלשתינאית ביהודה, בשומרון ובעזה, ואילו אתה חותם בשם: Member of the Labour opposition party ואומר שצריך להקים מדינה פלשתינאית, ואחם, האמריקנים, אני אלמד אתכם איך להקים אותה. הוא גם מבטיח לעם האמריקני: תהיה לכם תמיכה בקרב העם הזה. פה בישראל, אם תלכו בדרך זו, לעם היהודי יש מדינה, עכשיו צריך מדינה לעם הפלשתינאי, ביהודה ובשומרון.

והאם היום כוויכוח לא סופק חומר למועצת הביטחון או לסוריה? אם את זאת אמרתי, כבר הכול אמרתי.

מיכאל בריזוזה (המערך):

על-ידי שר הביטחון סופק חומר.

יעקב גיל (המערך):

מה היה כפרים באוקטובר 1973?

ויקטור שטייט (המערך):

איזו דמוקרטיה היא זו, אולי נסגור את הכנסת? אולי נסגור את הטלוויזיה?

ראש הממשלה מ' בגין:

איזו דמוקרטיה? דבר מה שאתם רוצים.

ויקטור שטייט (המערך):

היו"ר מ' סבידור:

חברי הכנסת, על מה אתם מוחים?

קריאות:

ראש הממשלה מ' בגין:

אחרי הויכוח אתם העללתם. המשכתם להעליל עליה דם אחרי הויכוח.

קריאות:

ראש הממשלה מ' בגין:

אנחנו נפעל לפי החוק הקיים. מר אבן אמר שצריך לשנות את החוק. אז בבקשה לשנות אותו. זה רק מוכיח שהחוק הקיים מאפשר את ההחלטה הזאת.

אדוני היושב ראש, אני רוצה לסכם את דברי.

קריאות:

ראש הממשלה מ' בגין:

לא יעזור לכם. לא אני עוררתי את הכעיה מעל במת הכנסת. אתם עוררתם אותה.

שמעון פרס (המערך):

אדוני ראש הממשלה, האם שמעת והאם יש תקדים משפטי לכך שעושים משפט חוזר לגבי אנשים שזוכו, ולא חשוכים הטעמים?

ראש הממשלה מ' בגין:

חשפיע על חבריך שאוכל להשיב לך בשקט. רסן אותם. בבקשה. ובכן, שמעון, שמע אותי. אני מקווה שתסמוך על כך שאני מתמצא קצת בחוק ובמשפט.

מיכאל בריזהר (המערך):

קצת.

ראש הממשלה מ' בגין:

לא רק עלי-פי זה שלמדתי, אלא עלי-פי ניסיוני במשך 25 שנה כחבר ועדת החוקה, חוק ומשפט. אין חרופה כזאת של משפט חוזר. אילו היתה, בוודאי היינו הולכים לתרופה כזאת. לעומת זאת, כיומתי של שר המשפטים יעקב שמשון שפירא, לא כיומתי, נתקבל ב-1968 חוק הנקרא: חוק ועדת החקירה. יש שם סעיף 1 וסעיף 4 שלא אפרט אותם עכשיו. לפי סעיפים אלה קיבלה הממשלה החלטה. היתה גם התנגדות להחלטה זו, התנגדות של הר"ר בורג.

משה שחל (המערך):

— — — אם יש בה עניין חיוני לציבור באותה שעה —

ראש הממשלה מ' בגין:

נכון. באותה שעה. סלח לי, תן לי להשיב. מה אתה צועק? מה אתה צורח?

היו"ר מ' סבידור:

חבר הכנסת שחל, העניין מופיע בפני בגין, וראש הממשלה אמר זאת.

אריה נתמקין (המערך):

ראש הממשלה מ' בגין:

בכפרי-ותקין? אתה מספר לי על כפרי-ותקין? יעקב, הוא יספר לנו על כפרי-ותקין. אתה תספר לי על כפרי-ותקין. מה?

לעומת היהודים הרעים האלה? האם זה נוסח ממלכתי או גלותי? כגלות נהגו כך יהודים, אמרו: אנחנו בסדר, אלה היהודים הרעים. האם כך נוהגים כפרלמנט דמוקרטי חופשי ריבוני של מדינה? גם היום אני רוצה לשלוח ברכה לחיילי צה"ל. ומי שרוצה לצעוק יכול לצעוק כמה שהוא רוצה. אשלחנה על דעת הרוב המכריע בכנסת. הם עומדים במבחנים קשים, והם עומדים בהם. הם יתגברו. כולנו נתגבר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה הן חוצאות החקירה בקשר לניסיון להרוג את שקעה?

ראש הממשלה מ' בגין:

חבר הכנסת טובי, אין לי ויכוח אתך. שינוי נמצאים בבית הזה מאז הכנסת הראשונה. אני מתווכח אתך. אנחנו חיים בעולמות שונים. אתה על פלנטה אחרת לגמרי. מה אני מתווכח אתך. היית צריך לשאול, כאשר מישור ניסה להרים ראש כמדינה קומוניסטית, מה קרה לו שם.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה יש?

ראש הממשלה מ' בגין:

מה יש? תשאל מה קורה היום בפולניה, אז תדע.

שר הפנים י' בורג:

אמרו לו: לך ולנסה.

ראש הממשלה מ' בגין:

שמעון פרס הפסיק את שר הביטחון ואותי והגן על הבחירות שהתקיימו לראשי הערים. אני אמרתי לו, שכל השנים חשבתי שזה היה מיותר. אמרתי זאת גם בימים ההם בוועדת החוק והביטחון. אבל עכשיו אקרא בפניכם מה אמר אדם אחר על הבחירות האלה: " — — — וגם טעות אחת. הבחירות לרשויות המקומיות באפריל 1976 בעיתון ובצורתן הניבו תוצאה שלילית. ניצחונם של תומכי אש"ף, גלויים וסמויים, פרנס את גל הלאומנות ביהודה ובשומרון וסייע לאש"ף לבסס את הטענה, כי הוא ורק הוא מייצג את הערבים בשטחים ומבטא בנאמנות את רחשי לבם". מי אמר דברים אלה? מה אתה צורח, יצחק רבין? אני אמרתי שזה אתה?

אדוני היושב ראש, חבר הכנסת פרס נגע גם בהחלטת הממשלה, עלי-פי החוק הקיים. במדינת ישראל, למנות ועדת חקירה לעניין מסוים, שבשעה זו הוא אקטואלי לחלוטין, בעיקר כפי שהוכיח מאמרו של בן-אהרן ביום שישי בעיתון "דבר". אני מוגבל כאן, ביום חמישי יהיה בגין בעניין זה. לכן לא אכנס בשום אופן לפרטים. אבל אנו אגב על משפט אחד שנאמר בנאומי של חבר הכנסת פרס. הוא אמר: אנחנו קיבלנו את פסק-הדין. הלוואי שהייתם מקבלים את פסק-הדין. אקרא בפניכם משהו: רחובלט וסטבסקי שוחררו מכל עונש מתוסר עדות מסייעת.

קריאות:

זהו, זהו.

ראש הממשלה מ' בגין:

לא נותנים לדבר. כדרישת החוק הארץ-ישראלי הוכרו גם בבית-המשפט העליון כרצחיו של ארלוזורוב.

קריאות:

ראש הממשלה מ' בגין:

אתם קיבלתם את פסק-הדין? אתם ממשיכים להעליל.

קריאות:

חוברת כ"א, ישיבה ע"ד

— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
— ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

אריה נחמקין (המערך):

ראש הממשלה מ' בגין:
אדוני היושב-ראש, אני רוצה להביע אמונתי השלמה, שבקרוב אנחנו נתגבר על ההתפרעויות. נשליט סדר וחוק ושלום. אנחנו רוצים, כפי שכבר אמרתי, לחיות בכבוד הדדי עם שכנינו הערבים. לא נסכים לחלוקת ארץ-ישראל, ולא למסירת יהודה ושומרון ועזה ורמת-הגולן לשום שלטון זר. ואת אשר הבטחנו, אנחנו נקים. אוטונומיה לתושבים הערבים ביהודה, בשומרון ובעזה, זו מדיניותנו, ואתה נגשים.

שמעון פרס (המערך):

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הכול הכל הבלים. אתה ממשיך בשפיכות הדמים.

ראש הממשלה מ' בגין:

כמאי תהיה כבר ראש ממשלה? שמעון, אתה שכחת את ליל ספירת הקולות.

רב שילנסקי (הליכוד):

היו"ר מ' סבירור:
חבר הכנסת תופיק טובי, אני קורא אותך לסדר.

ראש הממשלה מ' בגין:
אני בטוח, שרוב העם תומך במדיניות זו, ויתמוך בה. אני מודה ליושב-ראש הכנסת ולחברי הכנסת על ההקשבה, תודה רבה.

אנחנו יודנו מהאונייה ואתם ירתם עלינו. היינו עולים חדשים. ירדנו מהאונייה בלי כלום בידים, ואתם ירתם בנו. ברמתיצחק חמצא את הקברות שיעידו על כך. על מה אתה מדבר?

אריה נחמקין (המערך):

על חברים שלך שירו עלינו.

רב שילנסקי (הליכוד):

16 קברים יש שם, ברמתיצחק, שיכולים לספר על כך.

קריאות:

היו"ר מ' סבירור:

משה שחל (המערך):
לסדר ההצבעה: במקרה של הצעות אי-אמון אין מצביעים כפי שמצביעים במקרה של הצעות סיוכום, החל בהצעה האחרונה, אלא מצביעים תחילה את ההצעה של הסיעה הגדולה. אני רואה שמזכיר הכנסת מהנהג בראשו.

בבקשה להפסיק בקריאות. האם אני יכול לבקש שקט וסדר?

מרדכי בן-פורת (תל"ם):

אדוני היושב-ראש, אם הודעתם שזה סוביידיצה, אז למה

ראש הממשלה מ' בגין:

סוביידיצה כמלעיל, ולא סוביידיצה כמלרע.

היו"ר מ' סבירור:

משה שחל (המערך):
זו זכותה של הסיעה הגדולה, ואני מבקש להעמיד להצבעה את ההצעה שלה ראשונה.

ראש הממשלה אינו מדבר על עצם העניין, אלא על מה שהניע אותו לכך. אני מבקש שקט, לא להפריע.

יעקב גיל (המערך):

אנחנו מבקשים לבדוק אם אכן זה נכון שצריך להצביע תחילה על ההצעה של הסיעה הגדולה.

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, חבר הכנסת שחל צודק, זה הנוהג וכך נצביע. אם כן, מי בעד הצעת אי-האמון של סיעת המערך — ירים את ידו.

אדוני יושב-ראש הכנסת, אני מבקש שתגן על חברי הכנסת. ראש הממשלה לעל לחבר הכנסת בן-פורת שאמר סוביידיצה כמלרע. מה היתאסרון הזה? מדוע אינך מעיר לראש הממשלה? מדוע יושב-ראש הכנסת אינו מגן על חברי הכנסת?

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש שקט.

קריאות:

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אולי נעשה הפסקה, אדוני היושב-ראש?

היו"ר מ' סבירור:

האם אתה ממשיך, אדוני ראש הממשלה?

קריאות:

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
יש עכשיו ישיבת ממשלה, אדוני היושב-ראש? אם כן, אנחנו לא שותפים לה.

בעד הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל אופן תפקודה ומדיניותה במושב האחרון של הכנסת — 58
נגד — 58
הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל אופן תפקודה ומדיניותה במושב האחרון של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר מ' סבירור:

חברי הכנסת, 58 לעומת 58 — הצעת אי-האמון לא נתקבלה.

כ"ח באדר התשמ"ב (23 במרס 1982)
— הצעות סיעות המערך, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
ושינוי להביע אי-אמון לממשלה —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

בקשר להצעת אי-האמון, אני מבקש — — —

היו"ר מ' סבירור:

חבר הכנסת טובי, אתה לא תבקש דבר, אתה תשכ קודם.

ראש הממשלה מ' בגין:

אדוני היושב-ראש, בשם הממשלה אני מבקש לנעול את הישיבה.

היו"ר מ' סבירור:

אני צריך להצביע על שתי ההצעות הנוספות.

ראש הממשלה מ' בגין:

אדוני היושב-ראש, אני זימנתי את הממשלה לישיבה, ואדוני בוודאי לא ירצה לנהל את ישיבת הכנסת כאשר שולחן הממשלה ריק מאדם. אני חייב לזמן עכשיו ישיבת ממשלה.

היו"ר מ' סבירור:

אדוני ראש הממשלה, אני רוצה לסיים את שתי ההצבעות ואחר-כך אנעל. אותם שני מונים ימנו את הקולות. מי בעד הצעת סיעת חד"ש — ירים את ידו.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אנחנו מוותרים. אני מבקש שלא לקיים את ההצבעה.

היו"ר מ' סבירור:

אני מבקש לשבח אתה מוותר. מי בעד הצעת סיעת שינוי — ירים את ידו.

אמנון רובינשטיין (שינוי — מפלגת המרכז):

מוותרים.

היו"ר מ' סבירור:

גם אתה מוותר. אני מכריז עכשיו על הפסקה לפי בקשת הממשלה.

שמעון פרס (המערך):

הפסקה או גמר הישיבה?

היו"ר מ' סבירור:

אדוני ראש הממשלה, אתה מבקש הפסקת הישיבה ככלל הערכ?

ראש הממשלה מ' בגין:

אדוני היושב-ראש, השעה מאוחרת. אני חושב שכולנו עייפים. אני חייב להתייעץ עם חברי בממשלה, ואני מבקש לסיים את הדיון.

היו"ר מ' סבירור:

אני שאלתי אם הבקשה היא לסיום או להפסקה.

אני נועל את הישיבה. הישיבה הבאה מחר בשעה 11:00.

הישיבה ננעלה בשעה 21:20.